

Ljudska PRAVICA

PROLETARCI VSEH DEŽEL ZDRUŽITE SE!

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1944 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1953 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI S »BORBO«.

Kaj mislijo Izraelci?

Njih patrolje zadržujejo naše čete v prodiranju na Sinajskem polotoku
Priprave na dokončni umik napadalcev iz Port Saida

Kairo, 15. dec. Dolgo in mučno pričakovanje se bliža višku. Angleske in francoske čete morajo vsak hip zapustiti Port Said. Pred mestom že stojijo enote egiptovske policije, da po odhodu napadalcev prve vkorakajo v mesto. Ves Egipt je v znamenju Port Saida. Iz vseh delov dežele pripravljajo zmagoslavne sprejede, ki bodo obiskali junaško mesto, v katerem se, kakor pravijo tu, po dolgih stoletjih obnavljajo velike arabske bojne tradicije.

Skupina tujih novinarjev se je mudila večer več pri El Tinu, 26 km pred Port Saidom, da bi videli odhod zadnjih kontingentov napadalne vojske in vkorakanje Egiptčanov.

Egipt misli tudi na druge dele svojega ozemlja, ki so še vedno pod tujo okupacijo. Na Sinajskem polotoku so izraelske čete razdelile vse ceste, naselja, vodnjake in vse, kar potrebuje človek za življenje v puščavi. V Kairu so zelo hvaležni jugoslovanskim četam, ki so odšle na Sinajski polotok, da bi izpolnile važne naloge

v službi OZN. Naše čete so vzile težavam dosegle presenetljive uspehe. Z lastno tehniko so v dveh dneh prehodile 20 km in postavile taborišče 25 km daleč proti El Arišu.

Polkovnik Nikola Radošević je rekel, da so naše čete zadele na 20 načrtno postavljenih minskih polj. Razen tega pa je ležalo naokrog vse polno neoznačenih min. Naši vojaki pa so vse težave hitro in spretno premagali. Egiptovski tisk z veliko zaskrbljenostjo beleži vesti, da so jugoslovanske izvidnice zadele na izraelske patrolje in da izraelsko poveljstvo zahteva, naj se Jugoslovani umaknejo na 50. kilometer. Hkrati kroji vesti, da Izrael pogojno veže svoj nadaljnji umik na zahtevo, naj OZN jamči za varnost izraelskih meja ne samo nasproti Egiptu, marveč tudi nasproti arabskemu svetu, in na obljubo, da bodo razdelili vode Jordana, zaradi česar je nastal spor s Sirijo in Jordanijo, ter da OZN da popolno poročilo za poravnavo palestinskega spora.

General Burns se je po pravici postavil na stališče, da vse to ne sodi v njegovo pristojnost, ker ga zdaj zanima predvsem prodiranje njegovih čet na Sinajskem polotoku. Vse kaže, da se je položaj spet zamotal, kajti Egipt zahteva, naj se okupatorske čete umaknejo ne samo iz Port Saida, marveč tudi s Sinajskega polotoka. Naslednja vlada nikakor ne namerava dopustiti izraelske okupacije Gaze, kjer je še zmerom kakih 250.000 beguncev iz Palestine. Izrael pa je imenoval svojega guvernerja v tej pokrajini in ne misli na skorajšen umik svojih čet.

Na južnem sektorju jugoslovanske enote vsak dan patrolirajo na cesti Suez—prelaz Motlaka. Tudi ta cesta je močno razdejana, toda naši fantje so jo za silo popravili. Na tem področju je največ minskih polj. Motorna vozila ne morejo naprej, dokler mine ne bodo odstranjene. Tudi patrolje morajo biti zelo previdne. Naše inženirske čete so napravile prehod skozi minka polja, da je lahko odšla patrolja naprej. Naša vojska zadeva na Sinajskem polotoku na težavne operativne naloge, ki pa jim je s svojo tehnično opremo kos.

General Burns je danes dopoldne odpotoval v Jeruzalem, da se sestane s šefom generalnega štaba izraelske vojske generalom Dajanom. Govorila bosta o umiku izraelskih čet s Sinajskega polotoka. Sestala se bosta jutri na letališču v Lidi. Z. Pečar

Arabci obtožujejo Izrael

rodomornih zločinov in zadrževanja varnostnih sil OZN

New York, 15. dec. (Tanjug) Enajst arabskih delegacij je obtožilo Izrael rododomornih zločinov in opozorilo Hammarskjöld ter Generalno skupščino OZN na izraelsko politiko »sistrebjanja arabskega prebivalstva«. Na drugi strani obtožujeta v zadnjih dneh britanska in francoska delegacija Egipt »groboga ravnanja s francoskimi in britanskimi državljani, ki žive v Egiptu. Ta žaljanje v OZN skrbno proučujejo.

Korak enajstih arabskih delegacij so tu označili za resno opozorilo na položaj na Bliznjem vzhodu. V OZN prihajajo poročila, da skuša izraelska vlada ne prestopiti kljubovati OZN v zvezi z umikom svojih čet z egiptskega ozemlja. V pretekli noči so prešli poročila, da skušajo izraelske sile preprečiti varnostnim silam OZN, da bi izpolnjevale svojo nalogo. V luči takšne izraelske politike na Bliznjem

vzhodu presoja korak arabskih delegacij kot uvaževanja vredno opozorilo na nove težave, ki bi utegnile nastati na Bliznjem vzhodu, če ne bi izpričala izraelska vlada večje pripravljenosti za sodelovanje z OZN.

V zvezi z zahtevo arabskih delegacij, kakor tudi zahtev, ki sta jih postavili v Generalni skupščini britanska in francoska delegacija, za sedaj še ne namerava ničesar določnega ukreiniti. Arabske delegacije so od Hammarskjölda zahtevale, da je treba temeljito proučiti »izraelske zločine, zlasti tiste, ki so jih izraelske enote zagrešile v oktobru, ko so »po pomoti«, kot je to pozneje priznal Ben Gurion, ubile 48 Arabcev.

Dokončni umik dogovorjen

Port Said, 15. dec. (Reuter). Britanski poveljnik v Port Saidu general Stockwell je izjavil, da se je na svojem večeršnjem sestanku s poveljnikom mednarodnih sil OZN generalom Burnsom natanko dogovoril, kdaj bo umik britansko-francoskih sil iz Egipta zaključen. Stockwell pa novinarjem ni hotel obvestiti o tem datumu. Izjavil je le to, da so ladje že pripravljene.

Britanske čete so se večeraj in danes ukrcavale na parnik »New Australia«. S to ladjo naj bi odšlo skupno 2200 britanskih vojakov. Kakih 1100 britanskih vojakov se pripravljajo na vkrcavanje na letalonosilko »Tezeus«, ki bo jutri odplula v Britanijo.

rala pri generalu Burnsu zaradi »ropanja britanskih vojakov v Port Saidu« ter zavoljo tega, ker britanske oblasti zadržujejo kot talce vodilne osebnosti v Port Saidu. Vlada je protestirala tudi zato, ker vse doslej oblasti v mestu še niso vrnille egiptskim lokalnim organom.

Britanski polkovnik izginil

Port Said, 15. dec. (Reuter). Britanski admiral Stockwell je danes poslal v arabsko četrt Port Saida četo britanskih vojakov, da bi našli polkovnika Anthonyja Moorhousea, ki so ga neznanci ugrabili. Vojaki naj bi atrirali vsakega človeka v tem delu mesta in ga odpeljali na nogometni stadion, kjer bi ga zaslišali. Stockwell je novinarjem o tem dejal, da nima nobenega konkretnega obvestila, kje je sedaj polkovnik Moorhouse in ali je sploh živ.

Diplomatski teden

v Parizu je bil večeraj končan zasedanjem zunanjih ministrov dežel članic Evropskega sveta

Pariz, 15. dec. (Tanjug). Z enodnevno zasedanjem zunanjih ministrov 15 dežel članic Evropskega sveta je bil nocoj v Parizu zaključen veliki »diplomatski teden«. Na današnjem sestanku so v glavnem razpravljali o evropskih vprašanjih, predvsem o položaju v vzhodni Evropi, in o tem, kako doseči ravnotežje med Vzhodom in Zahodom.

Na pobudo skupine dežel z Nemčijo na čelu je Svet sprejel resolucijo, v kateri enako kot tudi Svet Atlantske zveze opozarja na »nevarnosti, ki groze miru«, če bi se ponovili madžarski dogodki tudi v drugih vzhodnih

deželah, zlasti v Vzhodni Nemčiji. Ministri so se tudi sporazumeli, da bodo zboljšali svoje delo s svetovanjem, do katerih naj bi večkrat prišlo, da bi tako čimprej uredili vsa sporna vprašanja. O teh vprašanjih pa tokrat niso razpravljali.

Svet ministrov ni hotel razpravljati o vprašanjih Bliznjega vzhoda, kar sta zahtevala francoski in britanski predstavniki. Oporozil je samo na to, da je treba čimprej usposobiti Sueški prekop za plovbo, ker so evropske dežele zainteresirane na tem, in izrazil popolno solidarnost z vlogo mednarodnih sil OZN v Egiptu.

D ZAVAHAR LAL NEHRU NA POTI V ZDA

Nehru veruje v pomirjenje

Eisenhowerja bo povabil na obisk - V Londonu se je sestal z Edenom

London, 15. dec. (Reuter). Predsednik indijske vlade Nehru, ki je na poti v Washington, je davi

izjavil novinarjem v Carigradu, da bo povabil predsednika Združenih držav Amerike Eisenhowerja, naj obišče Indijo. Kmalu po svoji vrnitvi iz ZDA se bo spet sestal s predsednikom kitajske vlade Cu En Lajem. Po njegovem mnenju se bo napetost na svetu spet ublažila. Nehru ne

verjame, da je možna tretja svetovna vojna.

Glede razgovorov v Washingtonu je rekel, da njihov program ni natanko določen, da pa bo z ameriškim državnikom govoril o perečih vprašanjih. Na vprašanje, zakaj je Indija proti Bagdadske zvezi, je odgovoril: »Vojaske zveze ustvarjajo na svetu vojno vzdušje in zmanjšujejo varnost.«

Predsednik indijske vlade je prispel v London danes popoldne in se je takoj sestal z Anthonyjem Edenom.

Nehru je prvi tuji državnik, s katerim se je srečal predsednik britanske vlade Eden po svojem oddihu na Jamaici. Uradni britanski krogi izjavljajo, da sta izmenjala misli o mednarodnem položaju. Bežno srečanje na Downing Streetu je dalo priložnost, da bi se zblížala nasprotna gledišča obeh vodilnih vlad Britanske skupnosti, med katerima je nastal prepad sprito britansko-francoskega napada na Egipt.

V tem oziru sta obe strani pričali dobro voljo. Ko so Nehruja pred odhodom v rezidenco britanskega ministrskega predsednika vprašali, ali se bo »spravil« s sirom Anthonyjem, je izjavil: »Nismo se prepirali, čeprav smo kritizirali. Seveda se kdaj ne strinjamo, toda v bistvu se naše medsebojno prijateljstvo ni spremenilo.«

Egiptski protest

Kairo, 15. dec. (AP). Egipt je danes obtožil Izrael, da zavlačuje umik svojih čet s Sinajskega polotoka in da postavlja pogoje za umik. Iz Abu Suveira poročajo, da so izraelske čete zahtevale od jugoslovanske patrolje mednarodnih sil OZN, naj se umakne za 7 km. Ta patrolja je napredovala vzdolž ceste, ki pelje v El Aris, in prispela do 57. kilometra. Izraelci so vztrajali na tem, naj se patrolja vrne do 50. kilometra. Poudarjajo tudi, da stavlja Izrael pogoje OZN za umik svojih čet s Sinaja. Posredno je Izrael obvestil generala Burnsa, da se bodo Izraelci umaknili s Sinaja šele potem, ko bo dala OZN poročilo glede izraelskih meja ne samo proti Egiptu, marveč tudi proti drugim arabskim deželah.

Ob podpisu nove trgovinske pogodbe z Indonezijo v našem Državnem sekretariatu za zunanje zadeve v Beogradu

LENNOX BOYD NA KOLONIALISTIČNIH POZICIJAH

Nesprejemljivi načrt

lorda Radcliffa o avtonomiji na Cipru

Britanci še vedno nočejo izpustiti Makariosa ne prizna ti Cipru pravice do samoodločbe

Atene, 15. dec. (Tanjug). Grška vlada bo sporočila svoj odgovor na predlog angleškega ministra za kolonije Lennox Boydja o novi ustavi za Ciper šele v sredo, ko bo tudi Boyd pojasnil v angleškem Spodnjem domu besedilo osnutka in sadove svojih razgovorov v Atenah in na Cipru. Tako so sklenili v pretekli noči na seji vlade, ki je trajala približno dve uri.

Po seji vlade je minister Ca-

cos, ki nadomestuje zunanjega ministra, izjavil, da je vlada zavrnila angleški predlog kot nesprejemljiv. Lennox Boyd pa je od nje zahteval, naj ne objavi svojega sklepa o angleških predlogih, dokler se ne vrne iz Ankare, kjer bo govoril s predstavnikom turške vlade o tem vprašanju. Boyd je zagotovil, da bo po obisku v Ankari morda lahko sprožil nov, za Grčijo ugodnejši predlog in da bi zato ne bilo treba dati končnega odgovora o osnutku ustave, ki ga je prinesel v Atene. Minister Cacos pa ni sporočil, v čem se grška vlada ne strinja z angleškim osnutkom ustave.

V poluradnih krogih pravijo, da je bil glavni razlog angleško stališče glede samouprave na otoku. V osnutku ustave so bržčas izražena prejšnja angleška gledišča o vetu guvernerja glede zakonskih osnutkov ciprske skupščine in guvernerjeva pravica do zakonodajne pobude, kar so Makarios in predstavniki Grčije že davno odklonili kot nesprejemljivo in nedemokratsko pojmovanje samouprave. Kaže tudi, da so Angleži ostali na istih glediščih glede pravic turške manjšine, ki je v osnutku ustave izenačena z nekolikokrat številnejšim grškim prebivalstvom.

»Katimerini« piše, da grška vlada o najnovejših angleških

predlogih za ureditev ciprskega vprašanja meni, da niso zajeli glavne zahteve po svobodi državljanov in da nasprotujejo načelom OZN in ostalim mednarodnim konvencijam, ki jih je podpisala Velika Britanija. Casnik pravi, da predlog samo omenja vprašanje samoodločbe Cipra, češ da ga bodo proučili v prihodnje. Po angleškem predlogu bodo ciprska vlada ne bi imela nobenih samoodločevalnih pravic. Angleži znova predlagajo čisto kolonialni sistem za otok, kjer bi bilo vse odvisno od angleškega guvernerja. Skupščino, v kateri bi bilo 24 Grkov, 6 Turkov in 6 članov, ki bi jih imenoval guverner, bi skliceval le-ta in on bi imel pravico razveljaviti njene sklepe. Varnost, oborožene sile in zunanja politika bi bile v njegovi pristojnosti. Tudi predsednika vlade in ministre bi imenoval on, in sicer izmed ljudi zunaj parlamenta.

»Katimerini« poroča, da je vlada na sestanku z Lennoxom Boydom vztrajala na uporabi načela samoodločbe in da je postavila osvojitve Makariosa za negotiben pogoj za začetek pogajanj. Angleški minister pa je namignil, da bi mogli govoriti o Makariosovi osvoboditvi, toda samo v primeru, če bi se odredel uporabi sile. Odgovor grškega odgovora v smislu Lennox-Boydove zahteve pa ne bi smeli razlagati kot začetek pogajanj z Angleži. Če bo do pogajanj res prišlo in če se bo vlada znašla v položaju, da bo prevzela kakršnekoli obveznosti, bo to storila šele potem, ko bo Karamanlis obvestil o tem grško opozicijo. Opozicijski tisk pa meni, da vlada ni zaprla vrat za nadaljnja pogajanja.

Zahvala iz Tirane

Beograd, 15. dec. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je prejel od predsednika prezidija LR Albanije Hadži Lješija brzojavko, v kateri se mu slednji zahvaljuje za čestitko ob albanskem narodnem prazniku.

Diplomatski manevri

Lennox Boydja za uveljavljanje britanskih načrtov o ciprski avtonomiji

Atene, 15. dec. (Tanjug) Pred odhodom iz Aten v Ankaru je angleški minister za kolonije Lennox Boyd izrazil željo, da predstavniki javnosti in grškega naroda ne bi izrekli mnenj o osnutku ustave za Ciper, dokler ne bodo imeli priložnosti, da ga prouče. Radcliffov osnutek avtonomije in izjava o ciprskem »prašanju bosta objavljena v sredo. Lennox Boyd je izjavil, da je ta osnutek po mnenju angleške vlade zelo dragocena priložnost za prenehanje prelivanja krvi na Cipru in za obnovev grško-angleškega prijateljstva. Bila bi velika nesreča, če bi povzeli predzgodnje in nagle sklepe, preden se temeljito ne seznanijo z angleškimi predlogi, ker bi to prejudiciralo tako zelo zaželeno ureditev.

To izjavo angleškega ministra za kolonije imajo v Atenah za

odgovor na izjave, ki so jih dali sinoči predstavniki grške vlade o angleških predlogih in na pisanje tiska, ki je davi ostro kritiziral osnutek ustave, češ da je nesprejemljiv.

Lennox Boyd je odpotoval v Ankaru, kjer se bo z turškimi predstavniki posvetoval o angleškem načrtu za ureditev ciprskega vprašanja. V ponedeljek se bo sestal s predsednikom vlade Menderesom, ki se vrne jutri iz Pariza. Dobro obveščeni krogi ne izključujejo možnosti, da bi utegnili Velika Britanija v kratkem predlagati konferenco, na kateri bi njeni, grški in turški predstavniki razpravljali o Cipru. Pred odhodom iz Aten je Lennox Boyd izjavil, da bo prihodnjo sredo objavljeno poročilo o novih angleških predlogih za ureditev ciprskega vprašanja.

Pred novimi rehabilitacijami na Madžarskem

Budimpešta, 15. dec. (Radio Budimpešta). Tu pripravljajo rehabilitacijo več tisoč političnih obsojencev. Po nedolžnem obsojenju ne bodo le izpuščeni, marveč tudi rehabilitirani, vsem ko bodo obsojenci, ki so zagrešili kriminalna dejanja, amnestirani, če so to zaslužili s svojim vedenjem. V kratkem je pričakovati tudi obnavljanje nekaterih starih procesov ter začetek novih.

KDO JE ODGOVOREN

za incidenta v Port Saidu?

Kairo, 15. dec. (AP). Sinoči so v Port Saidu izvedli dva napada na norveško in švedsko patroljo. Na norveško patroljo so neznanci vržli tri bombe, na neki jeep švedske patrolje pa so streljali iz brzostrelk. Norveški vojaki so odgovorili na streljanje. Zrtev ni bilo. General Burns je odredil preiskavo v zvezi s tem incidentom. Poveljnik varnostnih sil OZN je protestiral pri egiptskih oblasteh zaradi teh incidentov.

Na ta protest je egiptska vlada danes ostro odgovorila, da ne ve ničesar o obeh incidentih. Odgovornost za red v Port Saidu je še zmerom v britanskih rokah. Egiptska vlada je ostro protesti-

VREMENSKA NAPOVED

za nedeljo, 16. decembra

Pretežno oblačno in zamegljeno. V vzhodni Sloveniji in v višjih legah deloma sončno. Jutranje temperature med -4 in 0, v Primorju 5, najvišje dneve do 10 stopinj C.

PLENUM CENTRALNEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV JE OBRAVNAVAL

položaj in vlogo delavske mladine v družbi

Odnos podjetij do zaposlitve učencev je dokaj neugoden

Beograd, 15. dec. (Tanjug). Na plenumu Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, ki se je začel včeraj v Beogradu, so danes obravnavali položaj in vlogo delavske mladine v naši družbi. V tezah Centralnega sveta sindikatov je v tem vprašanju poudarjeno, da z naglo industrializacijo ter z drugimi družbenimi in gospodarskimi spremembami nismo vzporedno obravnavali tudi vprašanja delavske mladine v naši deželi. Se zmerom zahtevamo na stare nazore o delavskem podmladku, tako da je število učencev v gospodarstvu zdaj znatno manjše, kakor je bilo pred petimi leti.

Zdaj pride pri nas en učenec v gospodarstvu na 37 delavcev, leta 1952 pa smo imeli na vsakih 18 delavcev po enega učenca v gospodarstvu. To je predvsem posledica zastopavanja šol delavske mladine. Kakih 1130 šol za kvalificirane delavce je imelo samo kakih 580 šolskih poslopij

Sestanek Nacionalnega komiteja za orijentalistiko

V Beogradu je bil sestanek Nacionalnega komiteja FLRJ za orijentalistiko, na katerem so predlagali, naj bi se prihodnje leto sestali v Sarajevu orijentalisti iz vse države in proučili dosedanje delo na tem področju, vprašanje mladih kadrov in drugo. Sestanek naj bi bil pred mednarodnim kongresom orijentalistov, ki bo septembra 1957 v Münchenu.

Posvetovanje profesorjev in študentov višjih pedagoških šol

Včeraj se je začelo v Nisu tridnevno posvetovanje delegatov vzgojiteljskih kolektivov in študentov višjih pedagoških šol iz vse države. Na posvetovanju bodo izmenjali izkušnje v zvezi z raznimi vprašanji šolske reforme, pedagoške vzgoje študentov in njihove usposobitve za aktivno družbeno delo.

in samo tretjina je bila zgrajena v šolske namene. Podoben je tudi položaj glede kadrov v teh šolah, v katerih je profesorjev s fakultetno izobrazbo samo kakih 20 %, v srednjih šolah za splošno izobrazbo pa je takšnih profesorjev nad 50 %.

Kar se tiče nastanitve in prehrane večjega števila učencev v gospodarstvu, se je pokazalo, da živi veliko učencev zunaj svojih domov in internatov, ker so mnoge zaprli. V Srbiji stanuje kakih 7 % delavske mladine pri delodajalcih v zelo slabih razmerah, ker ni stanovanj.

V tezah Centralnega sveta je poudarjeno, da je odnos podjetij do zaposlitve učencev dokaj neugoden, tako da število učencev v gospodarstvu v družbenih podjetjih pada, v privatnem sektorju pa narašča. Število prekrškov delovnih odnosov pri privatnih delodajalcih nenehoma narašča, delodajalci pa so glede kaznovanja zelo širokogrudni in popustljivi.

Sindikat meni, da je treba zvišati nagrade oziroma plače učencev v gospodarstvu in proučiti možnost, da bi delali različno pri nagrajevanju po stroki ali poslu. Posamezne gospodarske panoge nimajo dovolj učencev v gospodarstvu, saj se je po podatkih neke ankete nad 90 % učencev v gospodarstvu odločilo samo za 9 strok. Tako v toplinski stroki poučujejo samo dva

poklica od skupnih 29, v rudarski dva od 14, v kemijski 15 vrst od skupnih 58. V tekstilni in steklarski industriji pa poučujejo vse vrste poslov. Pri sestavljanju perspektivnih planov gospodarstva bi bilo treba vsestransko proučiti potrebe strokovnih kadrov.

Sindikat predlaga, da bi ob razpravi o reformi šolstva v naši deželi, zlasti strokovnega šolstva, čimbolj reformirali tudi izobrazbo delavskega podmladka. V bodoči dejavnosti sindikalnih in drugih organizacij bi bilo treba skupno proučevati vprašanje delavske mladine in upostaviti posebne komisije zanj tako v okrajih kakor tudi v republikah in v vsej državi. V delavskih svetih in podobnih organizacijah naj bi delovala posebna telesa, ki bi se ukvarjala z vprašanjem vzgoje delavske mladine.

IZ GOVORA PREDSEDNIKA DJURA SALAJA NA PLENUMU ZSJ

Izpolnjevanje nalog v socialistični graditvi

je naša obveznost tako do delavskega razreda naše države kot tudi do družbenega razvoja na svetu

Na koncu razširjenega plenuma Centralnega sveta ZSJ v Beogradu je govoril predsednik ZSJ Djuro Salaj. Dejal je, da so na plenumu razpravljali o dveh zelo pomembnih zadevah: o skrbi za življenjsko raven delavskega razreda in pa o delavski mladini. To sta dejanska dve poglavitni vprašanji socialističnega razvoja, ker pomeni socializem boj za boljše življenje delovnih ljudi in za rešitev iz vseh spon, obenem pa pot, po kateri bo delavskemu razredu omogočeno, da se neovirano razvija in si ustvari vodilno družbeno vlogo.

Uresničenje današnjih sklepov plenuma, je poudaril tovariš Salaj, bo pomenilo neposreden praktičen boj za tekočo raven socialistične graditve. To bo podčrtalo socialistično perspektivo našega delavskega razreda, ki je prepričan, da pridejo v sistemu socialistične demokracije in samoupravljanja lahko do izraza njegove politične, družbene, gospodarske in materialne težnje. Ko se bomo rimo za izpolnitev tako pomembnih nalog, je dejal Djuro Salaj, pospešujemo proces socialistične graditve pri nas in razvijamo nove družbene odnose. S tem, da krepi delavski razred socialistično družbeno ureditev v naši državi, pa obenem podpira razvoj socializma na svetu. Zato je po Salajevih besedah popolnoma stvarno, da je naša mednarodna odgovornost velika in da imajo jugoslovanski sindikati kot sindikati socialistične države s svojevrstnim razvojem, ki je prva začela odločno obračunavati z nevarnostmi birokratizma, populnoma določeno mesto v sedanjem svetu.

Nato je Djuro Salaj naglasil, da je naša država med tistimi silami, ki se vztrajno trudijo vplivati na pomiritev in mednarodnih odnosih. Upravičeno bi bilo pričakovati, da bo tudi mednarodno sindikalno gibanje pomagalo pri prizadevanjih za popuščanje sedanjega napetega političnega stanja. Vendar pa mednarodne sindikalne organizacije ne upoštevajo v zadostni meri teh prizadevanj. Tudi v mednarodnih sindikalnih centralah se kaže blokovska razdeljenost sveta. V resnici pa bi morale, kot je poudaril Djuro Salaj, prav miroljubne in izvenblokovske tendence dobiti močno oporo ravno v delavskih organizacijah.

Ostra razdvojenost sindikalnih organizacij in mednarodnih central in njihova odvisnost od politike dveh največjih držav na

svetu se je pokazala tudi v zvezi z dogodki na Bliznjem vzhodu, še bolj pa glede na dogajanje v Madžarski.

Djuro Salaj je nato poudaril, da so zaradi napak birokratsko-centralističnega sistema na Madžarskem sicer res prišlo deloma do izraza tudi reakcionarne sile, vendar pa je nedvomno, da je sedanje razdobje na Madžarskem razdobje zelo živahne politične aktivizacije delavskega razreda in da ta razred takorekč v celoti sodeluje pri teh dogodkih. Saj so delavci že prve dni začeli ustanavljati delavske svete za upravljanje s podjetji in delavsko milico za obrambo podjetij. Prirejanje splošnih stavk in široka podpora osrednjemu delavskemu svetu govorita za to, da so se delavci teh dogodkov v veliki meri udeleževali in da se je njihov spontan odpor zoper birokratizem, nezakonitost in brezpravnost spremenil v nekaj več, to je v iskanje socialističnih oblik in za demokratizacijo družbe in življenja. Pri tem je treba še posebej poudariti, kot je dejal tov. Salaj, da so nedavno madžarski sindikati tudi formalno zahtevali, naj se parlament z uvedbo zbora proizvajalcev spremeni v dvodomo predstavniško telo. Pri tem je še omenil, da so nedavno tudi na Poljskem začeli ustanavljati delavske svete, to pa pomeni, da je država, ki se je hotela znebiti nedemokratskih poti v socialistični graditvi, morala poiskati rešitev v družbenem upravljanju, v neposrednem delavskem upravljanju.

Po besedah Djura Salaja je treba obžalovati, ker madžarska vlada noče razumeti naprednosti in socialistične vsebine številnih dogajanj v svoji državi, prav tako pa tudi, da politično in državno vodstvo na Madžarskem, čeprav nastopa v imenu socializma, ne zna ločiti koristi in težnj delavcev od ravnjanja reakcije.

Svoj govor je Djuro Salaj končal z besedami: »Današnji dogodki na svetu so nenehno pomembni in zato moramo tudi mi prispevati k zmanjšanju napetosti in okrepitvi zaupanja med narodi, obenem pa dati svoj prispevek za udržiteljnost socialističnih sil sploh s tem, da gradimo socializem pri nas. Zato naj na koncu poudarim, da je izpolnjevanje naših nalog v socialistični graditvi naša obveznost tako do delavskega razreda naše države kot tudi do družbenega razvoja na svetu.«

Na vprašanje in predloge poslancev sta odgovarjala predstavnik Zveznega izvršnega sveta Slavko Komar in sekretar sekretariata za kmetijstvo Zveznega izvršnega sveta Dragoslav Motapović. Povedala sta, da je v družbenem planu za leto 1957 predvidenih za 40 odstotkov več investicijskih naložb v kmetijstvo, kakor so znašale investicije letos. Na vprašanje, kakšne objekte bomo gradili v kmetijstvu v

prihodnjem letu, je predstavnik Zveznega izvršnega sveta odgovoril, da bomo gradili predvsem objekte za potrebe mehanizacije in melioracij, kakor tudi poslopja za nastanitev posameznih kmetijskih služb. Predvidena je zgraditev 15 večjih delavnic za popravilo traktorjev, več shramb za kmetijske stroje, gospodarskih poslopij na novih kmetijskih posestvih, silosov, veterinarskih postaj in ambulant. Približno 11,5

milijard din naj bi porabili za melioracije, in sicer v glavnem za vzdrževanje sedanje sistema naprav za zaščito pred poplavamami. Iz investicijskega sklada bomo finansirali tudi zgraditev 10 šolskih poslopij za šolanje traktoristov.

Upravičena je bila pripomba poslancev v zvezi z razdelitvijo področij na žitorna in na nežitorna glede njihove preskrbe z mehanizacijo. V razpravi so rekli o tem, da bomo prihodnje leto približno 30 odstotkov od vseh uvoženih traktorjev dodelili tudi tistim področjem, ki niso izrazito žitorna, v katerih pa je poljedelstvo ena glavnih gospodarskih panog. V perspektivnem planu kmetijstva je predvidena še večja uporaba mehanizacije na teh področjih.

Kar zadeva pripombe poslancev k sistemu kreditiranja kmetijstva, je Slavko Komar izjavil, da se bo dodeljevanje teh kreditov prihodnje leto poenostavilo. Kredite za mehanizacijo bodo dali brez natečaja, in sicer do 10 milijard, ne pa do 5 milijard kakor letos. Poenostavilo se bo tudi dodeljevanje kreditov za melioracije, tako da bodo banke zahtevale načrte del. Poslanci so dobili tudi odgovor na vprašanje o splošnem zavarovanju v kmetijstvu. Predstavnik Zveznega izvršnega sveta je izjavil, da prihodnje leto ne bo sprememb v sistemu tega zavarovanja, pač pa lahko za leto 1958 pričakujemo nekatere oblike obveznega zavarovanja, nekatere druge davčne dajatve pa bodo znižane. Slavko Komar je tudi obvestil člane odbora, da se nam obeta zakon o zaščiti zemljišč pred erozijo. Denar za to zaščito bomo dobili iz vodnega sklada in iz sklada za pospeševanje kmetijstva, kakor tudi iz drugih virov v večjem obsegu kakor doslej.

V razpravi so načeli tudi vprašanje dolgoročnega programa pospeševanja kmetijstva. Program je že pripravljen in čez mesec dni ga bodo poslali Zvezni ljudski skupščini. Z njim so podrobno zajeti vsi ukrepi za pospeševanje kmetijstva v prihodnjih petih letih.

Odbor bo nadaljeval delo v sredo 19. decembra, ko bo razpravljao o investicijski politiki v prihodnjem letu.

VČERAJ SE JE ZAČEL V ZEMUNU

kongres Letalske zveze

Pozdravni govor je imel član Zveznega izvršnega sveta Franc Leskošek

Zemun, 15. dec. (Tanjug). V Domu jugoslovanskega vojnega letalstva v Zemunu se je začel danes v navzočnosti nad 300 delegatov drugi kongres Letalske zveze Jugoslavije. Kot gostje se ga udeležujejo predsednik Centralnega odbora Zveze za tehnično

no vzgojo Jugoslavije in član Zveznega izvršnega sveta Franc Leskošek, dalje komandant jugoslovanskega letalstva generalni podpolkovnik Zdenko Ulepić, predstavniki Ljudske mladine, ljudske tehnike ter drugih političnih in družbenih organizacij, kakor tudi več generalov jugoslovanskega vojnega letalstva.

Po svečanem začetku je pozdravil kongres član Zveznega izvršnega sveta Franc Leskošek. V svojem govoru je poudaril, da imata Letalska zveza Jugoslavije in Ljudska tehnika isti cilj: štiri med ljudstvom tehnično kulturo, zlasti med mladino. Tehnična kultura je važen pogoj za večji razmah delovne storilnosti in za krepitev moči slehernega naroda.

V prihodnjih 10 ali 20 letih se bo naša gospodarstva in vojska tudi v naši državi močno mehanizirala. Letalska zveza Jugoslavije je globoko zakoreninila v glavah in srcih naše mladine. Je rekel Franc Leskošek. Razen neposrednih uslug, ki jih dela našemu vojnemu letalstvu, razvija v mladincih tudi čut za sodobno tehniko in takšne vrline v njihovem značaju, kakor sta hrabrost in pripravljenost da prevzamejo velike odgovornosti. S tega kongresa bi bilo treba po mnenju Franca Leskoškega povzeti sklep, da mora Letalska zveza Jugoslavije in Ljudska tehnika čim tesneje sodelovati in prevzeti vrsto skupnih akcij za izpolnitev skupne naloge na področju tehnične vzgoje naših narodov.

Na otroški kliniki v Skoplju je doslej umrlo 26 otrok

Republiki svet Narodnega obrambnega letalstva je zaključil delo. Sprejel je več zakonskih osnutkov, odredb in poročil. Na včerajšnji seji so poslanci sprejeli poročila o delu univerzitetnega in fakultetnega svetov univerze v Skoplju ter sklep o številu in volitvah novih članov teh svetov. Ko so proučevali poročila o delu Sveta medicinske fakultete, so se dotaknili tudi zadnjega tragičnega dogodka v oddelku za tuberkulozni meningitis na otroški kliniki v Skoplju, kjer je doslej zaradi infekcije umrlo 26 otrok. Ugotovili so, da so v otroški in drugih klinikah medicinske fakultete v Skoplju slabe razmere ter opozorili na to, da je treba ukreniti potrebno, da bi zboljšali razmere in delo v zdravstvenih ustanovah v vsej republiki.

2000 TELEVIZIJSKIH SPREJEMNIKOV BODO IZDELALI NAŠE TOVARNE PRIHODNJE LETO

Prihodnje leto bo sedem jugoslovanskih tovarn, ki izdelujejo radijske sprejemnike, izdelalo predvidoma nad 200.000 radijskih aparatov raznih znamk, kar pomeni v primerjavi z letošnjo proizvodnjo povečanje za 30 %, v primerjavi z lanskim pa za 100 %. Malone polovico teh sprejemnikov bo izdelala radijska industrija »Nikola Tesla« v Beogradu.

Prihodnje leto bodo začeli izdelovati radijske aparate s klaviaturo. Povečala se bo proizvodnja sprejemnikov za naprave za ultra kratke valove in sprejemnikov z gramofonskim priključkom. Nekaj tovarn bo izdelalo nad 30.000 majhnih »ljudskih sprejemnikov«, ki jih bodo prodajali po 15.000 dinarjev. Izdelali bodo tudi okrog 2000 televizijskih sprejemnikov.

K PRIPRAVAM za zvišanje tarifnih postavk

V naših podjetjih zadnje dni mnogo razpravljajo, kako bodo izvedli zvišanje tarifnih postavk v smislu predloga za zvišanje plač kvalificiranim in visokokvalificiranim delavcem. V tej zvezi se postavlja vprašanje, ali naj se v okviru ene in druge skupine tarifne postavke zvišajo ločeno za 10 oziroma 5 % ali pa v okviru skupine različno po potrebah podjetja s tem, da se daje prednost večji kvalifikaciji oziroma večji odgovornosti pri delu. V nedavni razpravi v Zvezni ljudski skupščini so se govorniki izjavili proti načelu linearnega zviševanja. Temu skuša ustreči tudi navodilo Zveznega izvršnega sveta, ki je bilo te dni objavljeno v posebni prilogi zveznega Uradnega lista ter bo dokončno veljavno šele, ko bo v zveznem družbenem planu sprejeto zvišanje ravni tarifnih postavk v predlaganem smislu.

Navodilo prepisuje gospodarskim organizacijam, da zvišanje v okviru obeh skupin delavcev in uslužbencev izvedejo, ali linearno ali pa z večjo ali manjšo stimulacijo glede strokovnosti. Ne dopušta pa povečati ravni tarifnih postavk nekvalificiranih in polkvalificiranih delavcev in uslužbencev na račun ravni tarifnih postavk kvalificiranih in visokokvalificiranih. Zato se morajo pripraviti na obračun in predlog novih tarifnih postavk izdelati ločeno za prvo in drugo skupino. Zvišanim tarifnim postavkam se na koncu prišteje še dodatek 500 din po lanskim odredbi v zvezi z zvišanjem cen kruha in maščob, s čimer se ukine posebno vođenje tega dodatka. Navodilo nadalje določa, da zvišanje tarifnih postavk ne velja za področje bivših okrajev Buje in Koper.

V zvezi z zvišanjem tarifnih postavk navodilo ne prinaša bistvenih sprememb zaradi odprave pomanjkljivosti sedanje plačne sistema, zlasti kar se tiče nezadostne stimulacije za povečanje proizvodnosti dela. To je očitno pridržano bodoti reformi celotnega plačnega sistema. Le za nekatere industrijske stroke so predpisane korekture, da bi se plače v teh strokah uskladile s plačami v drugih strokah, upoštevajoč težo in pogoje dela. Tako se pred izračunom novih tarifnih postavk zvišajo stare tarifne postavke v industriji gume za 10 %, v podjetjih usnjarske industrije, kjer predelujejo kože, za 15 %, v čevljarški industriji, kolikor se uporablja v proizvodnem procesu tehnični trak, za 5 %, v gospodarskih organizacijah pomorskega prometa pri vkrcalem osebu za 15 %, ter v luških podjetjih in v pomorskih agencijah pri osebu zunanje službe in odprave ladij za 7 %. Tudi ti predpisi ne velja-

jo za področje bivših okrajev Buje in Koper.

Precej razpravljajo je v zvezi s predpisom, da je vzeti za izhodišče izračuna delovna mesta po tarifnih pravilnikih iz leta 1955 (pri novoustanovljenih podjetjih se vzame za osnovo tarifni pravilnik za leto 1956). Nova delovna mesta, ki so bila uvedena pozneje, se upoštevajo le, če tajništvo za delo OLO ni ugovarjalo glede višine tarifne postavke. Pri izračunu nove ravni tarifnih postavk pa se vzamejo v poštev vsa delovna mesta, ki so bila zasedena 31. oktobra 1956 oziroma število delavcev in uslužbencev na teh delovnih mestih s tarifnimi postavkami določenimi za ta delovna mesta. Če pa je bilo po 31. okt. 1956 znižano število delovnih mest in zaposlenega osebja, se vzame stanje v času sprejemanja novega tarifnega pravilnika. Izjema velja le za začasno nezasedena delovna mesta, če to potrdi tajništvo za delo OLO. Podrobnejša navodila se določajo, da gospodarske organizacije pri ugotavljanju skupnega zneska tarifnih postavk ne morejo vzeti v račun večjega števila delovnih mest in večjega števila delavcev, kakor po stanju na dan 31. oktobra 1956. Če so bila po tem datumu uvedena nova delovna mesta, se bodo tarifne postavke za ta delovna mesta določile po sprejetju tarifnega pravilnika, in sicer po splošnem postopku za določanje takšnih tarifnih postavk. Tudi določajo podrobna navodila, da se pri ugotavljanju ravni tarifnih postavk na dan 31. oktobra 1956 ne morejo vzeti v poštev nezakonita povečanja tarifnih postavk.

Zaradi opisanega načina ugotavljanja nove ravni tarifnih postavk se seveda slabosti sedanje plačnega sistema ne izločijo. Res je, da marsikje ustanavljajo nova delovna mesta ne zaradi sprememb proizvodnega procesa ali uvedene mehanizacije, marveč zaradi tega, da bi po ovinkih uvedli višje tarifne postavke. Toda mnogo je tudi primerov, kjer spremembe narekujejo dejanske potrebe, togost našega tarifnega sistema pa taka prizadevanja precej ovira. Poudarjajo tudi, da se je marsikje struktura zaposlenih delavcev in uslužbencev po kvalifikaciji od leta 1955 bistveno spremenila. Zato gre zdaj prizadevanje sindikalnih organizacij za tem, da bi se podjetjem pustilo zvišati raven tarifnih postavk brez ločenega obračunavanja za eno in drugo skupino. Se pravi, v višini nekakšnega povprečnega odstotka, tako da bi v okviru zvišane ravni lahko določila tarifne postavke po svojih potrebah. S.

Nad dve milijardi dinarjev

naj bi določili iz zveznega sklada za pospeševanje kmetijstva

Beograd, 15. dec. (Tanjug). Upravni odbor Zveze kmetijsko gozdarskih zbornic je predlagal Zveznemu izvršnemu svetu, naj bi določili za potrebe zveznega sklada za pospeševanje kmetijstva v letu 1957 približno 2 milijardi 233.000.000 din. Na zadnji seji je upravni odbor odobril mnenje, da bi bilo treba za pospeševanje poljedelstva zagotoviti 971,5 milijona, za živinorejo 432 milijonov, za šolanje kadrov v kmetijstvu 230 milijonov, za pospeševanje sadjarstva in vinogradništva 70 mil., za zaščito zemljišča pred erozijo pa 50 milijonov. V osnutku programa sklada računajo razen tega s 350 milijoni za obveznost iz leta 1956 in s 125 milijoni za mehanizacijo,

melioracije, kmetijsko propagando in seminar za domače gospodarstvo.

Glavna značilnost predložene programa zveznega sklada za pospeševanje kmetijstva v letu 1957 je, da je usmerjen na proizvodne ogledje in iskanje najboljših ukrepov v glavnih kmetijskih panogah. Predlagatelj programa sklada računajo tudi s tem, da bodo podlaga za uresničenje akcij najboljša socialistična kmetijska gospodarstva — posestva, zadruge in ekonomije, na katerih je moč organizirati proizvodnjo na sodoben način ob uporabi sodobne agrotehnike, dobrega semena, umetnega namakanja itd.

DANES VOLITVE

v občinski in pokrajinski svet goriške pokrajine

Gorica, 15. dec. Z govori demokristjanskega finančnega ministra Andreottija, goriškega župana Bernardisa in generalnega sekretarja Liberalne stranke Magliardija se je sinoči zaključila kampanja za občinske in pokrajinske volitve v goriški pokrajini. Volitve bodo jutri in v ponedeljek zvečer bodo verjetno že znani dokončni rezultati.

Na teh upravnih volitvah bo okoli 95.000 volivcev izbralo svoje predstavnike v 23 občinskih svetih in 24 zastopnikov v pokrajinskem svetu. V goriški občini je za občinske volitve prijavljenih skupno 11 kandidatnih list, med njimi 2 slovenski, v ostalih občinah pa od 2 do 4 liste. Tudi v slovenskih občinah Steverjan, Dobrdo in Sovodnje sta prijavljeni le po dve listi, in sicer lista Občinske enotnosti, ki združuje Slovence napredne smeri, ter združena klerikalno-liberalna lista. V goriški občinski svet bo izvoljenih 40 kandidatov, v ostalih manjših občinah pa od 15 do 20.

Za volitve pokrajinskega sveta so pokrajino razdelili na 16 okrožij, tako da bo v vsakem okrožju izvoljen po 1 svetovalec z navadno večino glasov, 8 svetoval-

Novi bolgarski veleposlanik v Beogradu Miša Nikolov, ki je v petek izročil svoja akreditivna pisma predsedniku republike Titu, je bil potem na Avali, kjer je položil vence na grob Neznane junaka.

OBRAČUN Z UPORNIMI FRANČOSKIMI SOCIALISTI

»Zasluge« Guyja Molleta

Pariz, 15. dec. (Tanjug). Pod predsedstvom ministrskega predsednika Molleta se je danes tu sestel Nacionalni svet francoske socialistične stranke z nalogo, da odobri akcijo svojih predstavnikov v vladi. Glavno poročilo predstavnikov stranknih federacij in poslancem socialistične parlamentarne skupine je podal začasni generalni sekretar Pierre Comin, pri čemer je poudaril vseh zasluge socialistične stranke v desetih mesecih njenega vodstva Francije. Rekel je, da stranka v celoti odobrava vse akcije svoje vlade, še posebej napad na Egipt, ker so bila z njim »položena načela mednarodne morala« in »nemogoča enostranska akcija« Egipta. V Cominovem poročilu je tudi govora o delovanju

Štiri odredbe

ki naj bi pomagale obnoviti red in gospodarstvo na Madžarskem

(Od našega posebnega dopisnika) Budimpešta, 15. dec. V zadnjih dveh dneh so bile objavljene štiri odredbe: dve se nanašata na notranjo varnost dežele, dve pa na njeno gospodarsko vprašanje.

Prezidi madžarske ljudske republike je odredil, da ne sme biti v naslednjem mesecu dni nobene manifestacije ali zborovanja, razen če to dovolijo policijski organi. Odredil so tudi način dela naglih sodišč, ki so jih bili ustanovili pred nekaj dnevi. Nagla sodišča bodo izrekala svoje sodbe najpozneje v roku treh dni, računano od trenutka, ko je bil krivec izročen sodišču. Povečini bodo to smrtne kazni, včasih pa tudi ročja od 10 do 15 let.

Nagla sodišča so že začela delati. Po poročilu iz Kecskemeta se je danes začela obravnavati skupina sedmih ljudi, ki je z orožjem napadla direktorja nekega državnega kmetijskega posestva. Jutri pa se bo začela obravnavati proti nekemu, pri katerem so našli orožje, ki pa je bil — kakor pravi policijsko poročilo — obsojen že pred več leti zaradi skrivanja orožja.

Prva gospodarska uredba vlade določa način izplačevanja plač za december. Tistim delavcem, ki so se udeležili 48-urne stavke 11. in 12. decembra, mezd ne bodo izplačali.

Druge uredba je zelo zanimi-

va, ker se nanaša na osrednje vprašanje dokaj omajanega madžarskega gospodarstva: na premog. V uredbi je rečeno, da je treba delavcem naglo pomagati s stroji. Uredba ugotavlja, da je v rudnikih veliko pomanjkanje delovne sile in obenem pravi, da bodo neutegoma poslali v rudnike strokovnjake in delavce iz tistih gospodarskih področij, ki niso »največjega pomena«.

Budimpeštanski radio že nekaj dni poziva rudarje, naj začno večjo in uspešnejšo proizvodnjo in pri tem opozarja, da tudi bolnišnice skoroda nimajo več zaloga, čeprav da prihaja iz tujine pomoč v premogu. Delavce v mnogih industrijskih podjetjih Budimpešte poziva, naj se prijavijo za delo v rudnikih za daljšo ali krajšo dobo. V prid trajne spremembe delovnega mesta govori dejstvo, da bo dobila industrija v bodočih gospodarskih načrtih, zlasti težka industrija, malo manjšo vlogo, medtem ko bo vloga rudarstva in kmetijstva pridobila na pomenu. Mobilizacija delavcev za delo v rudnikih je protovoljna. Zdj se še ne ve, kakšen je odziv. Po vseh zunanjih znamenjih spominja ta kampanja na rudarstvo — od katere bo vse-kakor odvisno hitreje pretakanje soka v dokaj zakrnelih žilah madžarskega gospodarstva — na veliko »bitko za premog« v l. 1945.

G. Altman

Boji v Alžiru

Pariz, 15. dec. (Tanjug). Danes je prišlo na alžirskih bojiščih do srditih bojev. Val obojestranskih hudih napadov je zajel celotno področje Alžira. Pri Tebesi v vzhodnem Alžiru traja boj že 36 ur. Dobro oborožena alžirska brigada je napadla francoski bataljon, ki so mu nemudoma prihiteli na pomoč topniške, letalske in padalske divizije. Uporniki so padalske enote razbili. Pri tem je bil ranjen tudi poučadistični poslanec-prostovoljec Demarquet, ki se kot padalski poročnik bori že več mesecev proti osvobodilnemu gibanju v Alžiru.

Uporniški komandosi so izvedli tudi številne diverzije. 25 ljudi, med njimi tudi precej francoskih policistov in podoficirjev, je bilo ubitih ali ranjenih. Na področju Orana so komandosi uničili vojaške naprave in zaplenili skladišče streliva.

Francosko poveljstvo danes ni objavilo nobenega poročila o izgubah svojih čet na bojiščih, trdi pa, da je bilo onesposobljenih več kot 50 alžirskih borcev.

OB ZAKLJUČKU RIMSKEGA KONGRESA KPI

OPUSTITEV BIROKRACIJE in enotnost na temeljih demokratičnega centralizma

Rim, 15. dec. Z referatom Luigi Longa o novem statutu KPI, z razpravo o njem ter izvolitve novega CK je bil sinoči kongres KPI zaključen. Sprito nove smeri demokratizacije bo ta kongres, kakor kaže splošno razpoloženje, v katerem so ga zaključili, pomenil zgodovinski preokret tudi v razvoju italijanskega delavskega gibanja.

Namestnik generalnega sekretarja KP Italije Luigi Longo je v svojem referatu obsodil birokratizacijo notranjega življenja Partije v zadnjih letih, slabitev notranje demokratije in težnjo organizacij in članov Partije, da se spremene v običajne izvrševalce direktiv centralnega vodstva. O novem partijskem statutu je rekel, da bi moral odstraniti te napake in odkloni v partijskem delu. Glavna pomanjkljivost, ki bi jo moral odstraniti novi statut, pa je v tem, da sta šla izgradnja Partije in njeno delo-

vanje od zgoraj navzdol in da je teklo partijsko delo po metodah centraliziranega, včasih pa tudi osebnega vodenja. Cilj novih določb statuta je, da ustvarja globljo demokratizacijo ter nudi večjo svobodo in pobudo osnovnim organizacijam. Longo je rekel, da je demokratični centralizem tem bolj demokratičen, čim bolj je sposoben, da prilagodi organizacijo pobudam, ki prihajajo od spodaj in da organsko poveže vršičke z bazo.

Longo je v svojem referatu navajal vrsto negativnih primerov iz partijskega dela. Poudaril je, da se demokratično življenje Partije ne sme odreči centralizmu in kompromitirati enotnosti v boju, ki ga je sklenila biti. V komunistični partiji si ne moremo misliti manjšine kot stalnega pojave, marveč kot izraz določenih mnenj v določenih položajih. Ko so bila mnenja izmenjana in sprejeti sklepi na podlagi glasovanja večine, pa je morala znova brezpogojno obveljati enotnost, ki je eno glavnih načel partije in ki omogoča izpolnjevanje sprejete naloge.

V razpravi o Longovem referatu so delegati predlagali nekatere manjše formalne spremembe v osnutku statuta. Potem je član vodstva KP Italije in načelnik oddelka za zveze s tujimi partijami Veglio Spano govoril o prispevkih tujih delegacij h kongresu. Poudaril je, da se je razen partije Sovjetske zveze privrkat udeležila kongresa v kapitalistični deželi tudi partija KP Kitajske in privrkat po prekinitvi napaka, tudi delegacija ZKJ. Bil je nenormalen, je rekel Spano, če komunisti zdaj ne bi upoštevali novega položaja in novih odgovornosti in če bi dogmatično ponavljali zmerom iste formule. Vzlic večjim razlikam so komunisti med seboj mnogo bolj povezani kakor katerakoli druga politična sila na svetu. Spano je rekel, da so razlike med komunističnimi partijami dostikrat formalne in da izvirajo zgolj iz različnih poti v socializmu. Nujno potrebno je zaupanje in razumevanje, da nobena partija in nobeno komunistično gibanje nima pretenzij, da ima v rokah skriv-

(Od našega stalnega dopisnika) Moskva, decembra.

Sirom po Sovjetski zvezi sklicujejo okrajne in mestne partijske konference, na katerih kritizirajo tiste partijske voditelje, ki gospodarske naloge še zmerom obravnavajo samo s pisanjem raznih direktiv. Da bi pomagala partijskim organizacijam, je revija »Partijnaja Zizn« objavila članek o pozitivnih izkušnjah dela kalininskega komiteja v vodenju industrijskih podjetij.

Vloga partijskega aparata

Takoj po kongresu KPSZ je kalininski komite uveljavil ukrepe za povečanje delovne storilnosti v podjetjih. Treba je bilo najti in odstraniti ozka grla v proizvodnji. Ustanovili so posebne brigade, sestavljene iz partijskih delavcev, gospodarskih voditeljev, inženirjev in delavcev, ki naj ugotovijo, kje so skrite rezerve. Še več drugih ukrepov naj bi poživilo tekmovanje. V vseh podjetjih seveda ni šlo vse gladko. Ljudje so prevzemali obveznosti, pa jih niso izpolnjevali. Mnogo so govorili o novi tehniki, storili pa malo. O tem so razpravljali na partijskih sestankih. Na sestanke so začeli prihajati tudi predsedniki mestnih komitejev in kmalu se je položaj zboljšal.

G. Altman

SADOVI RIMSKEGA KONGRESA KPI

Trije temeljni zaključki

Odkrita konstruktivna misel še ni orodje »sovražne agenture« — Lastna pot ne pomeni uvoza socializma — Enakopravnost in samostojnost temelja nadaljnjih stikov z drugimi partijami

(Od našega posebnega dopisnika)

Rim, 15. dec. V razpravi na osmem kongresu KPI so se pokazale tri glavne značilnosti. Predvsem je treba reči, da je bila debata odkrita, živahna in plodna. Del delegatov je zagovarjal popolno obsodbo starega in zahteval korak naprej v kritiziranju starih pozicij in odobravljanju novih gledišč, korak datje od tistega, kar napoveduje teze in politični referat. Nekateri delegati so v razpravi zagovarjali stare pozicije in poudarjali potrebo po njihovi ponovni utrditvi in pri tem so se sklicevali na sedanji močni pritisk reakcije in imperialistov. Tretji so zagovarjali zmerost v obe smeri. Slednji so najbolj posekali v razpravo. Njihova gle-

dišča so bila tudi ogradje samega Togliattijevega referata in tez, ki jih je CK pripravil za kongres.

Pokazalo se je, da večina delegatov subjektivno sprejema novo orientacijo, da pa je s čustvom vezana tudi na nekatere stare pozicije. Iz tega sledi tudi objektivna potreba, da temeljito prouče pot k novim pozicijam. Izražena je bila težnja vodstva in kongresa, da bi ubrali to pot brez večjih pretresov in cepitev, da bi vsa partija in vse vodilno telo prešlo na nove pozicije. Pri teh naporih je treba upoštevati, da ima KPI sprito močnega pritiska sovražne propagande prav zdaj pri določanju metod in obsega obsodbe starih pozicij dokaj košljivo nalogo, da ne bi

sprožila negativne reakcije znatnega dela volivcev, ki so šli za Komunistično partijo tudi v minulem političnem obdobju.

Na kongresu je bilo moč ugotoviti, da je nova pot pravzaprav sad odkritostne in široke razprave delegatov. V tem je ena izmed najbolj pozitivnih potez kongresa. Kritikov na kongresu niso obsodili kot »agente sovražnikov«, kakor se je to včasih dogajalo. KPI je na poti svoje demokratične obnove. Ta kongres bo nedvomno vplival kot vzpodbuda za nadaljnjo odkrito, neprjudicirano razpravo v Partiji ne glede na vprašanja, na katera se bo nanašala.

Druge značilnosti kongresa je v analizi italijanske poti v socializem. To pot so poudarjali in obravnavali že prej, pa je niso temeljiteje proučili. Mnogi so je razumeli kot taktično propagandno potezo, s katero naj bi omtvili odpor sovražnikov. Na tem kongresu so italijansko pot v socializem analizirali in proučili globlje in širše. Po kongresu bo postala stvarna in konkretna politična linija KPI. Odbritev italijanske poti v socializem kot osnovne programske teze partije izključuje določene prejšnje oportunistične pozicije o uvozu socializma. Proučitev italijanske poti bo okrepila partijsko politično delo. To daje partijam nove možnosti, da razširi vpliv na druge politične sile in širše družbene skupine.

Pri proučevanju in analizi vprašanja italijanske poti v socializem so se Togliatti in mnogi delegati sklicevali na specifične italijanske teze in proučevanje marksizma v skladu s posebnimi italijanskimi pogoji, kar je bila tudi novost na tem kongresu. To je novo praktično in konkretno potrdilo pravilnosti nazora, da so poti v socializem različne.

Tretje važno vprašanje, s katerim se je ukvarjal kongres, so novi vidiki odnosov v mednarodnem delavskem gibanju in v socialističnem svetu. V referatu in kongresni razpravi so poudarili načela enakopravnosti, samostojnosti in neodvisnosti socialističnih dežel in komunističnih partij. Ugotovili so, da so se objektivni pogoji na svetu in v mednarodnem delavskem gibanju spremenili, iz česar izvirajo tudi novi odnosi sil. Na razpravo o teh vprašanjih pa so vplivali sedanjí mednarodni dogodki, predvsem madžarska tragedija in propagandni pritisk drugih političnih sil na italijanske komuniste. Zato morda kritika kompromitiranih stalinskih odnosov v teh govorih na kongresu ni bila dovolj ostra in odkrita. Isto velja tudi za analizo pačenj v izgradnji socializma v nekaterih deželah.

Na kongresu so ocenili tudi mednarodni položaj. V tej oceni so se še pokazala nekatera blokovska gledišča. V programu praktičnega dela KPI pa je tudi v tem pogledu zmogala nova orientacija. Osmi kongres KPI je nedvomno rodil lepe sadove.

F. Barbieri

PORTUGALSKO NASILJE

V GOI

New Delhi, 15. dec. (Tanjug). Portugalski policisti so te dni ubili tri ženske v neki vasi v Goi, o katerih so mislili, da pripadajo odporškemu gibanju. »Hindustan Times« poroča, da so portugalska letala v zadnjem mesecu štirikrat prodira v indijski zračni prostor. Takšni prekrški se nadaljujejo in zato nameravajo indijske oblasti skleniti vse potrebno, da jih onemogočijo.

PISMO IZ MOSKVE

Kritika pisarniške birokracije

Še zmerom preveč sej

»Partijnaja Zizn« pa pravi, da kalininski komite ne nastopa zmeraj tako uspešno v vlogi organizatorja. Glavni razlog so številna zasedanja. Od starega pisarniškega birokratskega vodenja je ostalo še mnogo. Še več, v mestnem komiteju prevladujejo papirnate metode vodstva. Namesto da bi prenesli središče dela neposredno v podjetja, tovarniške oddelke in delovne brigade, obravnavajo funkcijari mestnega komiteja probleme v pisarni. Nekateri med njimi še zmerom menijo, da je glavna metoda dela zasedanje. V devetih mesecih letošnjega leta je biro mestnega komiteja obravnaval razen organizacijskih zadev 80 vprašanj. Za vsako sejo so pripravili poročila, podatke, osnutke sklepov itd.

V začetku leta je biro mestnega komiteja proučil stanje delovne discipline v nekaterih podjetjih. Pet partijskih delavcev je že prej proučilo stanje v podjetjih. Napisali so obširna poročila o tem in pripravili osnutke skle-

pov. Biro mestnega komiteja je na podlagi tega sprejel ustrezne ukrepe, ki pa na povečanje delovne discipline sploh niso vplivali.

Administrativno delo komiteja

Kaj še zavira organizacijsko delo mestnega komiteja? »Partijnaja Zizn« odgovarja: Komite se dostikrat ukvarja s posli, s katerimi bi se morale ukvarjati druge ustanove. Revija navaja nekaj konkretnih primerov iz dela komiteja.

Direktor mestnega kombinata je zahteval, naj mu pomagajo, da bodo hitreje naložili mесо v vagonih. Železniška postaja je zahtevala, naj opravijo to delo čim prej. Kombinatu pa primanjkuje kamionov.

Iz bolnišnice so zahtevali pomoč, da bi hitreje popravili avtomobile.

Direktor kombinata »Iskož« je terjgal, da se načelnik železniške postaje zaveže, da bo pravočasno poslal vagon.

Pogosto se dogaja, da prejema

mestni komite pisma, brzojavke in telefonske pozive, v katerih zahtevajo posredovanje za pospešitev dobav ali dovršitev kakega drugega posla. Komite sklepa in opravlja posle, ki bi jih morala opravljati podjetja.

Kako naj komite obravnava take prošnje? »Partijnaja Zizn« odgovarja: Ne moremo vnaprej reči, kako naj ravna komite v tem ali onem primeru. Vse te stvari pa mora obravnavati s svojega vidika, ne pa da prevzema administrativne posle. Če bi mestni komiteji obravnavali probleme kot politični delavci, bi se lahko načelno lotili takšne naloge, kakor je izpolnitev planiranja ter tehnične in materialne preskrbe, izbire in vzgoje kadrov za organe oblasti in gospodarska podjetja, okrepitve političnega vpliva v množicah itd.

Na koncu članka je rečeno, da funkcionarji kalininskega mestnega komiteja iz lastne prakse uvidevajo, da raznih vprašanj ni moč obravnavati na papirju in z dekretiranjem.

T. Popovski

PABERKI S POTI PO MONGOLIJI

Prodor socialističnega napredka v deželo Džingis kanovih potomcev

Ljudska republika Mongolija se razprostira na širnem prostoru Azije in meji na Sovjetsko zvezo. O tej deželi je prišlo do zadnjih povojnih let v svet le malo vesti. Zanj so se zanimali samo vojaški in politični stratezi veseli. V Mongoliji pa se je razviljo zadnja leta življenje, ki je popeljalo potomce Džingiskanovih vojskakov in nomadskih živinorejcev po novi poti.

Na križišču treh koristi

Mongolija je bila cela stoletja v rokah absolutne oblasti fevdalnih gospodarjev. To oblast je izpolnjevala posebna verska kasta lamaistov — duhovnov in menihov v mnogih samostanih. Njihovo število je doseglo 40 % vsega odraslega moškega prebivalstva te dežele, ki ima zdaj približno milijon prebivalcev, meri pa poldrugi milijon kv. kilometrov. Konec 17. in začetek 18. stoletja sta prinesla Mongoliji mandžursko dinastijo. To je pomenilo poslabšanje življenja. Vedno znova se je ljudstvo uprlo, ker je živelo v neznosnih razmerah, toda oblastneži so vse vstaje v krvi zadušili. Prodiranje kitajskih trgovcev je življenje še bolj zamotalo, zlasti v gospodarskem oziru. Fevdalci, pozneje pa sami živinorejci, so se zadovoljili, tako da so morali vnaprej prodajati prirejo svojih čred in svoje poljske prideleke. Plačevali so tri- do štirikrat večje obresti, kakor je znalo posojilo, oziroma kolikor je bilo vredno njih blago. Dežela je propadala, ker je bila hkrati docela osamljena od ostalega sveta.

Leta 1911 je bilo konec mandžurske dinastije. Zunanja Mongolija je dobila avtonomijo (Notranja Mongolija je bila sestavni del Kitajske), toda vpliv in vmešavanje iz tujine sta bila še zmerom močna, fevdalna oblast še zmerom odločilna. Fevdalna oblast je bila še zmerom tesno povezana s Cerkvijo in posvetne posle je prepuščala verskemu poglavarju lamaistov. Tako se je začela Zunanja Mongolija spreminjati v teokratsko državo. Čas pa je prinesel nove spremembe. Med Oktobersko revolucijo so hoteli razni belogardistični generali in atamani uporabiti tudi ozemlje Mongolije za eno izmed središč, kjer bi zbirali svoje čete. Njihov cilj je bil dvojen: udariti od tod na silo revolucije v Rusiji, pa tudi obdržati Mongolijo pod svojo okupacijo. V letu 1920 so belogardisti barona Ungerna von Sternberga prodirali v Mongolijo, da bi ustanovili nekakšno mongolsko konjeniško državo, ki bi segala od Bajkala do Tibeta.

Prvi koraki ljudske revolucije

Toda tudi Mongolijo je bil že zajel duh revolucije. Med njenimi organizatorji sta bila Suhe Bator in Cobjalsan. Začeli so ustanavljati revolucionarno stranko. Ta je pozvala ljudstvo, naj zgrabi za orožje. Partizanski odredi so se bili že razvili in kmalu so postali jedro nove vojske. Suhe Bator je postal vojskovodja novih mongolskih sil, ki so imele tokrat en sam cilj — osvoboditi deželo in ustvariti ljudsko oblast. V boju proti Sternbergovim belogardistom so na področju Mongolije sodelovale tudi enote Rdeče armade. Z junija 1921 so osvobodili Urgo (sedanje glavno mesto Ulan Bator) in razpili belogardiste. Oblast je prevzela začasna vlada. Lamaizem je imel še zmerom močan vpliv. Zato je ostal poglavar lamaistov po imenu poglavar države, toda njegova posvetna oblast je bila omejena.

Na tej poti je doživljala Mongolija viharje, zmage, težave in neuspehe. Važno je bilo zlasti leto 1924. S smrtjo poglavarja lamaistov se je odprla pot k dokončni odpravi monarhije. Razglasili so ljudsko republiko, njena glavna politična moč pa je prešla v roke mongolske ljudske revolucionarne stranke. V začetku novembra so se v Urgi zbrali člani prvega Velikega ljudskega hurala, ki je 26. novembra izglasoval prvo ustavo Ljudske republike Mongolije. S tem se je začelo novo življenje v deželi. Na tej poti je doživljala

Mongolija uspehe in neuspehe, večkrat se je zapletla v spore s sosednimi deželami in njena neodvisnost je bila čisto ogrožena.

Vlada v Ulan Batoru je leta 1936 sklenila pogodbo o medsebojni pomoči z ZSSR, da bi si zagotovila njeno sodelovanje v obrambi. Naslednje leto je prineslo dve težavi: na notranjem tlorišču čiščenje, na zunanje političnem pa incidente in pritisk na meji. Maja 1939 se je odigrala na področju Halhin Gola prava bitka pripadnikov Rdeče armade in mongolskih enot proti japonskim četam. Tokijski napad se je izjalovil. Vojna vihra je zajela potem druga področja sveta.

Mongolija je sodelovala v drugi svetovni vojni in skupnih naporih združenih narodov. Njene vojaške sile so se proti koncu vojne skupaj z Rdečo armado borile proti Japoncem. Plebiscit leta 1945 je potrdil željo Mongolov, da bi bili v neodvisni lastni državi. Mongolija pa še zdaj ni dobila svojega mesta v OZN.

Prvi uspehi nove izgradnje

Zaostala dežela v rokah fevdalcev in pod vplivom Cerkve je zdaj zgodovinska minulost. Vse vsem težavam in neuspehom se razvija v Mongoliji novo življenje, ki je že doseglo prve pomembne uspehe. Podlaga narodnega gospodarstva je še zmerom živinoreja, le da ni več takšna, kakor je bila prej. Leta 1918 je imela Mongolija 9.600.000 glav goveje živine, toda dobra polovica je bila v rokah fevdal-

cev. Zdaj je Mongolija na čelu svetovnega povprečja, saj ima približno 25 glav goveje živine na prebivalca, ker se je število živine skoraj potrojilo. Čeprav je živinoreja prevladujoča panoga gospodarstva, ni tudi edina. Mongolija ima približno 75.000 hektarov orne zemlje, na kateri prideluje pšenico, ječmen, oves in proso. V mongolskih premo-govnikih nakopičijo na leto pol milijona ton premoga, ki ga je v mongolski zemlji kakih 500 milijonov ton. Razen tega pa ima Mongolija tudi zlato, barvne kovine in sol. Zgradila je tudi že prve železniške proge in 5000 km cest. Ulan Bator je že povezan z najvažnejšimi središči pokrajine. Važna je zlasti zgraditev železnice Ulan Bator—Čini (na Kitajskem). S tem so odprli novo glavno železnico Moskva—Ulan Bator—Peking, važno za vse tri dežele.

Se ni dolgo tega, ko je imela Mongolija 747 samostanov. To so bili edini nosilci prosvete. Pred revolucijo je bilo v vsej deželi 0,7 % pismenih in ena sama šola s 50 učenci. Zdaj pa ima že 377 šol z 80.000 učenci. V Ulan Batoru so leta 1942 ustanovili univerzo, ki je imela deset let pozneje 1300 študentov. Tudi na drugih področjih si novo življenje naglo utira pot.

Letos sredi novembra je Jugoslavija uredila svoje diplomatske stike z LR Mongolijo. Obe deželi sta storili s tem nov korak k boljšemu medsebojnemu spoznavanju in sodelovanju.

M. Bratič

Porečje Volte v Togu, kjer naj bi nastal novi hidroenergetski sistem sredi velikih ležišč boksita za britansko in kanadsko industrijo

EKONOMSKO IZKORIŠČANJE ZAHODNE AFRIKE

Togo avtonomen skupno z Zlato obalo v okviru Gane

toda za ceno aluminija v korist Angležev in Kanadcev

Naposled so v OZN opravili tudi razpravo o Britanskem Togu. Priključili so ga k Zlati Obali, ki naj bi v kratkem postala neodvisna država v okviru Britanske skupnosti. Gospodarski razlog za ta ukrep je v anglo-kanadskih načrtih za zgraditev industrije aluminija. Energijo za to industrijo bodo dobivali iz bodoče elektrarne na reki Volte, najprikladnejše mesto za zgraditev jezusa pa je na področju Kete-Krači na ozemlju Toga. Seveda je tudi vlada Zlate obale življenjsko zainteresirana na tem velikem načrtu.

Pripravljalna komisija za zgraditev jezusa je objavila načrt

natanko teden dni potem, ko je bil objavljen izid volitev v Zlati Obali. Vlada Nkrumana je odobrila ta načrt s podporo velike večine glasov v poslanski zbornici. Za kanadske in angleške družbe je načrt teoretično uresničljiv, vendar pa je odvisno tudi od politike Nkrumanove stranke »Convention Peoples Party«. Zmaga te stranke je prinesla Nkrumanu na volitvah večino glasov zbornice in omogočila odobritev načrta, ki ga bodo postopoma realizirali.

Načrt določa, da bodo na Volte zgradili velike jezove. Največji je bil pri Ajeni, na meji med Zlato Obalo in Britanskim Togom. Nastalo bo veliko jezero s površino kakih 3500 kvadratnih milj. Elektra bo dajala 617 tisoč kWh električne energije. Uporabljali jo bodo za proizvodnjo aluminija. Zgradili bodo tudi toplico, v kateri bodo boksitno rudo pretapljali in predelovali v polfabrikate. V Alantiju so bogata ležišča boksita. V prvi fazi bodo lahko proizvajali 80.000 ton aluminija. Ko pa bo načrt v celoti uresničen, bo znala proizvodnja kakih 210.000 ton letno.

Stroške prve faze bodo znašali kakih 100 milijonov funtov, vsi stroški pa približno 144 milijonov. Od tega bodo prispevale 25 milijonov družbe (Canadian and British Aluminium Co.), 39 do 40 milijonov vlada Zlate Obale, kakih 56,8 milijona pa angleška vlada. Pripravljalna komisija pa meni, da bodo stroški še večji, da bo prva faza zahtevala kakih 162,6 milijona funtov, celotni načrt pa približno 231,3 milijona. Po novem proračunu se je povečal delež vlade Zlate Obale v finansiranju načrta od 36 na kakih 75 milijonov funtov v prvi fazi in približno za 100 milijonov v celotnem načrtu. Težko da bo kolidirnim obveznostim, ker je narodni dohodek Zlate Obale hudo ogrožen sprčo pocentivne kakaa, katerega cene je Cocoa Marketing Board v dogovoru s kolonialnimi trgovskimi družbami gnil daleč navzdol.

Amalzo Foll

Iz vsega sveta

KANADA

REAKTIVNA LETALA ZA ZAHODNO NEMČIJO

Ottawa, 15. dec. (Reuter). Zahodna Nemčija se pogaja s Kanado o nabavi kakih 200 reaktivnih lovskih letal »Sabre« v vrednosti 66 milijonov dolarjev. Pogajanja so v teku, vendar sporazum še ni podpisan.

ZDA

MANJ AVTOMOBILOV

Detroit, 15. dec. (AP). Ta teden so v ZDA izdelali približno 100.000 potniških avtomobilov manj kakor prejšnji teden, oziroma 149.256 namesto 267.576. Ta teden so izdelali tudi približno 1000 kamionov manj, kakor minul teden.

PROTEST ZARADI POKVARJENIH NAFTOVODOV

Washington, 15. dec. (Reuter). Vlada ZDA je sinoči protestirala pri irski vladi, ker je vedno ne dovolj, da bi popravili naftovode, po katerih dovajajo nafto iz Iraka prek Sirije do Sredozemskega morja. Ameriška vlada zahteva, naj irska vlada nemudoma ukrepe, ki so potrebni, da bi popravili naftovode, ki so bili poškodovani ob anglo-francosko-izraelskem napadu na Egipt.

POLJSKA

IZMIŠLJENE ZLONAMERNE VESTI

Varšava, 15. dec. Radio Varšava je danes zanimal poročila o nemirih v nekaterih krajih Poljske. Poudaril je, da so takšne informacije iz zahodnih virov povsem neutemeljene. Zanimal je tudi vest, da je bil nek sovjetski tovorni vlak napaden pri Kutnu na progi Varšava—Poznanj in da je izbruhnila stavka v neki jeklarni v Poznanju.

ALIZIR SPOPAD BLIZU TUNISKE MEJE

Alžir, 15. dec. (Reuter). Francoska letalska letala in padalske čete so sodelovale v boju proti veliki skupini alžirskih upornikov v bližini Gentia na goščatem področju Vzhodnega Alžira vzdolž tunizijske meje. Alžirskim upornikom je bil odrezen odstop proti Tunisu. Spopad je trajal ves dan.

Na Sinajskem polotoku — bojišče kakor vsako drugo

(OD NASEGA POSEBNEGA DOPISNIKA)

Z Nekje na Sinaju, decembra godaj zjutraj je sonce obsijalo pesek in nemirne peščene sipine, ki se selijo vsak dan in tako spreminjajo pokrajinsko sliko Sinajske puščave. Na pesku v dolini pod taboriščem, na katerega opozarja velika modra zastava s globusom in palmovimi vejicami miru, so se temno odražala vozila. Kapetan Srbrbran Dragutin, komandir motorizirane strelne čete, ki je na tem položaju že štiri dni, je ukazal, naj prineso iz pušcave porušeni telegrafski drog in izobesijo na njem zastavo. To je storil tudi zato, da bi tista izraelska in francoska letala, ki so že dva dni nizko preletavala nad njegovo enoto, bolj vedela, da neopustljivo kršijo področ-

je, na katerega so bile prišle sile OZN.

Ze nekaj dni tičijo ob razdeljeni cesti in je sleherni nadaljevanje napredovanja nemogoče. To je tisti dvaindvajseti kilometer srednjeprometne zveze, ki pelje proti El Audži. Sem so prispeli jugoslovanski vojniki v enem dnevu in pri tem reševali na svoji poti najtežje operativne naloge ne le za soferje in pripadnike inženirskih enot, marveč za vse vojske v odredu. Razdejana cesta se je vila tja čez in se izgubljala na visokem peščenem vzponu na obzorju. Poizvedovanja pehote so potrdila, da je povsod tako in da so bile izraelske enote, ki so tukaj rušile prometne zveze, še objestnejše od tistih, ki so bile severno v smeri proti Gazi.

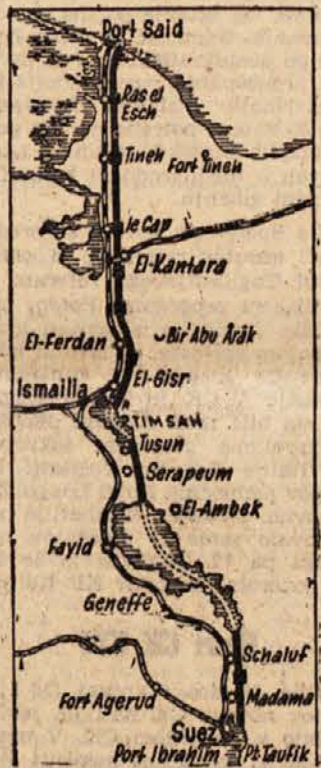
Prejšnjo noč je padlo obilo dežja in na pesku se je napravila tenka skorja. Sklenili so, da bodo kot zjutraj krenili na poizvedovanje. Poleg komandirja je sedel za volan jeepa izkušeni avtomehaničar, kapetan Vlado Sipek iz Zagreba, ki je zdaj šef tehničnega oddelka odreda. V veselolomu smo se spustili prek strmih sipin, drobni pesek pa nas je srdito bičal po obrazu in očeh. Ker smo vozili zelo hitro, je bila vožnja varna in lepa. Dolež na desni smo zapustili razdejano cesto in se bližali obzorju, kjer se je izgubljala. Nikjer ni bilo nobenega sledu, ki bi ga pustila vozila. Nenadoma je pripadnik inženirske enote — podporočnik Randjel Andjelković iz Vranja ukazal, naj se takoj vrnemo k cesti, kjer so vendarle našli sledove prejšnjih egiptovskih patrolj in izraelskih vozil. Kraj je bil posut z minami, na katere so jasno opozarjale žične ograje tam, kjer so že šli naši pionirji. Pesek je za mine tako prikladno skrivališče, da človek zares nikoli ne ve, kje se bo z mino prvič in zadnjič srečal.

Na to sem pomislil za kak trenutek in ko je jeep malo bolj poskočil, me je po vsem telesu obšla kurja polt. Molčal sem in se bal samo tega, da ne bi kdo zapazil, kaj se dogaja z mano, s civilistom. Spomnil sem se, da sem se med našo vojno zmeraj podobno vedel in ker sem bil med samimi hrabriimi, sem dobil tudi jaz odklovanje za to nora vrtilno, ki si jo kdaj pridobiš samo, če se v neobičajnih razmerah običajno vedeš.

Poizvedovanje je pokazalo, da je pot povsod enako slaba in da bi bila nadaljnja vožnja s težkimi vozili kontinentalne vojske nemogoča. Tisti jeep se je začel vdirati v pesek in treba ga je bilo od časa do časa potegniti iz njega. Nikjer ni bilo videti kake izraelske patrolje.

Privzili smo na cesto in krenili malo peš. Na levi strani je minsko polje, veliko 300x600 m.

O. Miličević

Kovinarji v Schleswig-Holsteinu

stavkajo zase in hkrati za kovinarje po vsej Nemčiji

(OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA)

Na obalah Severnega morja je pozna jesen hladna. Iznad morja piha hladen veter, nebo pa je zmeraj oblačno in deževno. Pred vrati malone vseh ladjedelnic in železarn postajajo skupine ljudi v usnjenih jopičih ali dežnih plaščih z zavilanimi ovratniki in rokavi v žepih. Tako postajajo že več tednov, vsak dan na delavski straži. Zerjavi so stisnili velikanke zobe, širne dvorane ladjedelnic in železarn so prazne.

Začel se je 24. oktobra. Kovinarji Schleswig-Holsteina, naj manjše dežele v Zahodnonemški zvezi, so začeli stavkati. Organizirano in načrtno. Stavka je najprej izbruhnila v 18 tovarnah in ladjedelnicah, zdaj pa je zajela že 33 podjetij, med njimi veliko Howaldtova tovarno z 12.000 delavci, tovarno Mack, ladjedelnico v Lübecku, Flensburgu, Rendsburgu in druge.

Se danes, 50 dni, odkar se je začelo, nihče ne vidi konca stavke, kakor ga ni bilo videti prvi dan, saj pravzaprav ne gre za običajno stavko. Kovinarji v Kielu, Lübecku in drugih mestih niso začeli stavkati zato, ker bi se jim godilo slabo. Ne, v njihovem položaju ni nič prečnega, nič izjemnega. Plačani niso bili nič slabše od ostalih kovinarjev v državi in tudi živeli niso v slabših razmerah. Stvar pa je v tem, da so njihovo deželico izbrali za poskusno tlorišče v glavnem spopadu Državnega sindikata kovinarjev in Zveze industrijcev in ker je treba prek te razmere majhne stavke urediti nekatera načelna vprašanja v boju kovinarjev po vsej državi.

Kovinarji so začeli stavko, ko so lastniki odklonili tri zahteve

njihovega sindikata, ki naj bi jih vključili v novo kolektivno pogodbo: a) izplačevanje polne mezdne v primeru bolezni za šest tednov; b) podaljšanje letnega dopusta od 16 na 18 dni (za mladince pa od 18 na 24); c) dnevna doklada 7,5 marke za letni dopust, kajti čemu bo človeku dopust, če ne more živeti bolje kakor druge dni v letu?

Lastniki pa o teh zahtevah niso hoteli niti slišati. Stavko presegajo kot poskus sindikata, da bi na tem mestu prebil njih vrste, ustvaril precedens in potem postavil enake zahteve po vsej državi. Lastniki pravijo, da je sindikat izbral najmanjšo pokrajino, ker ga stane stavka v njej neprimerno manj, kakor če bi izbruhnila denimo v Porurju ali na Bavarskem. A tudi sami upajo, da bodo lahko prav zaradi tega predvsem finančno dolgo kljubovali delavskemu pritisku. V tej pokrajini pa so večinoma samo majhne tovarne, finančno šibkejše in zato delavci upajo, da jih bo lažje prisiliti k popuščanju in kapitulaciji.

Industriji so se že mnogo prej pripravili na stavko. Že pred letom dni so začeli zbirati denar v sklad solidarnosti in zdaj je v njem že več milijonov mark. S tem denarjem krijejo lastnikom tovarno osnovno zgubo, ki jim jo je povzročila stavka. Razen kovinske industrije plačujejo v ta sklad prispevke tudi lastniki kemijskih in tekstilnih tovarn. Precej denarja gre seveda tudi za propagando in za pridobivanje stavkokazov.

Pa tudi sindikati so pravočasno pripravili vse potrebno. Delavci prejemajo v obliki raznih podpor skoraj toliko, kolikor znašajo redne mezde. Po vsej državi

so organizirali zbiranje prostovoljnih prispevkov za stavkajoče. Njihov štab je prejel že več sto tisoč mark.

Na obeh straneh so torej ustvarili čvrste gmočne pogoje za zelo dolgo stavko. Spopadla sta se pravzaprav dva orjaka — Zveza kovinske industrije in Sindikat kovinarjev. Oba sta elitni organizaciji svojih razredov.

To sicer ni stavka v klasičnem smislu, marveč prej oblika sodobne stavke, v kateri od udeležencev ne zahtevajo velikih žrtv, marveč žive približno tako kot prej. Stab stavkajočih je zelo uspešno uredil vprašanje prostega časa in dolgočasnja. S sindikalnim denarjem so vzeli v zakup 8 kinematografov, v katerih se začno predstave že zjutraj. Stavkajoči in člani njihovih družin ne plačujejo vstopnine. Razen tega imajo stavkajoči delavci na razpolago še razne druge oblike razvedrila in zabave.

Delodajalci pa so se spomnili, da se blizu božič in so se takoj lotili protistavkacije, češ prazniki se bližajo, vaše hiše pa bodo prazne, vaši otroci brez božičnega drevesca in daril. Sindikat je na to takoj odgovoril, da bodo vsi stavkajoči dobili posebno »božično« doklado, nekaj manj sicer, kakor bi dobili, če bi delali, toda upoštevati morajo, da se bije boj proti delodajalcem. In tako se stavka mirno nadaljuje. Na obale Severnega morja se počasi spuščajo neprijetna nordijska zima, žerjavi pa še zmerom počivajo in pred vsemi tovarnimi stoji stavkovne straže z zavilanimi ovratniki in z rokavi v žepih. Doslej je samo ena železarna položila orožje in sprejela delavske zahteve. Zveza industrijcev je slovesno preklela njene direktorje, ti pa so izstopili iz Združenja.

PRED PETNAJSTO OBLETNICO JUGOSLOVANSKE LJUDSKE ARMADÉ

Ljudska armada - svojemu ljudstvu

Minulo sredo smo si v preprosti baraki, kjer si je uredil svojo pisarno štab, ki vodi gradnjo zaključnega dela obsoletske

proge, v naglici zabeležili nekatere podatke v telegramske sloge v naše beležnice:

NOVA PROGA — ZACETEK VELIKEGA DELA. RAZDALJA MED MARIBOROM IN ZAGREBOM OKROG 50 km. MANJŠA. 32 km PROGE OD SAVSKEGA MAROFA DO KUMROVCA DOGRAJENIH DO ZAKLJUČKA LETOSNIH GRADBENIH DEL. PRIHODNJE LETO NADALJEVANJE GRADNJE DO PODCETRTKA, NATO PROTI POLJČANAM, PRAGERSKEMU ALI LIPOGLAVU NA PROTI ZIDANI MOST—MARIBOR. TEMPO GRADNJE: LANI ZACELI Z ZEMELJSKIMI DELI, LETOS POČETI 500 DO 600 METROV PROGE NA DAN. PRIMERJAVA KAZE: HITROST GRADNJE ENAKA NORMATIVOM V TEHNIČNO VISOKO RAZVITIH DRZAVAH. TRENUTNO TREBA POLOŽITI NEKAJ NAD TISOČ METROV PROGE. PRVI VLAK BO PRIPELJAL NA POSTAJO V KUMROVCU 22. DECEMBRA, NA PRAZNIK JLA — GRADITELJICE NOVE PROGE.

Dne 22. decembra bo zapiskala lokomotiva slavnostnega vlaka, ki bo odprl reden promet na novi obsoletski progi

ZMAGALA STA POŽRTVOVALNOST IN POGUM

Nevarnosti sta se zato morala zoperstaviti požrtvovalnost in pogum: Voda je besnela po ozki dolini. Tema je bila gosta, da ni bilo videti niti koraka predse. Pribrneli so avtomobili in s svojimi žarometi osvetlili ogrožena mesta. Sprva so poskušali z brega.

vsehini tako dramatične kot ob poplavih.

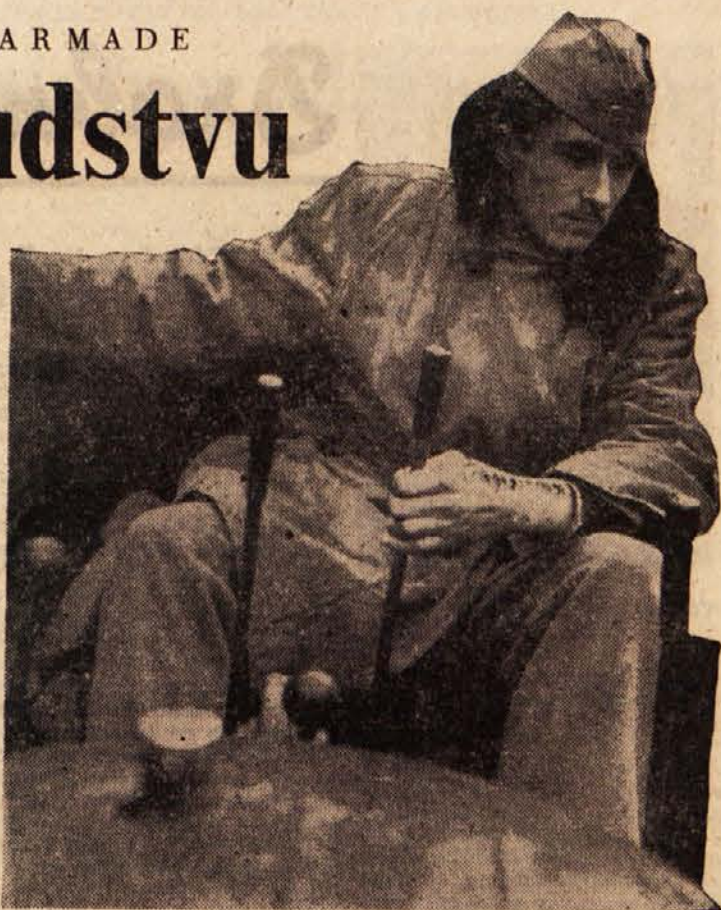
Nova proga je — kot je lahko razumeti — v središču njihove pozornosti in osrednja tema njihovih pogovorov. Matere in očetje se menda prav nič ne jezijo, ker njihovih otrok ni zlepa iz šole ali kakšnega opravka domov, ker tudi sami kaj radi postanejo in gledajo, kako napredujejo dela in kako se — že nekaj časa sem — po neutrujeni progi premika vlak z materialom, potrebnim za gradnjo. V ozko obsoletsko dolino čutijo prihajati novo življenje, odpira se jim okno v svet, ki je bil doslej videti tako daleč.

Svojega zadovoljstva ob tem niti ne prikrivajo. Doslej so v vseh vaseh, do koder je prvič pripeljal po neutrujeni progi vlak z materialom, pričakali graditelje — četudi jih je lepo število — s prigrizkom in pijačo. Harmonika se je potem oglasila kar sama od sebe in pari so se vrteli kot da so prodnata tla s smukcem posuti parket.

ČEZ NEKAJ DNI...

Zdaj hitijo z zadnjimi deli... Pred duhovnimi očmi se že nizajo podobe. Se nekaj dni in po Sotelski dolini bo živigala lokomotiva svečanega vlaka. Na novih, moderno urejenih kolodvorih, ki so pogladi iz tal kot gobe prek noči, bodo urejene do takrat čakalnice in prostori prometnega urada. Ljudje bodo hiteli na postaje in tisoči in tisoči se bodo hoteli tisti dan peljati z vlakom. Nekaj od njih bo prav gotovo razočaranih, ker jim to ne bo uspelo. Zato pa ne bodo nič manj zadovoljni in veseli. Na veseljih bodo...

Toda misel postoj! Ali bo res železnica stekla že 22. decembra? In vendar: 22. decembra!

Dragiša Kasiljević je le eden izmed tistih vojakov, ki so se ob gradnji proge marsičesa naučili ali še izpopolnili svoje strokovno znanje. Ves čas, kar dela na progi, upravlja buldožer, ki je na vseh koncih vzdolž nove železnice močno zaželen

Crv dvoma je tolikanj močan, da ga zdaj, ko se bo čez dobro uro zavrtela rotacija in natisnila to poročilo, ne moremo potisniti. Ze smo pri telefonu:

»Halo, Kumrovec, halo štab gradilišča v Kumrovcu! Prosimo šefa gradilišča, kapetana ing. Gasparija!«

Pri aparatu je.

»Kako gre z delom? Koliko proge morate še položiti?«

»Včeraj je železniški tir dosegl novo postajo v Kumrovcu. Ostaja še tri sto metrov.«

»Ali boste torej z delom končali do predvidenega roka?«

»Seveda! Kako ne! Polaganje tirov je sedaj ob koncu res nekoliko počasnejše, to je za-

radi tega, ker že sproti malo bolj utrjujemo gornji ustroj proge.«

»Ali bo proga primerno utrjena, da bo 22. decembra že lahko začel redno voziti vlak?«

»Bo. Poskusne vožnje se bodo začele že v prihodnjem tednu — v torek ali sredo. Do praznika Jugoslovanske ljudske armade bo vse nared. Po tem pa se je posmejati: »No, če pa ne verjamete, pa pridite pogledat.«

»Pridemo, Radil!«

»Lepo,« je rekel kapetan ing. Gaspari, potem pa z glasom, ki je v resnici vabil, zaklical v slušalko: »Na svidenje, torej!« S. L.

Navzlic temu, da je treba zadnje dni pred otvoritvijo še bolj hiteti — je atmosfera dnevnih sestankov v štabu, kjer si razdele naloge za naslednji dan, gradnje je bil namreč do skrajnosti napet vsak živec — da bi gradnjo s smotrnim delom končali v določenem roku

Podatki so bili tolikanj zgovorni, da ne bi bilo potrebno nobeno nadaljnje pojasnilo. Vsakogar lahko navdajo z zadovoljstvom in ponosom ter mu pričarajo izreden pomen proge za izboljšanje našega prometa in pospešeni razvoj krajev, skozi katere bo tekla.

Vendar ne povejo vsega...

BITKA S POBESNELIM SOVRAZNIKOM

Bilo je večer pred praznikom prvega maja, kmalu potem, ko so legli k počitku:

»Uzbuna, uzbuna!« so budili trobenta in dežurni po šotorih in v kasarni na kolesih.

Siroko razprte oči so tipale po temi, vajene roke so že hip potem zapejale gumbe, grabile za lopate, krampe in drugo orodje. Potem je bilo slišati tek po razmočeni blatni poti, čez travnike in po progi.

V resnici je bilo treba pohiteti. Tovariši, ki so delali v tretji izmeni, niso bili več kos vedno bolj naraščajoči vodi, ki je začela ogrožati s trudom pridobljene sadove njihovega dela.

Deževalo je pravzaprav že popoldne, toda nihče ni pomislil, da bo stvar tako resna. Ugibali so le, ali jim bo vreme pokvarilo praznik, ki so se ga veselili, ka-

kor se ga pač veseli vsak delovni človek. Kraji, skozi katere teče nova proga, so namreč zelo lepi in vojake je v prostem času vedno zvebala bližnja okolica. Morda je kakšnega od njih vabilo še kaj drugega, saj se še sedaj ne morejo zediniti, kje so lepša dekleta — na bizeljski ali na zagorski strani.

Ko je proti večeru začel dež liti kakor iz škafa, jim je postalo jasno, da je šel izlet v okolico — dobesedno — po vodi in že so se pomenkovali, kako bodo praznovali pod šotori ali v vagonih ob harmoniki, klarinetu in tamburici.

Njihovi tovariši so medtem začeli biti hudo bitko z naraščajočo vodo. Potuhnjena Sotla je naraščala vedno bolj in bolj in se razlila preko bregov. Tega ni bilo mogoče preprečiti. Na vsak način pa je bilo treba zavarovati z obrambnimi nasipi posamezne predele vzdolž proge, kjer so imeli spravljeno orodje in gradbeni material. Preprečiti je bilo treba, da bi voda zalila novo strugo, ki so jo kopali za Sotlo ter podrla »vodnjake« — priprave za gradnjo mostov.

Pobesnena voda je bila močnejša od njih. Potrebovali so pomoč tisočev in tisočev rok. Toda toliko jih ni bilo, tudi potem, ko so jim prihiteli pomagati tovariši, ki so komaj dobro zaspali.

Okovani čevlji so drsli po blatu, ko so se sklanjali naprej, da bi vodil iztrgali, kar jim je ugrabila. Toda spopad z vodo je bil vedno silovitejši. Zabredli so v vodo. Do gležnjev, do kolen, do pasu in čez.

Rešili so svoje mostove in vse kar je bilo rešiti mogoče. Novo strugo in osem dragocenih črpalk pa je zalila nekaj metrov visoka voda.

Ves praznični dan so vztrajali na delu. Ko pa se je voda umirila, so skakali drug za drugim — vojaki in oficirji v novo Sotlino strugo, dokler niso na breg znosili vseh osem črpalk, ki so že uro potem bruhalo vodo iz nove struge.

GRADITELJE SO POGOSTILI V VSAKI VASI

Divje spopade s pobesnelo vodo je strahoma spremljalo vse okoliško prebivalstvo, saj je naraščala voda pogosto ogrožala in zavirala gradnjo. Mlade in požrtvovalne graditelje, ki z gradnjo proge pridobivajo ne le potrebno tehnično znanje, potrebno vojakom posebnih enot naše armade, temveč tudi za svoje življenje, so pač spremljali z zanimanjem in navdušenjem od kilometra do kilometra nove proge. Vsake njihove delovne zmage so bili posebej veseli, četudi niso bile po svoji

Ceprav je delo precej naporno, najdejo vojaki še vedno dovolj časa za razvedrilo — pa naj bo pred svojimi šotori ali v »kasarni na kolesih«. Naš posnetek jih kaže zbrane okrog peči v vagonu, ki so ga preuredili v sobo, ko jo je njihova kulturna skupina tako dobro urežala.

Proga še ni bila utrjena, ko so po njej začeli voziti vlaki z materialom. Na enem izmed bodočih kolodvorov pa si je neka vojaška enota uredila »kasarno na kolesih«, da bi bila bliže delovišču

KOPRSKA LUKA bo pomagala razbremeniti Reko

Z majhnimi investicijami lahko koprsko luko usposobimo za letni blagovni promet 100.000 ton

progo proti Divači. Razbremenitev reške luke je potrebna tudi zaradi tega, ker nam povzroča velike nepotrebne devizne izdatke, zlasti kadar se morajo tuje ladje dalj časa, kakor je potrebno, zadrževati v luki ali pa čakati pred luko,

NEIZKORISCENE LUSKE KAPACITETE

V zadnjih mesecih smo že poskušali usmerjati določene pošiljke blaga v druge luke severnega Jadrana, ki imajo še neizkoriščene kapacitete, kar velja zlasti za skladišča. Tako smo kakih 20.000 ton soli iz Turčije usmerili v Piran, kjer imamo velika skladišča za sol. Z ladij, ki so prispele iz Turčije in so se vsidrale v piranskem zalivu, so morali sicer blago prekrati za prevoz do skladišč na maone, navzile temu pa so sol izkrcali celo v krajšem roku, kakor je bilo predvideno po pogodbi. Za drugo uvozno in izvozno blago pa pride v poštev predvsem koprsko luko, kjer je na razpolago skladiščni prostor, ki ni primerno izkoriščen. Tu imamo predvsem novo po vojni zgrajeno skladišče »Slavica«, ob severni obali Kopra. Nedaleč od njega je skladišče bivših solin, ki do nedavnega ni bilo izkoriščeno in je služilo kot hlev, zdaj pa je preurejeno in se že uporablja za vskladiščenje uvo-

ženega bombaža, ki so ga prepeljali iz Reke zaradi preobremenjenosti tamošnjih skladišč. Vsega so za pomorski tovorni promet na razpolago pokrita skladišča s koristno površino 4700 m², za katere skrbi koprsko špedicijsko podjetje »Interexport«, ki je pokazalo veliko prizadevnost za uveljavljanje Kopra kot izvozne in uvozne luke.

Blagovni promet koprške luke se giblje sicer še v skromnih mejah, čeprav se je dvignil od komaj mesečnih 600 do 700 ton spomladi na 1280 ton v avgustu in 1860-ton v septembru, kar pa je še vedno zelo malo. Promet se ne more še prav razviti, ne morda zaradi tega, ker ni železniške zveze z zaledjem, marveč zaradi tega, ker lahko v Kopru pristajajo zdaj le ladje do največ 1500 ton nosilnosti. Pri večjih ladjah pa se dajo manipulacije vkrčevanja in izkrčevanja urediti le tako, da se z vsidrane ladje blaga pretovori na maone in nato prepelje v pristanišče. Sicer imamo tudi v Sredozemskem morju

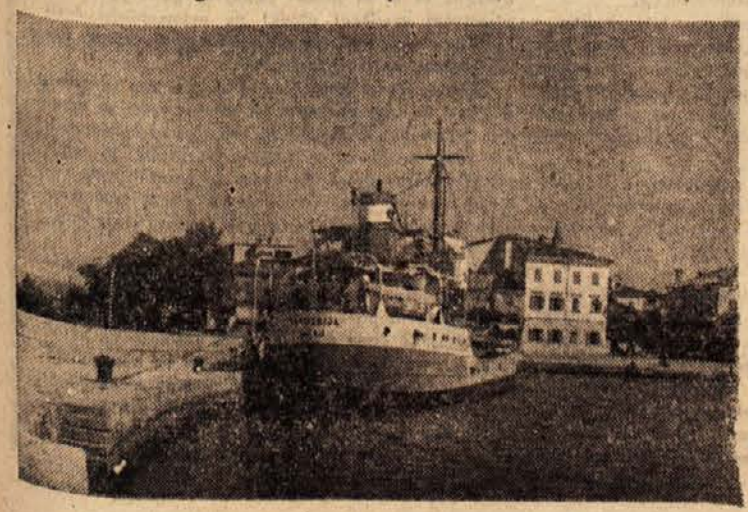
luke, kjer tako opravljajo manipulacije, vendar je to za moderne ladje prezahtevno. Boljše izkoriščanje obstoječih možnosti in skladiščnih kapacitet pa bi hitro dosegli z najnujnejšo ureditvijo koprške luke.

UREDITEV PRISTANIŠČA V KOPRU

V prvi fazi del za postopno ureditev koprške luke je nujna rekonstrukcija poškodovanega koprškega valobrana in poglobitev dna ob valobranu od sedanjih 5 na 7 metrov. To poglobljanje dna z rekonstrukcijo lukobrana je že vzela v svoj osnutek plana za prihodnje leto Uprava pomorske oblasti severnega Jadrana na Reki, vendar so sredstva, ki jih je določila v ta namen, za več kot polovico premajhna in bi se morala ta dela, ki se lahko izvrše v štirih mesecih, zavleči v leto 1958. Zato bi bilo potrebno zagotoviti iz drugih virov še okrog 20 milijonov dinarjev. V tem primeru bi že prihodnje leto dobili

v Kopru ob lukobranu 95 metrov dolgo operativno obalo z globino 7 metrov, ob kateri bi lahko pristajale ladje z nosilnostjo do 7500 ton, »se pravi vse naše linijske motorne ladje, ki vozijo na Srednji in Daljni vzhod in imajo nosilnost izpod 5000 ton.

Tako bi v najkrajšem času z razmeroma majhnimi investicijami za ureditev operativne obale ob lukobranu usposobili koprsko luko za letni blagovni promet najmanj 100.000 ton v izvozu in uvozu. Stroški za rekonstrukcijo so v resnici majhni v primeri s škodo, ki nastane sprito preobremenjenosti reške luke zaradi plačila stojnin tujim ladjam in večjih tovornin, kar cenijo na ca. 2 milijona dolarjev letno. Vse blago, ki bi se vkrcalo in izkrcalo v Kopru, lahko že zdaj prepeljemo s kamioni po novozgrajeni cesti Senožec—Koper. Za marsikatero blago je prevoz s kamioni iz tovarn ali v tovarne ugodnejši, kakor prevoz z železnico, ker pač odpade prekladanje. Seveda pa bi bilo treba v bližnji prihodnosti na severu luke, kjer so skladišča, zgraditi vsaj 400 metrov operativne obale za pristajanje velikih ladij, s čimer bi se zmogljivost koprške luke povečala na 400.000 ton letno. F. S.

Vogalni obrambni stolp starega gradu v Brežicah

Med tremi vodami, Sotlo, Savo in Krko, so se Brežice, to staro zgodovinsko mesto, razrasle v našem času v veliko občino, po razsežnosti največjo v trboveljskem okraju. Če štejemo Trbovlje za rudarsko in delavsko središče Zasavja, veljajo Brežice za kmetijsko in trgovsko središče. Starega obrambnega zidu, ob katerem so se zamažili zaganjali nasilniki srednjega veka, ni več. Edino grad s svojimi značilnimi vogalnimi stolpi je še ostal, kakor priča nekdanjega pomena Brežic, priča napadov in obrambe, priča kmečke, puntarske tragedije. V tisočletjih so na tem prostoru ugasnile neštete generacije. V stoletjih se je na tem prostoru ohranil slovenski rod, kljubujoč nasilju in germanizaciji. Pregnan in izseljen se je prvil in si naprej odpiral nove liste in strani svojega življenja.

Na vse strani odprte se zdaj Brežice širijo in razkošno diha. Čez njive in travnike se je razlilo življenje. Desetine in desetine novih hiš in domov obkroža staro mestno jedro. Na vse strani peljejo ceste, kakor žile po vsej veliki komuni, na Čatež, v Dobovo, v Arčice in Sromlje, Globoko in Pišce pa na Bizeljsko. Avtobusi skrbno, da občanom ni predalec na občino, na trg, na semen, da more mladi rod tudi z oboda komunne v Brežice na višjo gimnazijo, da delavcu ni treba pešati na zaslužek.

Okoli Brežic diha dobra plodna zemlja. Le polagoma se dolga v pisane vinograde in bizeljske griče, tja proti Orliškem hribovju. Sama narava odmerja tod kmetijstvu prvo mesto. Kmetijske zadruge ga polagoma jemljejo v roke, organizirajo in dosegajo na višjo raven, vodijo k večjim hektarskim donosom, o boljše živinorejo, čisto in ozdravljeno sadjarstvo, v obnovljeno vinogradništvo. Dolge, ravne njive režejo v ravni traktorji v plodne brazde. Polagoma dobiva kmetijstvo v mehanizaciji svojega dobrega pomočnika. Teže gre vse to v gričnatem svetu, odmaknjem od jedra komunne. Ali polagoma se kaže obrisi novega kmetovanja, obrisi pravilne rajeonizacije kmetijstva, obrisi takinega kmetovanja, kjer bo na vsakem kosu zemlje poganjala najzdravnejša rast, ko ne bodo več gospodarsko slabotne kulture izčrpavale dobre zemlje. Kajpada, polagoma gre vse to po načrtani poti, počasi se krušijo stare navade, polagoma usiha tradicija naravnega gospodarjenja v kmetijstvu. Politične organizacije čedalje krepkeje zastavljajo delo, prebujajo človeka, stoletja zakopanega v zaostalem kmetijstvu. Vas za vasjo, naselje za naseljem, gori v griče in hribe, se drami, bliže Brežicam, tem hitreje.

Tista industrija, kar je premore brežiška komunna (opekarna, tovarna pohištva pa drugi mizarški obrati in lokalna podjetja, železniške delavnice v Dobovi in premogovnik in glinokop v Globokem) za zdaj še dajejo pomembni delež k narodnemu dohodku. Ali čim hitreje se bo jela dvigati kmetijska proizvodnja, tem bolj bo treba misliti na predelovalno industrijo, na obrate močne živilske industrije, na predelovanje in konzerviranje. A tudi trgovina bo morala storiti svoje. Gori v rebrjih in delavskih središčih, v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju čakajo odprta močna potrošna središča.

Topla Krka, Čateške toplice pa mikavno bizeljsko gričevje dajejo brežiški komuni sijajne turistične in letovišarske pogoje. Skoda, če bi jih ne izkoristili. Na Krki, postavimo, bi z minimalnimi investicijami lahko napravili eldorado za mladi svet, eldorado ob vodi, na zraku in soncu. V zgodovinskih Mokricah so zakopani zakladi za tiste, ki se bo dokopal do njih. Krki, ustvarjen za oddih, poln zgodovine, lepih sprehodov, tihega življenja. Čateške toplice, polne akcije vode in rudnin, same po sebi kličejo po razširitvi in ureditvi, ko bo zanje dokončno določena lokacija izven poplavljenega področja Save. Mimo imenitnega posavskega muzeja tudi nihče ne pojde, kogar bo pot pripeljala v Brežice.

Dobne razglednice iz BREŽIC

Štiri leta brez pritožb

Zelo verjetno bi vam na zunaj »Tovarna pohištva« v Brežicah ne bila všeč. Surova je še. Nemetana. Neizdelana. Po kolovozu boste prišli do nje. Ali upoštevajte, da se je tem pridnim ljudem, tem mizarjem, na vso moč mudilo. Se stebrov starega graščinskega kozolca iz leta 1870 niso utegnili podreti. Preprosto so jih zazidali v svojo zgradbo. Prava reč, kajne?

Toda ko boste hodili iz delavnice v delavnico, vas bo prevzelo. Posebno na kraju, ko se vam pred očmi zabliži sobno pohištvo, da mu zlepa ne najdete para. V omarah boste videli samega sebe, tako gladko, do zrcalne podobe so ga zlikale roke delavcev in delavk. Bogme, takole se more zrcaliti samo skrajna potrpežljivost, vestnost in natančnost!

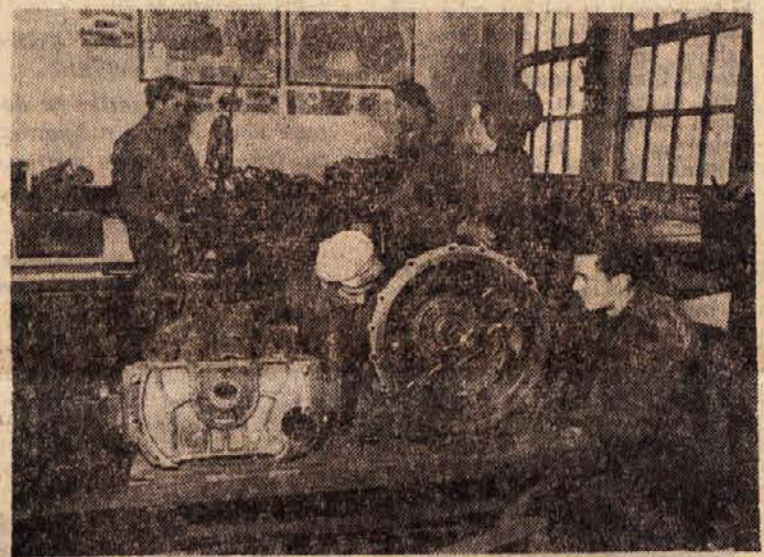
Pa vam povedo: tole je za Anglijo, tole za Švico, tole za Ameriko, tole za Sirijo, tole za Nemčijo. Komaj petina vse te mizarске lepote ostane doma. Štiri petine proizvodnje grejo po svetu. Kakšna škoda, da ne zmoremo več! Dobra štiri leta postavljamo vse te lepe sobe kdove kod po svetu kdo ve komu. Ene same pritožbe ni bilo v tem času, ene same reklamacije, kot pravimo v trgovskem jeziku. In svet je vendar zahteven, izbirčen, natančen! Lepšega spričevala bi te marljivo mizarске roke ne mogle dobiti!

Z letošnjo rekonstrukcijo so se šele v mladi tovarni razmahnili, zadihali. Vse leto so gradili, dozidavali in prezidavali in hkrati proizvajali. Prihodnje leto ali kdaj kasneje bodo poskrbeli tudi za vnanjo lepoto tovarne. Zdaj ni časa. Poglavitna je proizvodnja. Čeprav v rekonstrukciji, bodo proizvodno nalogo za dobro desetino presegli do konca leta. Lepa bilanca v takšnih pogojih, na vsak način! Za prihod-

Iz »Tovarne pohištva« v Brežicah

nje leto napovedujejo še za dobro desetino več proizvodnje. Če je šlo letos gladko kljub rekonstrukciji, pa bi ne šlo prihodnje leto? Tako zro vsi delavci pa delavski svet in vodstvo v novo leto, vedro in samozavestno!

V »Agroservisu« obnavljajo traktorske motorje, da ne bo zamude v pomladanski setvi

DO POMLADI mora biti vse dobro

Ko se znajdete sredi marljivih mehanikov, kovačev, klesarjev in ličarjev »Agroservisa«, utonejo besede in vprašanja med hrupom, vrtenjem, udarci in sikanjem varilnih aparatov. V tej veliki bolnišnici traktorjev, motorjev, avtomobilov, prikolice, kosilnic in sušilnic, plugov in obračalnikov ljudje nimajo časa »filozofirati«.

Čeprav dežele še ni prekrila zima, pravijo v tej železni bolnišnici: Skoraj bo pomlad! Ne zamerite, hitimo! Pogledajte, koliko bolnikov čakal Do pomladi boče biti vse zdravo, traktorji in plugi, pa vsa ta dolga vrsta obolele kmetijske mehanizacije! Škoda vsake brazde, ki bi jo zamudili. Čas je v kmetijstvu prav tako odločilen, kakor recimo vojni red na bojiščih.

Bodimo zatorej kratki in obzirni, ne zastavljamo poti skorajšnji pomladi. Podjetje »Agroservis«, ki s svojimi različnimi prostori stoji na robu Brežic, se je v zadnjih letih močno razmahnilo in že tako uveljavilo, da bi ga kmetijske zadruge in kmetje močno pogrešali. Brez njega bi kmetijska mehanizacija v Posavju bila tako rekoč brez zdravilnika in brez medicine. In bolj kakor tod narašča kmetijska mehanizacija, več imajo dela in opravkov v »Agroservisu«, bolj se jim mudi.

V primerjavi z letom 1955 je promet v »Agroservisu« narasel za 60 odstotkov. Vseh teh odstotkov sicer ni prinesla kmetijska mehanizacija, precej pa. Ko jeseni utihne delo na zemlji, se začne zgrinjati v delavnice »Agroservisa« s širokega področja, ki sega v vse bližnje komune, oboleli pomočniki kmetijstva. Med 40 traktorji, kolikor jih za zdaj premorejo na tem področju, je treba do pomladi ohraniti tako četrtino. Kasneje pozimi pritisejo v delavnice plugi, kosilnice in cela pisana vrsta kmetijskih strojev. Vse mora spet shoditi in zadihati še pred pomladjo. Zadrage so nestrpne, prav tako kmetje.

Dobra polovica vse dejavnosti »Agroservisa« je posvečena kmetijski mehanizaciji, z drugo polovico strežbo dru-

gim naročnikom, avtomobilom, kamionom itd. Dela torej ne zmanjka nikoli. Vendar pa si na vso moč prizadevajo, da bi v prvi vrsti ali pa tudi v celoti stregli kmetijski mehanizaciji. Vendar pa opažajo, da po mnogih zadrugah takole na drobno »šušmarijo« z zdraviljem kmetijske mehanizacije in strojev. Če je v Posavju veliko podjetje, ki naj temu streže, zakaj bi trošili sredstva in kvalificirano delovno silo takole na drobno? Za padarska popravila je treba namreč tudi orodja. In zakaj bi tako drobili osnovna sredstva, ko je koncentracija vedno cenejša, več zaleže in je strokovno zanesljivejša?

Znano je, da izdelava finega sobnega pohištva terja nenavadno veliko ročnega dela. V tej zvrsti lesne industrije je kaj težko preiti na pretežno strojno delo, na serijsko proizvodnjo. In prav tu je tista mučna misel, ki neprestano gloda ves delovni kolektiv in tehnično vodstvo. Za zdaj je razmerje med ročnim in strojnim delom kakor 6 proti 4. Ali misel na čim več strojnega dela jim ne da miru. Nekaj tistih strojev, ki bi na mah izpremenili za zdaj tako neugodno razmerje med ročnim in strojnim delom, bo, če bo šlo vse po sreči, že prihodnje leto zabrnelo v teh pridnih mizarških delavnicah. In kdo bi mogel tako marljivim ljudem oponašati to investicijo?

V kletih vinskega podjetja »Vino Brežice«

Bolje bo, pravijo vinogradniki

V zadnjih letih, zlasti lani, je bilo bizeljskim in dolenskim vinogradnikom, ki gravitirajo na Brežice, resda težko. Trle so jih skrbi ob ostarelih trtah. Toda to je vprašanje, ki ga bo spravila z dnevnega reda šele obnova vinogradov, ki je zdaj v teku. Trle so jih pa tudi skrbi, kam in kako prodati svoj pridelek, ki je bil prav v teh letih šibkejši kot po navadi.

Šibak pridelek na eni strani, na drugi pa prevelika komercialna vnema, sta v tem težavnem obdobju vinskega podjetja, ki te kraje štejejo za svoje vinske področje, pripeljala na vendarle nekoliko preostro trgovsko stališče. Naravno vino je postalo že tolikšna redkost, da so celo v Brežicah, v tem osrčju dobrega vina, potrošniki zastoj iskali pristnega bizeljskega, pristen cvi-

ček, pristno dobro kapljico iz Sromelji ali Pišec. Podoba je sicer nekoliko pretirana. Drži pa, da so v tem obdobju kakor kafa usahnula pristna vina v uvozu drugih vinskih sort.

Letošnji kakovostno dobri pridelek pa je, takšna je vsaj za zdaj po dosedanjem odkupu podoba, odločilneje vplival na vinski politiko v podjetjih, ki obvladajo to bizeljsko-dolensko vinogradniško področje. Obe glavni podjetji, »Vino Brežice« in vinarska zadruga Brežina, sta odkupili že dober del letošnjega dobrega pridelka, ga vkletili, da ga izsolata ter postavita na trg pristnega in naravnega, kakor ga je dala trta. Po približni oceni je že odkupljenega nad polovico pridelka. Vinarska zadruga Brežina, ki je pod novim vodstvom spet začela med vinogradniki pridobivati zaupanje, ima v svoji kleti pristne sorte visokih maliganskih stopenj. A tudi v kletih »Vina Brežice« so polni sodi letošnjega pridelka.

Vse torej kaže, da preusmerjanje trgovine na domača pristna vina spet odpira sloves bizeljskemu in dolenskemu pridelku, da se torej trgovina vrača tja, kjer mora pravzaprav biti, med svojimi vinogradi in svojimi vinogradniki ter svojim pridelkom. Vinogradniki pa si samo iskreno žele, da bi poslej pri tem ostalo. In z njimi vred ponavljajo to željo tudi potrošniki.

Edina rešitev: zidati!

Oba, tov. Horvatič in Vilma Tilerjčeva, ki dan za dnem razgrinjata stanovanjske skrbi v Brežicah iz roke v roko, iz predala v predal, tudi v svojem službenem času vesta, kaj se pravi biti na tesnem. Stisnjena v malo sobico sprejemata prošnje in stranke, poslušata stanovanjske zgodbe in stanovanjsko gorje, ki tako počasi kopni. Vsako leto komaj za nekaj stanovanj.

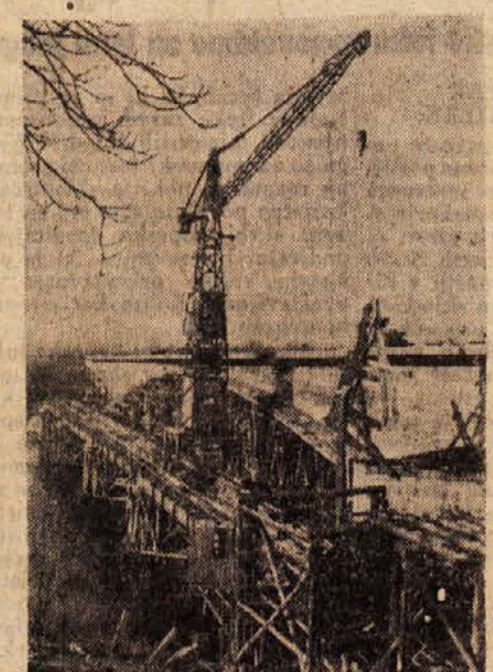
Tistih dvestopetdeset prošenj, ki čakajo v tej tesni sobici, ni mogoče rešiti, če bi jih še tako obračal in če bi pretekli slednji stanovanjski prostorček v Brežicah.

»Edina rešitev v tem položaju: zidati in še zidati!« pravi invarir Horvatič ljubeznivo in prijazno. Čeprav vemo, da ljudem, ki jih tare stanovanjska problematika, ni lahko.

Stanovanjski sklad, ki ga je bilo letos okoli 40 milijonov, je skopnel. Nekaj je šlo za nova stanovanja, kjer zdaj žive srečni ljudje, nekaj je šlo za obnovo starih stanovanj, ki jih je bilo treba zavarovati. Skoraj četrtino sklada pa so dobili kot kredit marljivi ljudje, ki so se sami lotili zidanja lastnega doma.

Skoraj do slemena je letos že postavljena velika stanovanjska stavba, kamor se bo sredi prihodnjega leta vnelo dvajset zadovoljnih družin. Več kot gotovo je tudi, da bodo prihodnje leto sezidali še večji stanovanjski blok z dvajset stanovanji. Verjetno pa ne bo ostalo samo pri tem, ampak se bo dalo še kaj več iztisniti iz stanovanjskega sklada.

V betonskem loku čez Krko

Z betonskega mostu čez Krko odstranjujejo lesene opaže

Pod nami, ob robu ravnine, se lagodno pretaka zelena Krka. Čez nekaj minut se bodo tamle za ovinkom njene vode kakor vesela ljubica z Dolenskega pretočila v Savo. Krško polje trepetava prosojni meglici. Na Brežice se skozi meglo razlivajo curki zgodnjega sonca. Iz daljave brne motorji buldožerov, ki ravnajo Krško polje za avtomobilsko cesto Ljubljana-Zagreb.

V leseni baraki razgrinjava z inženirjem Domitlijem načrte. Vroče nama je. Tule »Gradiševci« puhteče kurjilo, čeprav je prvi mrz na Krki in Savi stkal komajda krljke ledene čipke.

»Od Smednika do Drnovca, tule, vidite, v Krakovskem gozdu, zdaj že betonirajo. Sicer je v nasipu cesta speljana skorajda do Krke, do našega mostu. Od tod se v vzponu potegne cesta čez Krko, nato skozi tale gozdček za nama ter okraj gozdička zdrzne čez betonski nadvoz na gladko Čateško polje...«

Kakor da bi se vozila v limuzini, s sto kilometri brzine, si v naglici skušava ustvariti dokončno podobo avtomobilske ceste, ki bo čez Krško polje, mimo Brežic in čez Čateško polje peljala proti Zagrebu.

Zunaj, doli pod nama, lomijo delavci leseni opaž z mostu. Še včeraj je bil ta kolosalni objekt malone ves zavrt in obit v lesovje. S strahotnim truščem in pokanjem urga žerjav skladovnice lesa, trame, deske in letve, med katerimi je mesec in mesec nastajal most čez Krko, kubik za kubikom. Ko se z vrha pred očmi odstirajo elegantne vzpetine in oblike mostu, boste pritrdili: po kon-

strukciji ena naših najlepših nizkih gradenj. Most v krivini in vzpetini s prečnimi nosilci, v naši državi edinstveno grajena pot čez vodo. Nad prečnimi nosilci se čez tri polja v parabolični obliki ter v krivini in vzponu pne kontinuirni nosilec, dolg 129 in širok dobrih 9 metrov.

Kakor na ukrivljeno puščico bodo nanj z ravne Krškega polja pridrveli avtomobili ter se v vzponu z užitkom in občutkom tehnične lepote pogladi čez Krko na drugo stran, na Čateško polje. Z mostu se bodo kakor na dlan razgrnile očem Brežice, za njimi pisano Bizeljsko gričevje. Za ta edinstveni gradbeni objekt na avtomobilski cesti Ljubljana-Zagreb si je projektant prof. dr. inž. Fakin zaslužil najlepše priznanje.

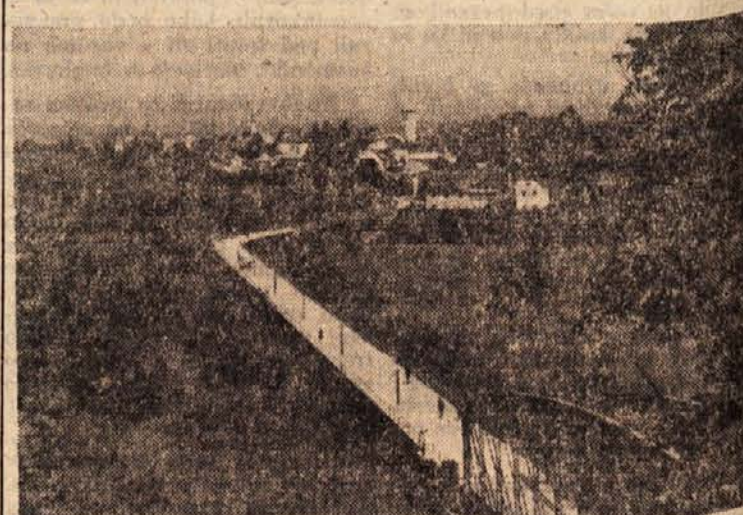
Ker se boste gotovo kdaj peljali čez ta most, je prav, če vam povemo tudi tole: v most so vgradili 2560 kubičnih metrov betona. Zleza so porabili 252 ton; če bi ga v palicah razgrnili, bi segli 150 kilometrov daleč. Za opaže so porabili 1100 kubičnih metrov lesa, vsi opaži so merili 9000 kvadratnih metrov. Srednja razpsetina mostu meri 60 m, obe stranski po 34 metrov.

Okraj črtnega gozdička, ki loči Krko od Čateškega polja, so »Gradiševci« v dobrih dveh mesecih postavili po načrtu inž. Mikliča še en objekt, ki prav tako šteje med tehnično najlepše na avtomobilski cesti. Čez štiri polja teče ta kontinuirni gredni nosilec, dolg 70 metrov. Čez ta most bo v nadvozu tekla cesta iz starnega gozdička na Čateško polje. Pod mostom pa bo še naprej vodila stara cesta proti Mokricam in Vel. Dolini.

Boleča točka

Po vsej pravici se v Brežicah občani na zborih volivcev, na sestankih, pa sploh v vsakdanjem življenju obregujejo ob mlekarstvo. Zanje velja splošna sodba: »Naša boleča točka«. Tu namreč stvari ne gredo tako, kakor bi ljudje radi. Zastran mleka sicer ni toliko, kajne? Kriš pa je s mlečnimi izdelki, s katerimi bi mlekarstva lahko po svoji zmogljivosti postregla potrošnikom. Stroje ima in naprave, pa več kot preveč surovega mleka. In vendar je treba po surovem maslu v Zagreb ali v Bistrico ob Sotli (Sv. Peter pod Sv. gorami), Z drugimi drobnimi mlečnimi izdelki, skuto in smetano, obvladajo Brežice izključno zasebni proizvajalci in preprodajalci. Prav ne-prijetne skrbi pa so tudi zaradi slabe, s katerim se večini tolsto vesele ribe v Savi.

Če štejemo mleko in mlečne izdelke med osnovno stvarjo človekove življenjske ravni, važne s prehranjevalnega in tudi zdravstvenega stališča, potem je jasno, da bi morali poskrbeti z vsami silami, da bi bilo tega osnovnega živila čim več. In če so v brežiški mlekarni za to pogoji, zakaj bi tega ne naredili? Drži, da je najpreprostejše po vsem širokem področju zbirati mleko ter ga potem voziti v Zagreb. Drugo vprašanje pa je, kaj k temu pravijo potrošniki in koliko je to v skladu z interesi potrošnje v Brežicah. Dokler mlekarne v celoti ne bo stregla potrošnikom, tako dolgo bo pad zanje »boleča točka«.

Brežice

SEJA SVETA ZA TRŽIŠČE PRI OLO LJUBLJANA

S SEJE OKRAJNEGA SVETA ZA ZDRAVSTVO V LJUBLJANI

Preveč trgovin na debelo?

Na zadnji seji je Svet za tržišče pri Olo Ljubljana razpravljala tudi o problemih grozistične trgovine. V zadnjem času v marsikateri veletrgovini grozi konkurz in Svet je mnenja, da je treba položaj proučiti že sedaj, tako da ne bi prišlo do milijonskih izgub, ki jih mora naposled vedno plačevati potrošnik.

Negotovost v trgovini na debelo povzroča predvsem dejstvo, da smo pred dvema letoma to vrsto trgovine ustanovljali z administrativnimi odločbami (v Jugoslaviji okoli 200). Položaj na trgu se je v tem času spremenil. Mnoge trgovine na drobno kupujejo blago neposredno od proizvajalca in mnoga podjetja posredujejo svoje blago s trgovskimi potniki naravnost v trgovine na drobno. Prav to pa povzroča negotov gospodarski položaj nekaterih grozističnih trgovin, ki so zdaj najbolj, da nekaj takih podjetij ukinemo ali pa brez sentimentalnih ozirov združimo v enotna, toda gospodarsko močna podjetja, ki jih ne bo zamajala vsaka še tako malenkostna sprememba na trgu. Do likvidacij bi pravzaprav že prišlo tako v vinjarski kot v živilski trgovini na debelo, če ne bi občina z razjarskejšimi ukrepi sanirale to trgovino. Toda kot rečeno, so to zelo negotovo naložena sredstva in običajno pride do likvidacije s milijonskimi izgubami, ki jih mora kriti ali občina ali pa dobavitelj blaga. Tako izguba se seveda nekeje pozna in je pri tem,

čeprav neposredno, prizadet potrošnik.

Ugovori, da ne bo konkurence, če bo premalo trgovin na debelo, so v sedanjih tržnih pogojih neutemeljeni iz razlogov, ki smo jih že navedli. Zdaj je konkurenca veletrgovine vsako podjetje, ki izdeluje blago za široko potrošnjo. V Ljubljani na primer je bilo pred vojno pet veletrgovin za špecerijsko blago. Takrat je bilo okoli 160 špecerijskih trgovin, ki so kupovale okoli 80 odstotkov blaga pri trgovcu na debelo, ostalih 20 odstotkov pa neposredno pri proizvajalcu. Zdaj je v Ljubljani prav toliko veletrgovcev, toda le 14 špecerijskih podjetij, ki s svojimi poslovalnicami posredujejo živila prebivalcem. Če upoštevamo, da ima mimo tega eno ali celo več veletrgovin s špecerijskim blagom še vsak okraj, je potem skorajda očitno, da je teh trgovin preveč.

Trgovinska zbornica naj bi zbrala podatke o poslovanju trgovin na debelo, da bi lahko na tej osnovi ukrepali že prej, preden je vgenj v hiši, to je prej, preden bi bil predlagan likvidacijski postopek. Svet za tržišče meni, da bi bilo dobro, če bi Narodna banka strože kontrolirala zaloge in poslovanje trgovin na debelo. Tudi z njeno pomočjo bi lahko preprečili neželene likvidacije.

Na seji je bila izražena tudi upravičena bojazan, da bodo nekateri trgovci na drobno zašli v težave, če bodo nepazljivo kupovali blago neposredno od pod-

jetij. Doslej namreč še niso poznali, vsaj v veliki meri ne, takega neposrednega poslovanja. Zato bi morali biti trgovci zelo previdni pri podpisovanju zaključkov.

Naposled je svet menil, da bi morali tudi pri grozistični trgovini uvajati potrošniške svete. Po informacijah, ki jih je dal predsednik sveta tovarisk Viktor Valič, Okrajni ljudski odbor skupno z Komisijo za družbeno upravljanje pri Okrajnem odboru SZDL že pripravlja uvajanje potrošniških svetov pri trgovini na debelo. Potrošniški sveti bodo lahko nedvomno vplivali na poslovanje te trgovine in pravčasno opozarjali na težave, ki bi lahko pripeljale do večjih izgub.

M. S.

OB IZPLAČILU PREMIJ v litijski predilnici

Prejšnji nepopolni premijski pravilnik so v litijski predilnici zamenjali z novim. Ta pravilnik — delavski svet ga je potrdil sredi novembra — ne predvideva sicer prevelikega števila rednih premirancev — premirano je samo 53 delovnih mest — vendar so v njem elementi za razširitev kroga premirancev z uvedbo novih kriterijev in premijskih osnov. Višina premije za posamezno delovno mesto je določena po napreju izbranih kriterijev, premir-

Mlečno kuhinjo naj dobi vsa šola v okraju — je sklenil priporočiti občinskimi ljudskimi odbori in učiteljskim Okrajni svet za socialno varstvo v Ljubljani na svoji včerajšnji seji. Pomislek, da mlečne kuhinje niso potrebne na podeželskih šolah, ni osnovan. Mnogo kmečkih otrok ostaja tudi po pol dneva brez toplote obroka hrane. Če morajo ta čas taki kmečki otroci presedeti še v šoli, kar je v njihovem dnevu pač najzahtevnejše obdobje, potem je razumljivo, da ne morejo zbrano slediti pouku, a kar je še huje, njihova telesna odpornost s tem slabi. Razen tega marsikaj kmečki otrok potrebuje v šolo debelo uro ali še več hoda in prav toliko nazaj doma; v tem času, posebno po-

zimi, torej nikakor ni priporočljivo, da bi ga pustili brez toplote in izdatnega obroka hrane.

Primer velikega razumevanja za mlečne kuhinje imamo v občini Dobrova, kjer imajo sedem šol in sedem mlečnih kuhinj. — V dveh letih, od kar mlečne kuhinje delujejo, niso samo naši zdravniki na Šolski polikliniki, marveč tudi učitelji na šolah, kjer imajo kuhinje, ugotovili, da tople obrok med poukom zelo poživljuje otroke in ugodno vpliva na njihov telesni razvoj in šolski uspeh. Svet je sklenil pospešiti tudi ustanavljanje mlečnih kuhinj na vasijskih šolah, za kar bo skušal pridobiti tudi zbornice in Zavod za socialno zavarovanje.

Svet je tudi naglasil, da so ponekod mlečne kuhinje postale bolj bifeji, kjer je toplo mleko le redka sestavina malice. Zato meni, naj bo mleko (tudi mleko v prahu) ki je prav pripravljeno in z dodatki na pr. koncem kave ali kakaom, enakovredno naravnemu osnovni in obvezna sestavina obrokov mlečnih kuhinj. Svet je tudi sklenil natančneje proučiti in izboljšati razdeljevanje pastiriziranega mleka socialno šibkim otrokom in tistim v zavodih.

V razpravi o tem, kako naj bi prihodnje leto organizirali počit-

BRALCI NAM PIŠEJO

Vlak 511, malo dobre volje!

Cetrtak, 13. decembra. Vlak 511, ki odhaja ob 0.05 iz Ljubljane proti Mariboru. S poštnim in službenim vagonom je bilo skupaj 10 vagonov. Od teh zadnji štiri potniški, vso pot do Maribora brez trohice toplote. Počuti potovati ni prijetno, zlasti ne, če človeka vso pot zebe. Sem si pač mislil, snolo imaš, drugič bo bolje. Vprašam sprevodnika, »Vlak je predolg, je odgovoril. Vprašam potnike, ki se s tem vlakom dnevno vozijo na delo v Maribor. »To je že običaj, da se vozimo v mrzlih vagonih. Redkokdaj sedemo v topli kupe.«

Zdaj pa vprašujem železnico: »Mar res ni mogoče preskrbeti malo toplote? S tem vlakom se vozijo v Maribor delavci, med njimi tudi taki, ki vstanejo jutraj ob 3 ali pa še prej, bodijo uro daleč od postaje, vse to zato, da pridejo ob pol 6 zjutraj v Maribor služiti svoj kruh. Tu delajo osem ur, vrnejo se domov že v tridem mraku. Kaj morajo razen tega, da malo spe, še prebrskati? Kako bo tak delavec dobro opravljal svoje delo? Menda ni premija strojevodji in kurjači za prihranjen prenosni vzrok. Mar z malo dobre volje ne bi mogli vsaj malo olajšati njihovega že itak težkega življenja?«

niška letovanja otrok, je svet podaril, da so tabornjara Taborne organizacije tako vzgojno kot ekonomsko nedvomno najprimernejša oblika letovanja za nekoliko starejše otroke. Zato je sklenil, da bo v prihodnje pošiljal v razmeroma draga okrevališča le zdravstveno zares prizadete otroke, vse ostale odhaja potrebnih otroke pa bo predvsem skušal vključiti v taborne Zdrženja tabornikov in Počitniške zveze.

Svet je tudi sklenil natančneje proučiti in izboljšati razdeljevanje pastiriziranega mleka socialno šibkim otrokom in otrokom v okrajnih zavodih. B. F.

Sklepi niso ostali na papirju

Osnovno šolo v Logu — Zaplani so zgradili že pred nekaj leti. Na pravilni so tudi zelo lepa stranska napravama na vodno izplako. Zal pa šola niso poskrbeli vodovoda, zato so bile vse naprave zamažane. V osnovni šoli Log pri Brezovici je bil prav naprosto: v šoli je bil vodovod, pa stranska niso bila urejena tako, da bi mogli uporabljati vodo. Vrh tega so stranska v obeh šolah zgrajena na zahodni strani, kar je v letnih časih delalo veliko težav, predvsem pa se je bilo bati bolezni. Po naročilu občinskega LO Vrhnika je instalatersko vodovodno podjetje na Vrhniki letos v poletnih mesecih uredilo to zadevo v obeh šolah. Blizni osnovne šole Log — Zaplana so našli vodni izvir, zgradili betonski rezervoar in napeljali vodo v šolo. V Logu pri Brezovici pa so preuredili stranska tako, da lahko uporabljajo vodo za izplako.

Solsko vodstvo, otroci in starši so veseli tega uspeha, ki pomeni korak naprej v skrbi za zdravje učencev v šoli. St. N.

Požar v Wolfovi ulici

Včeraj ob 14.40 je prišlo do požara pri podjetju »Elektroizolator« v pasaji med Wolfovo in Sebenburgovo ulico. V ključavničarski delavnici, ki je zgrajena iz lesa, kakor ne bi smela biti, je ključavničar I. M. varil železna vrata. V bližini pa je stala nepokrita posoda, napolnjena z bencinom. Ena izmed isker, ki so odletale pri varjenju, je zašla v to posodo in zažgala bencin. Takoj nato se je seveda vnela vsa lesena delavnica. Ko so dobro minuto po nastanku požara prispeli tja gasilci, je bilo že vse v ognju. Požarovalniki gasilci pa so krepko prišli za delo in preprečili, da se ogenj ni razširil na druge stavbe v bližini, pa tudi delavnico so pogasili tako hitro, da njeno leseno ogrodje še vedno stoji, čeprav je vse močno ožgano. Mnogo večja materialna škoda pa je zaradi požara nastala v notranjosti delavnice. Zgorele so tuljave v elektromotorjih, armaturni in transformatorji za varjenje, delno pa je uničeno tudi manjše orodje. Nastala materialna škoda cenijo na najmanj 800.000 din. S. P.

V gostinskem podjetju »Keršič« v Šiški bodo uvedli prisilno upravo

Zaradi nerednosti v poslovanju bo razpuščen delavski svet in razrešen upravnik

Občinski ljudski odbor Šiške je odločil, da bo v gostinskem obratu »Keršič« uvedel prisilno upravo. Za razliko od prisilnih uprav podjetij predvsem zaradi rojenega finančnega stanja je uvedena v tem podjetju prisilna uprava po čl. 63 uredbi o gospodarstvu z osnovnimi sredstvi gospodarskih organizacij. Sklep občinskega ljudskega odbora bo izvedljiv šele, ko ga bo potrdil Okrajni ljudski odbor.

Razen uvedbe prisilne uprave je ljudski odbor občine sklenil tudi, da bo razpustil organe družbenega upravljanja in razrešil dolžnosti sedanjega upravnika podjetja. Res je, da je prisilna uprava formalno uvedena zaradi tega, ker podjetje nima nikakršne evidence o stanju osnovnih sredstev in drobnega inventarja, toda so še drugi pomembnejši razlogi, ki so govorili za to, da se je ljudski odbor občine odločil za to nepopolnaren ukrep. To podjetje, ki bi bilo lahko eno najboljših v vsaj občini, pravzaprav že več let nazaj ne more priti na zano vejo tako glede čistotnosti, kakor tudi glede higijene, rentabilnosti itd.

Podjetje je zaključilo poslovanje v letu 1955 z izgubo 331.781 dinarjev. To izgubo pa je čutil na grbi sam kolektiv, ker je bil prizadet za ta znesek njegov plačni sklad. Izguba se je pokazala tudi že v prvem polletju 1956. Po revizijskem pregledu, ki ga je opravil Revizijski zavod LRS, je postalo odgovornim ljudem na občini še bolj jasno, zakaj podjetje »Keršič« ne more zavzeti kljub nedavnim izmenjavam vodstva. Ne samo neurejenost osnovnih sredstev in neurejenost evidence drobnega inventarja, zaradi katerega je še vedno problematičen konec tretjega tromesečja izkazani finančni uspeh, ki izkazuje nekako izravnavo dosežanj izgube, se cel kup drugih pomanjklivosti in »domačnosti« je prislo na dan. Tako so med kupci osebnih obremenitve nameščenecv podjetja v znesku 156.785 dinarjev. Vse to zaradi primanjkljajev pri tobačnih izdelkih in pišcah.

POSOJILA V MATERIALU, KI JILI NI NIHCE VRAČAL

Pri pregledu skladišča so ugotovili primanjkljaje salame (15 kosov), jajo (182 kosov), masti (16 kg), sira (278 kg) itd. — vse to v teku enega meseca. V glavnem je ostalo nepojasnjeno kako so nastali ti primanjkljaji. Nekaj primanjkljajev je nastalo tako, da so se uslužbenci podjetja posluževali skladišča za svoje osebne potrebe — iz skladišča so jemali posojila v materialu. Revizija je ugotovila, da materialno poslovanje na splošno ni bilo v redu, da evidence ni zanesljiva, pravilnost izkazane gibanja zalog problematična, stanje zalog nepravilno. Kala, manjkov, razpisov in kvara niso obravnavali niti v kartoteki niti v finančnem knjigovodstvu. Originalnih inventarnih popisov ni nikjer in obstajajo le prepisi. Malinovce so obravnavali strežnemu osebju po 400 dinarjev, prodajali so ga po 480 dinarjev. Na ta način je strežno osebje od 5. sept. 1955 do 10. sept. 1956 pospravilo izkupiček pri malinovcu v znesku 22.440 dinarjev, čeprav bi to pripadalo podjetju. Po-

pisa tobačnih izdelkov niso napravili niti konce leta 1955, niti ob polletju 1956. Revizija je ugotovila pri tobačnih izdelkih manjko v znesku 81.309 dinarjev. Razen tega je ugotovila tudi, da so za tobačne izdelke izdelali posebno, nedovoljeno blagajno, iz katere so članom kolektiva dajali kredite v večjih zneskih in za daljšo dobo. Iz te blagajne so izplačevali tudi razlike med 80 odstotki in 100 odstotki plačami v mesecu januarju v znesku 25.298 dinarjev in februarju v 27.658 dinarjev. Celotno posojila za dopust so dajali iz te blagajne. Od zaloge čebule 1211 kg na dan 1. jan. 1956 je bilo do 31. maja 1956 porabljeno po evidenci 704 kg, razlike 507 kg pa niso knjižili nikjer niti kot kalo niti kot porabo. Tudi ni nobenega zapiskana, ki naj bi pojasnil, kaj se je zgodilo s to čebulo.

USLUŽBENCI SO SE HRANILI V PODJETJU POL ZASTONJ

Tako v letu 1955 kakor tudi v letu 1956 se je vse osebje hranilo opoldne v podjetju. To ne bi bilo nič slabega, saj uredba gostinskih podjetij in gostišnih dovoljue, 659 se kolektiv hrani v podjetju po nižji ceni, vendar pa mora plačilo pokriti materialne stroške obrokov. Vse osebje je plačevalo kosilo po 50 dinarjev, čeprav so dobivali menu, ki je stal od 120 do 140 dinarjev. Po podatkih knjigovodstva so znalski materialni stroški menija v letu 1955 103 dinarja. Tako je bilo oškodovano podjetje pri 14 uslužbencih za 700 dinarjev dnevno, kar znaša za leto 1955 252.000 dinarjev. V letu 1956 je bila dnevna razlika 630 dinarjev ali 181.200 din za 6 mesecev. K temu je dodati še brezplačno večerjo upravnika, kar zneso v letu 1955 10.500 dinarjev (za 3 mesece), in v letu 1956 23.050 dinarjev za 7 mesecev.

NERED IN NEČISTOTA — ODLIKA PODJETJA

Sedaj pa pogledajmo še, kako je v tem podjetju s higieno. Sanitarna

inšpekcija je pregledala to podjetje 23. julija, 4. septembra in 20. septembra. Ob teh pregledih je ugotovila v podjetju skrajni nered in nečistočo. Zaradi tega je sodnik za preiskave kaznoval upravnika z denarno kritojo 5000 dinarjev. Pregled 12. novembra pa je zopet ugotovil v lokalni nehijske razmere. Inšpekcija je našla skrajno površno oprane kozarce, za točilo mizo je našla polno nesnage, kuhinja je bila v neredu, v opuščenem hladilniku na hodniku so bile umazane kroge in stari plesnivi čevlji. Kot vidimo tudi kaznovanje upravnika ni doseglo svojega namena.

KAJ PA DELAVSKO ŠAMO-UPRAVLJANJE V TEM PODJETJU?

Delavski svet sestavlja celoten kolektiv, ki se je za svoje dolžnosti malo brgal. Kot je videti, niso ničesar ukrenili za izboljšanje razmer. Če, da so se v takih razmerah vsi člani kolektiva dobro počutili, saj se ni nikdar nihče pritožil na občinski ljudski odbor.

Vest, da bo uvedena v podjetju prisilna uprava, je izzvala med kolektivom poplano. Ko niso zalegle osebne intervencije upravnika podjetja in predsednika delavskega sveta na občini, so sklicali izredni sešatek delavskega sveta. Ta sešatek naj bi bil po želji sklicateljev neke vidne protest kolektiva proti predvidenemu ukrepu občine. Zato so poklicali na sešatek tudi zastopnike občine in Okrajne gostinske zbornice. Toda ta sešatek je jasno pokazal na nezdave odnose v kolektivu. Drug drugemu so očitali nepravilnosti, nesposobnost itd. Skratka, kolektiv je na tem sestanku sam potrdil, vse, kar se dogaja v podjetju, je nezdravo in da je razmere v podjetju Keršič pravilno zagrabila. Kar je nezdravega, bo treba odrezati. Le tako bo to podjetje spet redno poslovalo v korist potrošnikov. — oš

ZAPISKI S PRILožNOSTNEGA OBISKA

SEM IN TJA PO SOBOŠKIH ULICAH

Morda sta mraz in jesenska megla pripomogla k temu, da je bil ta dan v Soboti dokaj čemeran, pust, enoličen. Bil je pač eden tistih mnogih, ko se v okrajnem mestecu sredi Pomurja ne more nič posebnega zgoditi. Na oglasnih deskah zastrela vabila, na cestah malo ljudi, v uradih, trgovinah, delavnicah normalno življenje.

Najbrž zima nehoti razgoli soboške ulice, hiše, bloke, vile, bajte in kajže. Človek bi težko našel ključ, ki bi odprl vrata v svet te prečudne, čudovite, čudne arhitekture. Kakšni kontrasti! Nekeje na Lendavski ulici stoji moderna stavba, nedaleč od nje prijazna hišica s slamnato streho, majhnimi okenci, gnojiščem pred vhodom in vrstami koruznih storžev pod ostrejšem. Dve podobi Sobote, ki sta zanimivi in razumljivi, ki govorita o tem, kaj je bilo včeraj in bo jutri. Vmes pa je še cela vrsta okruženih, sivih, zanemarnjenih, načičkanih, kičastih panonskih hiš, ki s svojimi okraski pod okni, na vogalih in celo strehah zgornjoro spominjajo na čase madžaronov, omejenih kapitalistov in kapitalističev, speharjev in mestetarjev in tudi poštenih in uglednih ljudi s slabim okusom.

Tako. Hiše imajo zgodovino. Po njih lahko spoznate Soboto od včeraj in danes. Nemara vam ne bo treba preverjati pritožb soboških obrtnikov zoper »visoke« davke na davčnem uradu, saj si o njih ustvarite mnenje na kratkem sprehodu. Zmanjka vam prstov na roki, če bi hoteli na pamet prešteti njihove hiše, vile... Ne kričimo tega iz zavisti! Prav je tako, da

obrniki zidajo. Toda če gre za kričanje, potem moramo prenehati z njim na obeh straneh. Sicer pa to ne sodi med »vtise«.

Sredi skromnih in ubožnih hišic nastaja nova Sobota. Pa izletnik bi lahko hodil ure in ure, da bi razumel, kako bo vse to nastalo. Vprašujem nekoga, ki mi

Hiša v centru Murske Sobote

razlaga, da ni urbanističnega načrta, da niso rešene zadeve okrog kanalizacije, vodovoda, da je vmes špekulacija s parcelami sredi mesta. In razumem težave, ki jih še bodo imele z načrti in denarjem. In ne razumem, kaj so delali na pristojnih mestih vsa leta po vojni, da teh osnovnih abecedarskih vprašanj komunale politike niso rešili. Denar? Seveda, zdaj je težko z njim, a pred leti bi lahko marsikaj naredili. Končno pa, saj ne gre za »spomine«, gre za to, kako se bo razvijalo, kar zdaj kljub skromnejšim sredstvom

nastaja. O tem ni moč kaj prida povedati, dokler nimamo pred seboj preudarno izdelanega urbanističnega načrta.

Vtis pa je takle: anarhija, razbitost mestnega terena, siloviti kontrasti med starimi in novimi stavbami, stilska neskladnost, zanemarjenost komunalnih naprav, ali njihovo popolno pomanjkanje. Naj zamerimo Sobočanom, da je z njihovo gradbeno in komunalno dejavnostjo zelo, zelo slabo? Nel Denar je gospodar položaja, bi lahko rekli. Tega žal ni toliko, da bi lahko sanjali o lepih blokih, parkih, nasadih, vilah, ustanovah in domovih.

Pri vsem tem pa je vendarle res, da je zastoj tudi tam, kjer ga ni treba. Kdo popravlja hiše? Kaj delajo trgovska podjetja, vsaj v večini, da so trgovine, lokali tako neestetsko opremljeni, z neveljavnimi izlozbi, diletantsko izdelanimi napismi na zidovih ali lesenih tablah. Naj izpustimo čistočo gostlin? In obrtnike, ki gradijo vile, delavnice in lokale pa vzdržujejo na ravni srednjeveških čehov?

Sobočanom ne moremo zameriti, ker nimajo denarja, da bi svoje mesto opremili in uredili, kot si želijo. Zamerimo pa jim lahko, ker nimajo jasnih načrtov, kako naj bi to napravili. Lahko bi tudi postavili vprašanja občini, ali še komu drugemu, zakaj je pri urejanju mesta tako malo pobud organizacij in državljanov. Kje je in kaj dela Olepshevalno društvo? Morda bo zvenelo vzpodbudno in hkrati neprijetno, če povemo, da so v Ljutomeru in Radgoni precej daleč pred Sobočani. In, oprostite, to so vtisi. Do njih pa ima vsak človek pravico.

-vd

Kamniška kronika

Društvo učiteljev in profesorjev občine Kamnik šteje 99 članov. Na letnem obnem zboru so živo razpravljali o delu in prizadevanju učiteljev in profesorjev za svoj ideološki in strokovni napredek. Tudi o družbeni in politični vlogi prosvetnega delavca na terenu so govorili, zlasti še o delu v društvih in organizacijah. V tej zvezi so ostro obsojili mnenje nekaterih učiteljev, da se njihovo delo začne in konča v šoli, vtem ko jih izvenšolsko izobraževalno delo ne skrbi. V tej zvezi so predlagali, da bi morale politične organizacije bolj upoštevati družbeno politično delo prosvetnih delav-

cev na terenu ter jim dati primerno priznanje za to.

Zbori volivcev v kamniški občini bodo v prvi polovici meseca januarja. Na zborih bodo razpravljali o družbenem planu, volili šolske odbore, sklepali o odloki o zadržljivosti zemljišč in drugih gospodarskih vprašanjih. V Kamniku bodo razpravljali tudi o zvišanju vodovodne tarife in o gradnji stanovanjskih hiš.

Ljudski odbor je tudi razrešil nekatere prosvetne delavce in imenoval za nove šolske upravitelje: V Vranji peči Ivana Turka, v Tunjicah Terzijo Babnik, v otroškem vrtcu v Kamniku Slavico Lanc in v glasbeni šoli v Kamniku Mirko Ljubčiča. Z istim sklepom je bil tudi imenovan za direktorja gradbenega podjetja »Graditelj« v Kamniku gradbeni tehnik Vladimir Wester i Kamnika.

Zastopniki 25 kmetijskih zadrug iz občine Kamnik. Domžale, Menges in Moravče so se pred dnevi posvetovali v Kamniku o ustanovitvi gozdarske poslovne zveze. Ugotovili so, da obstajajo vsi pogoji za njeno uspešno delovanje. V njeno delovno področje bi sodila skrb za gozdove, za gozdne komunikacije, za planšarstvo, lesno trgovino in drugo. Sedež zveze bo v Kamniku. Izvoljeni iniciativni odbor mora do konca tega meseca pripraviti pravila in program dela, ustanovni občni zbor pa bo predvidoma v januarju.

V torek popoldne je bila v Komendi izročena svojemu namezu zdravstvena ambulanta, ki bo pripomogla k uspešnejši zdravstveni zaščiti tega predela. Ambulanta bo poslovala trikrat tedensko v popoldanskih urah. Ordinirali pa bosta dr. Mira Zeleznik in dr. Jožica Matvežič, zdravnici zdravstvenega doma v Kamniku.

Ta teden je bil v Kamniku redni letni občni zbor krajevnega sindikalnega sveta Kamnik. K boljšemu uspehu obnega zbora sta s svojo diskusijo pripomogla tudi predsednik Občinskega ljudskega odbora Alfred Jenko in zastopnik okrajnega sindikalnega sveta France Boršnik. Na koncu so izvolili novo občinsko sindikalno vodstvo in sprejeli sklepe za delo sindikalnih podružnic.

LEPO BESEDO

našim najmlajšim

Marsikdo bo takole naivno menil: »Kako je vzgojiteljci v uri, ko se otroci zbirajo, lepo!« Jaz bi dejala drugače! To je ura, ki terja od vzgojiteljice največ koncentracije. Kajti igra razvija otroka in pri njej ga lahko najlepše opazujemo. Opazovanje je osnovni moment pri vsem delu vzgojiteljev.

V peči veselo prasketa, otroci rožljajo z vsemi mogočimi igračami. Ena skupina si je izbrala ritmično igro, ki jo uho marsikdaj težko prenaša, a je prav biološka potreba malčka. Druga skupina gradi hiše, järke, mostove. Čisto naravno, saj posnema stroje in ljudi, ki vsak dan širijo naselje v Novem Velenju.

Toda Janezek, mali okroglolični dečko, nemirnih črnih oči, hoče več in več kock, da bo svojo veliko stavbo dogradil. Hitro odcaplja k plavalasi Veri in ji vzame kocke. Kajpak tudi to ni brez posledic. Vname se besedni boj — in takrat človek ostrmi nad »bogastvom« izrazov, ki se kot toča usipajo iz otrokovih ust. »Ti si to, ti si ono! Hudič!« — (ta je še nedolžna). Prav vse besede, ki bi jih človek težko oprostil celo odraslim!

Bojovnika ne ostaneta sama. Kmalu se jima pridruži še drugi, požirajo surove besede in se na to po simpatijah razdele v dva tabora.

Vzmirjeno opazujemo razdraženo živo gneto, besede, po-

vedane v otrokem jeziku, padajo na mene kot udarci težke in zlobne roke.

Toda samo trenutek in že prekinem neprijetno igro, povabim gojence v krog in zapojemo pesem o belih snežinkah, ki jih tako težko čaka vsako otrokovo srce.

Že naslednjo uro sem malemu kolektivu pripovedovala zgodbo o hudobnem volku, ki je zmerjal in zasmehoval ubogo jagnje, da bi ga izžval na neenak boj. Toda kako lepo! Vsi otroci med njimi tudi Janezek in Vera, so obsjeli grdo govorjenje volka in odobraval pravilno in dostojno vedenje jagnjeta.

Res je, da je pri otrocih, predvsem v mlajši in srednji skupini otrok, najbolje, če kletvico ali drugo grdo besedo kratkoma prepremo. Seveda bo to uspešno le tam, kjer otroci take besede redko slišijo.

V starejši skupini, kjer so otroci umsko že toliko razviti, da so pripravljeni za prvi korak v šolo, pa moramo take nelepe izraze ob kratkih in poučnih zgodbah obsoditi. Prav nasprotno bi dosegli, tako doma kot v vrtcu, če bi otroka za tak izraz kategorično in ostro kaznovali. Nastane vprašanje, če otrok sploh ve, kaj je izgovoril.

Neredki so primeri, ko si otroci ogledujejo spolovila. To izhaja iz same radovednosti in jim tega ne smemo šteti v zlo. Toda popolnoma drugače je, če ob opazovanju izgovarjajo grda in neprijetna imena.

Tudi mojemu otroku se je to pripetilo. Kaj sem hotela? Mirno sem ji pojasnila, da je ta del spolovila in ga tako imenujejo zdravniki in vsi drugi odrasli ljudje. Popolno bi ji spasila pravi pomen besede, če bi se ob njej smejala. In glejte, razumela je brez večjih težav. Se huje pa bi bilo, če bi jo za grdo besedo »premlatila«, kot da je kriva, ker se ji je spoznanje o svetu le še za delček odprlo. Pravilno pa je in menim, da je naloga nas staršev, take neprimerne izraze pri otroku odpravljati!

Od kod vsi ti izrazi? Ne bomo naivni in ne mislimo, da je otrok že popisan list. Ne! Otroci se prav vsega nauči od svojih staršev, in kar je enako važno, od okolja, v katerem živi.

Ce se ne znamo premagati in nas strmo glavi otrokova neobčutljivost, potem se v onemogli jezici vsuje naden vrsta posvov, vseh mogočih italijanskih in drugih, ki smo pozabili nanje, ni jih pa pozabili otroci.

Prav tako je z besedami, ki označujejo spolne organe. Mnogokrat niti ne računamo na to, da nas otrok posluša, in se pozneje neverjetno čudimo čes, le kje jo je pobral. Nismo pa mislili nase.

Nepravilno bi bilo, če bi z besedami poskušala obsoditi vse starše. Mnogi so skrbni in previdni. Vedo, da mora grdo besedo otrok nadomestiti z lepo. Vedo celo več! Lepa in prijetna beseda požlahtni otrokovo srce.

Ne pozablajo, da je izbrano govorjenje naših malčkov, h katerim ga navajajo sami, pozitiven prispevek k estetski ali lepotni vzgoji otroka. Samo še nekaj bi tu rekla. Prebrajte pravljice vseh narodov in povejte mi, koliko nelepih besed ste že našli v njih? Mislim, da odgovor ni težak!

Ali se nam ne zdi smešno in še bolj zoprno, če srečamo takega malega junaka, ki že zna na vse pretege preklinjati?

In zopet smo tam! Kje se uči vsega?

Ko smo že omenili vzgojna sredstva, potem moramo tudi na tem mestu dvakrat poudariti najmočnejše: vzgled. Otroci išče svoje vzornike najprej v starših, pozneje tudi v širšem okolju.

In če govorimo o socialističnem humanizmu, ki hoče plemenitega in tovariškega ter s tem nesebičnega člana naše družbe, potem moramo vedno znova poudarjati estetsko ali lepotno vzgojo.

Smisel za lepo besedo moramo začeti gojiti prav pri otroku. Pravljice — moramo ponovno poudariti! Hkrati pa se moramo boriti proti vsemu tistemu, kar ovira in zavre razvoj lepe in plemenite besede, podobne pisanemu cvetju na spomladanski livadi.

S. S.

Na to premalo mislimo

Premalo mislimo in tudi premalo pomagamo našemu želodcu, da bi pravilno reguliral telesno toploto. To delo opravlja želodec zaradi črevesja, ki je zlasti občutljivo za velike razlike v toploti. Če hočemo hrano popolnoma izkoristiti, ne smemo jesti niti preveč toplih, niti preveč mrzlih jedi. Zlasti pa si ne smemo dovoliti prevelikih razlik, na primer, da bi jedli vročo juho, nato pa pili zelo mrzlo pijačo.

Popolnoma mrzle obede prenese le popolnoma zdrav in močan želodec, to pa zato, ker mrzlo hrano želodec težje prebavlja, zlasti tošče in želatine. Če pogosto jemo mrzlo in pijemo mrzle pijače, je nevarnost, da dobimo na prebavilih revmatizem. Zato je prav, da po mrzlem obroku spijemo skodelico toplega čaja, kave ali morda tudi juhe. Vendar pa ne smejo biti pijače toplejše kot 50° C. Včasih je prav, da popijemo kakšno alkoholno pijačo, ker s tem pospešimo delovanje prebavnih žlez.

Ne smemo pozabiti, da uživanje mrzle hrane zmanjšuje toploto telesa. Zato pozimi ne uživamo mrzlih jedi. Hladne pijače pa tudi sladoled v majhnih količinah včasih pomirijo nevšečnosti v želodcu, pospešijo prebavo, zlasti še, če smo pred tem veliko jedli.

Tudi pri majhnem delu bodimo spretni. Varčevati moramo z vsakim gibom. Zato moramo vsako delo opraviti do konca, ne pa ga pustiti in začeti drugega. Torej, pri lupljenju krompirja, jabolk ali drugega sadja in gomoljki najprej vse operemo, nato olupimo in šele potem razrežemo.

Zbiramo za vas ZBIRAJTE ZA NAS

Tope škarje nabrusimo, če z njimi nekajkrat režemo po vratu steklenice.

Južno zelenjavo (korenček, peteršilj in podobno) lahko očistimo z gobico, s katero čistimo lonec. Čiščenje opravimo pod tekočo vodo in delo gre hitro od rok, pa tudi odpadkov bo manj, kot če zelenjavo strgamo z nožem.

Jelkine vejice so pozimi lep okras v stanovanju. Stebelca pomorščice v vročo raztopljeno svečo in vejice ne bodo dobeče in bodo ostale dolgo lepe.

Zarjavele matice pri vijakih laže odvijemo, če jih primemo s smirkovimi ali steklenimi papirjem.

Perilo iz novega blaga moramo oprati posebej. Apretura, ki je v blagu, napravi vodo trdo, v le-tej pa perila ne moremo lepo oprati.

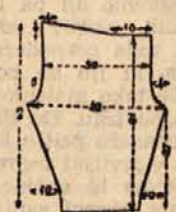
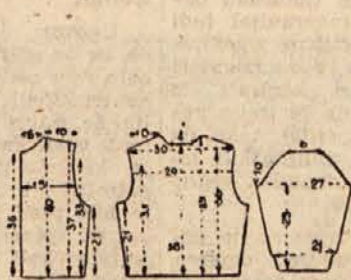
Kakšno bomo zelo izboljšali aromo, če kakšno namesto v mleku ali vodi vmešamo v skodelico prave kave.

Obleka iz žameta se tesno prilaga telesu in jo brez jopice lahko oblečemo zvečer tudi za ples, medtem ko jo z jopico nosimo lahko za vsako svečanejšo priložnost.

ZA SNEG

Bližamo se zaključku prvega polletja v šoli. Pred nami je še dober mesec pouka in nastopile bodo zimске počitnice, veselje šolskih otrok, posebno tistih, ki radi smučajo, se sankajo in igrajo na snegu. Seveda je ta čas bolj v veselje našim malim kot pa staršem. Mamice predvsem skrbijo, kako bodo oblekle svoje otroke, da jih ne bo zeblo. Morda to ne bo tako težavno, če bomo pogledali tudi med staro šaro, kjer se bo našlo kaj primerne za vetrni jopici ali hlače. Treba bo hitro pogledati v stare škatle in med ponošene očke stare obleke! Razparajmo tudi kakšne obrabljene hlače, morda bo še kaj iz njih.

Saj zna vsaka izmed vas, ki ima družinico, kaj zašiti. Nekaj zna sama, nekaj pa vam bo pomagala vaša prijateljica ali sosedica, ki že zna dobro šivati in ima šivalni stroj. Kroj, po katerem boste urezale jopico, je popolnoma preprost. Ob straneh naj bo raven, širok z vštiti rokavi

in majhnim ovratnikom. Na sliki vidite ta primer. Ravno tako preprost je kroj za hlače (na sliki!). Mere za širino in dolžino hlače vzemite po vašem otroku. Take hlače lahko nosi otrok običajno kot dolge hlače ali pa kot smučarske hlače.

In še to: ker boste napravile jopico in hlače iz starega blaga, ki je najbrž na nekaterih mestih že obrabljeno in oguljeno ter s tem nerabno, boste potrebovale še nekaj novega blaga. Vseeno je, kakšno blago za to uporabite. Lahko kupite manjši konec karirastega blaga ali pa vzamete kar kos blaga od ponošenega krila. Iz njega lahko napravite kapuco, zgornji del jopice, robove hlače, podlogo za pod jopico, rokavice in drugo. Čepico (ali kapuco) lahko napravite iz žameta, detlina ali balonske svile.

Če se boste držale teh nasvetov, si boste prihranile večji del stroškov, hkrati pa razveselile vaše otroke za novoletno jelko.

M.

Viljamovka in pastorovka

Neki naš bralec sprašuje, kaj naj stori z zgoraj omenjenima sortama brusov, ki jih ima že devet let v vrtu, pa ena sploh še ni rodila, druga pa samo nekaj plodov. Ker bi utegnilo zanimati tudi druge, priobčujemo odgovor.

Za natančno in približno pravilno oceno bi morali vedeti nekaj več o razmerah, v katerih raste ta dve bruski. Hruške so namreč že na splošno bolj občutljive za klimatske in talne razmere kakor jablane. Plemenite sorte brusov potrebujejo mnogo več toplote in odlično rodijo le v krajih z milim podnebjem. S tem pa seveda ni rečeno, da drugje zlahtnih sort brusov ne moremo gojiti. Znano je, da zlasti v mestih najdemo vse polno toplih, proti mrazu in vetru dobro zavarovanih kotičkov, kjer celo najbolj občutljive vrste sadnega drevesa odlično uspevajo.

Nadalje je pri hruškah stilo važna podlaga, na katero je bila cepljena zlahtna sorta. Ako sta vaši sorti cepljeni na hrušev divjak, bosta šele sedaj začeli polagoma roditi in šele čez nekaj let dosegli normalno rodnost. Ako pa sta cepljeni na kutini, tišijo vzroki kje drugje. Za pastorovko je kutina prav dobra podlaga za viljamovko pa ne. Le-ta potrebuje posrednika, ki na kutini dobro uspeva in šele na tega cepimo viljamovko. Vendar je v tem primeru divjak odličan debelovorec. Po dopisu sodak sklepamo, da je vaša viljamovka na hruševem divjaku, zato ne

najdemo razloga za takojšnjo odstranitev drevesa razen če vam je v napoto. Razen tega pa je nujno treba upoštevati tla, ki so na področju ljubljane zelo peštra. Hrušev divjak poganja globoko srčno korenino, treba mu je torej globoke zemlje. Najbolj ugaia hruškam srednje vlažna, ilovnatna zemlja. Na kutini pa terja hruška posebno ugodno, primerno vlažno, ilovnatno zemljo, čeprav ni treba, da bi bila globoka. Pastorovka je manj občutljiva, viljamovki pa ugaia samo krajevno topla in zavetna lega z dobro globoko zemljo. Kutina je primerna za velik del ljubljanskega področja, ki ima plitko plast zemlje na gramozni naplavin. Nasprotno pa hruške na divjakih tod slabše uspevajo, ker jim primanjkuje vlage.

Glede gnojenja se moramo ravnati predvsem po rascavosti drevesa. Bujno rastoče dreve ne smemo gnojiti z dušičnimi gnojili, temveč pretežno s kalijevimi in fosforjevimi. Tudi kurjek je odlično fosforjevo gnojilo, vse kuhinjske odpadke pa je najbolje kompostirati, če v dveh letih dobimo iz tega dragocen, blago delujoč gnoj, ki v nameri ne zaostaja za hlevskim gnojem. Zakaj bi cvetje odpadlo, ne moremo natančno reči. Lahko zaradi neugodnega vremena, lahko pa tudi zaradi škodljivcev. Ponekod je tudi letošnja zima uničila precej cvetja. Sicer pa so med posebnimi sadnimi sortami zelo zanimivi in občutljivi opravišni odnosi, ki utegnejo tudi v tem primeru imeti pomembno vlogo.

Miha Ogorevc

Da nam bo pozimi toplo

Pletene kape so moderne, lepe in praktične. Pozimi so prijetnejše kot klobuki, ker jih lahko kadar je mraz, pogetemo na ušesa, pokrivalo pa kljub temu ne izgubi oblike. Če je zunanji spet topleje, pleteno kapo lahko spravimo v torbico.

Za naš prvi model potrebujemo 10 dga debele volne in pletilke št. 4. Kapo pletemo ravno v vzorcu 1 leva 1 desna pentlja. Ko napletemo kakih 50 vrstic, pentlje zadelamo in znotraj sešijemo.

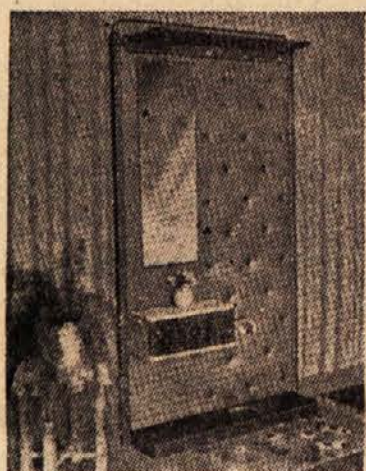
Za spremembo si lahko spletemo tudi bareto. Zanj potrebujemo 15 dkg debele volne, igle št. 2 in približno 0,50 m rabs traku. Nasvijemo 168 pentelj, razdelimo na tri igle in združimo. Pletemo ravno 18 cm 1 desno in 1 levo pentljo. Nato eno vrsto samih desnih pentelj in dalje snemamo takole: + 22

iglah ne ostanemo samo še 7 pentelj, ki jih zadelamo, najboje s šivanko. Rob zapognemo, kapo pomerimo in znotraj prišijemo rabs trak, da bareta lepše stoji in obdrži obliko.

Gospodinjam v pomoč

Pekrske žene organizirane v Društvu naprednih žena so že dolgo mislile na to, kako bi si lahko uredile strojno pralnico. Pred kratkim pa so že začele pripravljati. Oglasile so se pri raznih podjetjih, kjer so prošle za denar, ki ga potrebujejo za nabavo pralnega stroja. Strojna pralnica bo nameščena v kletnih prostorih Doma kulture in ga bodo lahko uporabljale proti majhnim odškodnini vse pekrske gospodinje, ki izgubljajo sedaj s pranjem veliko časa in moči.

Dva primera, kako lahko uredimo prednjo sobo

Kako se rešimo nevšečne dlakavosti

Mnogi ljudje iščejo zdravil in nasvetov za odstranitev premočne dlakavosti in dlacije na nekaterih delih telesa. Takšni ljudje so navadno nezadovoljni z ukrepi proti svojim težavam, pogosto pa imajo tudi napačne nazore o dejanskih vzrokih dlakavosti.

Dlacije na nekaterih delih telesa (tako vsaj dandanes) radi verjamemo nastanejo sprito manjših ozroma večjih hormonalnih motenj (hormoni so občutljive snovi, ki jih izločajo žleze s tako imenovano notranjo sekrecijo. To pomeni, da so vzroki dlakavosti v našem organizmu samem, medtem ko zunanji činitelji tako rekoč sploh ne vplivajo na rast dlacije).

To je treba poudariti, ker so zelo pogostni, pa tudi napačni nazori, da z odstranjevanjem nezaželenih dlak pospešujemo njihovo rast. Če bi bilo to res, potem ne bi bilo plešastih ljudi.

Ko začne človek puliti prve nezaželene dlacije in ko kmalu opazi, da jih ima čedalje več, bi moral vedeti, da je to posledica povečanega notranjega izločanja, da pa izdiranje dlacije samo na njihovo rast ne vpliva.

Poznamo več načinov, kako odstraniti nezaželeno dlakavost, nobeden izmed njih pa ni povsem učinkovit, posamezni načini iz več, vsi pa vsaj iz enega razloga.

Posamezne slabe strani najbolj znanih sredstev so kratko povedano: 1.) depilatorji so takine kemične sestavine (največkrat alkalne sulfidne spojine), ki pogosto lahko razen tega, da odstranijo dlake, poškodujejo in uničijo epidermis; 2.) elektroliza (odstranjevanje dlacije z elektriko) ima to slabo stran, da je boleča, da zapušta brazgotine, iz ene estetske neokusnosti nastanejo dve (brazgotina in pa rast novih dlacij v njeni bližini); 3.) rentgenska epilacija pa razen navedenih pomanjkljivosti — kljub najbolj strokovnemu posegu — pogosto zapusti posledice in zato jo uporabljamo zelo redko, pa še tedaj le v skrajni sili.

Način, ki vam ga lahko priporočimo, ima vsaj to prednost, da nima tistih slabih posledic, kakor jih imajo omenjene metode. Gre za odstranjevanje dlacije z voskom. Recepti so zelo raz-

Obleka iz tankega volnenega blaga ima v sredini vložek, ki naredi postavbo vitko

lični. Zgoščeni vosk je treba segreti, dokler ne postane na pol tekoč, in ga položiti na dlakave dele telesa, ki jih je treba prej razkužiti. Pri tem je treba paziti, da ne nastanejo opekline. Ko se vosk strdi, ga je treba naglo odtrgati, pri čemer izgubimo tudi nezaželene dlacije s koreninami. Nujno potrebno je, da po operaciji zaščitimo tisti del telesa pred naknadnimi okužbami. Nekateri mislijo, da lahko takšen način epilacije povzroči tudi degeneracijo korenin dlacije.

Dr. B. P.

LETNA SKUPŠČINA LJUBLJANSKEGA BRODARSKEGA DRUŠTVA

DRŽAVNO PRVENSTVO V NAMIZNEM TENISU ZA POSAMEZNIKE

Uspehi, le mladine je premalo

Ljubljana, 15. dec. V dvorani Republiškega zavoda za socialno zavarovanje je bilo večer zvečer zelo živahno. Stari znanci — aktivni člani in prijatelji društva — so se po krajšem jesenskem miru spet zbrali na letni skupščini LBD. Med navzočimi sta bila tudi predsednik Brodarske zveze Slovenije tov. Jelenc in podpredsednik tov. ing. Pogacnik.

Predsednik LBD tov. Uroš Ambrožič je v obširnem poročilu seznanil člane s uspehi, težavami, pa tudi s neuspehi v pretekli sezoni.

Na zadnji skupščini izvoljen UO je prevzel svojo dolžnost dokaj resno in odgovorno, toda proti koncu so nekateri člani popustili v svojem prizadevanju.

KAKAKASI SO BILI LETOS USPEŠNI...

Posamezne sekcije so lepo napredovale. Zlasti tekmovalni uspehi kajakašev na dirki vodi so bili zelo dobri. Udeležili so se mnogih tekmovalij pri nas, sodelovali pa so tudi na dveh mednarodnih tekmovalijih v Avstriji in Češkoslovaški. Povod so dosegli prav dober rezultate.

KAJ PA KANUISTI IN JADRALCI?

Kanuiistična sekcija letos ni bila tako uspešna kot lani. Plan sekcije ni bil do kraja izpolnjen. Najvažnejša naloga sekcije je, da v tečajih usposobi čimveč

mladine. Sekcija bo morala biti prihodnje leto organizacijsko bolj povezana.

Jadralci so bili v minuli sezoni zelo aktivni. Opustili so jadranje na Ljubljani in na Zbiljskem jezeru. Vsa tekmovalna in izletna so bili samo na morju. Organizirali so jadrna tečaja v Ljubljani in v Piranu, opravili pa so osem križarjenj ter prevozili nad 1200 milj. Tekmovalni uspehi jadralcev pa letos niso bili najboljši. Sekcija žali nima ustreznega plovne parka, pa tudi oddaljenost Ljubljane do morja je velika.

SODELOVANJE S TURISTIČNIMI DRUŠTVI IN PODJETJI

Že večkrat je bilo govora, da bi bilo nujno pritegniti v društvo člane večjih kolektivov in turističnih društev, zlasti pa tiste, ki imajo svoje počistišče domov ob morju ali jezerih in jim nudijo strokovno pomoč pri njihovem delu v tečajih, graditvi plovne parka itd. S tem bi si društvo pridobilo ugled, pa tudi finančno stanje bi bilo boljše. Dosegljivo je vključiti v društvo sindikalna podružnica Inštituta »Jožef Stefan«.

GLAVNI PROBLEM: FINANČNA SREDSTVA

Tov. Ambrožič je v svojem poročilu naglasil, da je društvu vse leto primanjkovalo finančnih sredstev. Marsikateri zamisel ni mogla biti izpeljana prav zaradi pomanjkanja denarja. Okrajni odbor LBD je sicer dodelil društvu nekaj sredstev, nekaj pa so zbrali člani, a žal je to pomoč kot kaplja v morje. Treba pa je tudi poudariti, da upravni odbor ni iskal še drugih virov dohodkov, ampak je samo čakal na razne dotacije in subvencije.

ZA DRUŠTVO JE TREBA NAVDUSITI CIMVEČ MLADINE

V prihodnji sezoni bo najvažnejša naloga društva, navdušiti nove mladince za športno panogo. To nalogo bo treba

izvesti predvsem s dokaj boljšo propagando, ki je bila letos slaba, kot še nikoli doslej. Temu je kriva predvsem nedelavnost propagandista, krivdo pa nosi deloma tudi upravni odbor, ki se je preveč nanj zanašal.

Mladino pa bo nedvomno pritegnila sedanja privlačna podoba društvenega prostora. V minuli sezoni so člani lepo uredili društveni prostor. Napeljali so vodovod, uredili zelene površine, uredili poti itd. V minulih letih prav zanemarjeni klubski prostor novodošlo člane ni navduševal.

Po poročilu tov. Ambrožiča je sledila živahna diskusija. Član okrajnega odbora Ljudske tehnike se je v imenu občinskega odbora Ljudske tehnike Cerknice obrnil na člane društva, naj pomagajo s strokovnimi nasveti pri ustanovitvi samostojnega brodarskega društva ob Cerkniškem jezeru, zlasti pri graditvi plovne parka.

Potem so razrešili stari odbor in izvolili novega. Za predsednika LBD je bil ponovno izvoljen Uroš Ambrožič. S. M.

FINALE MLADINCEV

brez Terana in Hrbuda

Subotica, 15. dec. — Včeraj se je v Subotici začelo državno prvenstvo v namiznem tenisu za posameznike. Vsega skupaj sodeluje na tekmovalju 150 igralcev in igralk. V tekmovalju pionirjev posamezno in v parih so

Mariborska namiznoteniška liga

V organizaciji novoustanovljene namiznoteniške podzveze za Stajersko in Korško je v Mariboru tekmovalje v namiznoteniški ligi za leto 1956-57. Sodeluje 19 moštev, ki so razdeljena v dve skupini. V prvi skupini igra deset ekip, v drugi pa devet. V prvi je po 3. kolu v vodstvu moštvo okrajnega ljudskega odbora (dr. Nemec, Kolmančič in Legat), ki so dosegli šest točk in v igrah 15:4. Isto število točk ima Frana Sledita Don in Večer s po 4 točkami itd. V drugi skupini sta na čelu SKUD Radvanje in Soča-I s po 6 točkami.

prva mesta osvojili Zupantič oziroma Zupantič s Markovič.

V osmi finalni mladincev so rezultati naslednji: Markovič II. : Dečkovič 2:0, Rakič : Džambazov 2:0, Teran : Zupantič 2:0, Zečlina : Franjič 2:0, Bržič : Trifunović 2:0, Stojanović : Bartolović 2:0, Hrbud : Mrgole 2:0. V četrtfinalu je Markovič II. premagal Rakiča z 2:0, Teran Zečlino z 2:0, Jazvič Bržiča z 2:0, Hrbud pa Stojanoviča z 2:0. V polfinalu je Markovič II. premagal Terana z 2:1 (21:12, 12:20). To je bila velika igra. V tretjem setu je Markovič vodil s 15:5, toda Teran ga je dohitel in izenačil rezultat na 20:20. Končno je Markovič uspelo plasirati se v finale.

Drugi finalist je Jazvič iz Opatije, ki je z 2:1 premagal Zagrebčana Hrbuda. Čeprav se je le-ta v seniorski konkurenci plasiral med prvo četvorico v Jugoslaviji. Nasprotno pa je Markovič II. v seniorski konkurenci izgubil s Pavasovičem v prvem kolu.

V četrtfinalu je Harangozo komaj premagal Pavasoviča s 3:2 (21:19, 11:21, 17:21, 21:15, 21:15). Malo je manjkalo, da ne bi bilo Harangoza prvikat po 11 letih v finalnem tekmovalju za državno prvenstvo. V drugi polfinalni partiji je Hrbud premagal Petroviča s 3:2 (21:16, 20:22, 21:19, 11:21, 12:21). Hrbud je zmagal predvsem zaradi svoje vzdržljivosti. Ostali dve partiji sta se končali takole: Hudec — Hammerle 3:2, Grujić — Kern 3:0.

V tekmovalju mladinskih parov sta postala nova državna prvaka Markovič II. in Trifunović, člana beogradskega Partizana, ki sta premagala Hrbuda in Franca (Mladost) z 2:1. V polfinalu sta Hrbud in Franč premagala par Teran — Zečlina z 2:1.

V finalnih borbah žensk bodo igrala državna prvakinja Covičeva, Ivkovičeva, Plutova in Trampuževa.

V nadaljevanju tekmovalja za državno prvenstvo v namiznem tenisu, je presenetila ženska dvojica Kranjskega Triglava Teran-Plut, ki je v polfinalu premagala favoritinji za prvo mesto Nikoličeva in Urekova (Gračar) s 3:1. V drugem polfinalu sta Covičeva in Vrziljeva (Partizan) premagali Gabričeva in Sekeljevo (Spartak) s 3:0. Covičeva in Vrziljeva sta v finalu preprečili zmago 3:0 nad Kranjankami in osvojili prvo mesto.

Tudi borbe v tekmovalju moških dvojic so bile zanimive. Polfinale: Markovič-Petrovič (Partizan) : Barlovič-Hamerle (Gračar) 3:0, Gabrič-Harangozo (Spartak) : Hudec-Franč (Industogladnja) 3:0.

Ujpest v Sloveniji?

Nogometna zveza Jugoslavije predlaga NZS gostovanje madžarskega nogometnega kluba Ujpest po Sloveniji. Na tem gostovanju bi madžarski nogometaši odigrali tri tekme, in sicer 23. decembra v Ljubljani, 26. decembra v Mariboru in 30. decembra v Celju ali Kranju. Ponudba je zelo milakna, toda pogledimo še materialne pogoje: prehrana in prenočišče za 25 ljudi za 10 dni, poleg tega pa dnevna za posameznika v znesku 1000 din. Prireditelj bi moral plačati še goriva za avtobus, ker so madžarski nogometaši prišli v Jugoslavijo iz avtobusa. Torej, če sešteto vse izdatke, bi prišli do ogromne vsote za naše razmere — ca. 800.000 din.

Ta dohodek! Glede na to, da se vreme stalno menja, je tvegano za prireditelja, pa naj si gre ne vemo za kakšno moštvo. Vsekakor, da si naši gledalci in ljubitelji nogometa želijo videti madžarske nogometaše, toda tako visoka cena ne ustreza razmeram. Morda bi Futsalni savez Jugoslavije kar žrtvoval iz svojih skladov za popularizacijo nogometa ter nudil ljubiteljem te športne panoge svojstven užitek in na ta način prispeval k popularizaciji nogometa v naši republiki.

Iz razumljivih razlogov je Nogometna zveza Slovenije odklonila gostovanje. Priporočiti je treba, da je ponudnik naglasil, da je treba pač nekaj žrtvovati za nogomet. Strinjamo se s tem, žrtvovati pa bomo z enkrat v bolj koristne namene, in sicer za vzgojo mladega naraščaja.

TVD »Partizane Ljubljana — Spodnja Sika bo imel jutri, v nedeljo 16. decembra 1956 ob 2. uri v svojem domu (Sercerjev dom) letni občni zbor

Brzjavke

● PERTH, 15. dec. (Reuter). — Teniška reprezentanca ZDA se je kvalificirala za finale letošnjega tekmovalja za Davisov pokal z zmago nad Indijo s 3:0 v interconskem finalu.

● MELBOURNE, 15. dec. (Reuter). V finalu mednarodnega teniškega turnirja v Melbourneu sta Fraser in Anderson premagala Hoada in Rosewella s 7:5, 4:6, 6:4, 6:3. Ob koncu tega meseca bo avstralska teniška reprezentanca branila Davisov pokal proti ameriški.

● BEOGRAD, 15. dec. — Boksarsko srečanje med reprezentancama Poljske in Vzhodne Nemčije bo vodil naš mednarodni sodnik Radojko Mladenović. Na Poljsko so odpotovali tudi boksarji Partizana.

PRODAMO

TOVORNI AVTO NOSILNOSTI DVE TONI ZNAMKE

»PHÄNOMEN«

CENA 500.000 DIN

Vozilo je v dobrem stanju. Interesenti naj se zgledajo, oziroma naj pošljejo pisemne ponudbe na: Trgovina »KURIVO«, IDRIJA, Telefon 72

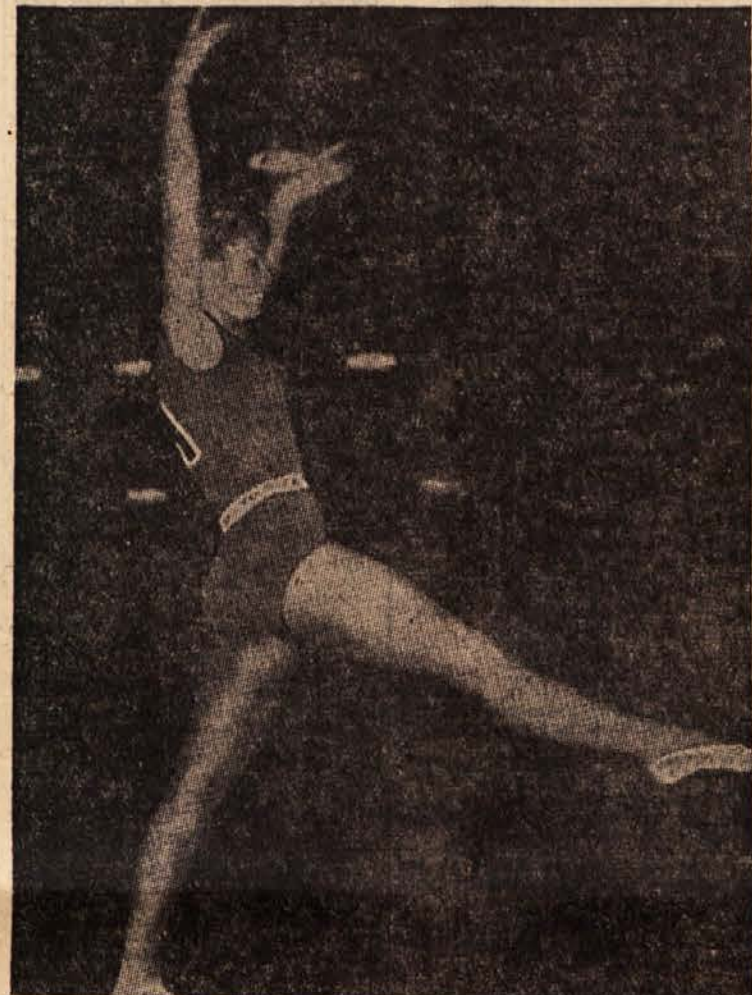
4647

Številna mednarodna srečanja

Zagreb, 15. dec. — Danes je bil v Zagrebu plenurni zbor odbora rokometne zveze Jugoslavije, ki je med drugim sklenil, da je treba osnovati ligo moških ekip v malem rokometu, seveda če bo to po želji klubov. V tej ligi bi tekmovali osem klubov. Na kvalifikacijski tekmi turnirja bi sodelovali 16 ekip: na 1977. po dve najboljši ekipi iz vsake skupine pa bi tekmovali v ligi v sezoni 1978. medtem ko bi prvaki teh skupin v medsebojnem tekmovalju (29.—30. julija) rešili vprašanje državnega prvaka za prihodnje leto.

5. maja do 16. junija. Moško ligo v velikem rokometu bi izpolnjevali na kvalifikacijskem turnirju prvakov republik od 14. do 16. junija. Na isti način pa tudi žensko ligo malega rokometu, od 5. do 7. julija. Odprto prvenstvo Jugoslavije v velikem rokometu za ženske bo od 6. do 8. septembra.

Razen svetovnega prvenstva v malem rokometu za ženske, ki bo od 21. do 24. julija, bodo še naslednja mednarodna srečanja: 2. junija: Jugoslavija : Romunija v velikem rokometu (moški), 20. oktobra: Zah. Nemčija : Jugoslavija v velikem rokometu (moški), ob koncu leta 1956: CSR : Jugoslavija v malem rokometu (moški) ter sredi prihodnjega leta CSR : Jugoslavija v malem rokometu (ženske). Razen tega bo v Beogradu in Zagrebu v dnevi od 22. do 24. febr. »Turnir nacij«, ki bodo na njem sodelovale moške reprezentance Jugoslavije, Avstrije, Madžarske in Danske v malem rokometu. Juniorska reprezentanca bo tekmovala na Poljskem.

Rusinja Latinina je bila najboljša telovadka na olimpiadi. Osvojila je zlato medaljo v skupni oceni in zmaga v preskoku

Kaj bo s Puskasom in ostalimi?

V mednarodnem športnem svetu so povzročili madžarski športniki po značilnih dogodkih na Madžarskem precej razpravljanje. Dasi ravno je stari nogometaš reprezentant Hudekovič izjavil, da se bo s svojimi tovariši po končani turnirji vrnil v svojo domovino, polozaj ni jasno. Številni italijanski in španski klubi sanjajo za visoke vsote najboljših igralcev MTK in Honvedu, ki gostujejo še dalje časa na zabodu, vendar točnejšega odgovora še ni bilo. Menda je bil prvi Sandor, ki je dejal, da bi rad igral za enega izmed angleških profesionalnih klubov. Puskas je odgovoril Barceloni, da jim bo odgovoril do 20. decembra. Griezacs pa Romi ni odgovoril, če sprejme njeno ponudbo za prestop v višini 50 milijonov lir.

Boksarji »Maribora« in »Ljubljane« med seboj

Danes ob 10. uri bo v Domu železničarjev pri kolodvoru prijateljski dvobojni boksarjev »Maribora« in »Ljubljane«. Nastopilo bo nekaj znanih tekmovalcev, med drugimi Zadnikar, Bobek, Kováč, Šturk, Hauptman in polfinalist letošnjega državnega prvenstva Meško.

Mnogi se sprašujejo, kaj bo, če bodo nekateri madžarski nogometaši ostali v tujini. Ali bodo lahko nastopali kot nogometaši v francoskih, angleških, italijanskih, španskih in drugih nogometnih klubih?

Pravila mednarodne nogometne zveze FIFA (Federation International de Football Association) govore nedvomno. Vsekakor imajo odločilno besedo te federacije. Člen 12. pravil FIFA pravi: »Če nogometaš, amater ali neamater želi igrati v drugi državi, ga ne more nobena zveza včlaniti brez potrdila za prestop.« Potrdilo mora izdati stara federacija, ki se tako odpravi temu igralcu. Pri tem namreč ne gre za državljanstvo, ampak za pripadnost nogometni federaciji.

Naslednji člen pravil FIFA govori o primerih, ko stara federacija noče izdati tega potrdila. ... če igralec ne dobi potrdila za prestop, ne more biti verifikiran prej, ko v 1. letu, potem ko je bila stara federacija obveščena o prestopu.

Pa pravilni madžarski nogometaši ne bodo smeli igrati v tujini eno leto, ker ni verjetno, da bi jim dala madžarska zveza dovoljenje za prestop. Mimo tega predvidevajo pravila, da ne more prestopiti igralec, ki je s pogodbo vezan

na nek klub. Ni točno znano, če so nogometaši Honvedu in MTK vezani na svoja kluba. Za Puskasa pravijo, da mu poteče pogodba s Honvedom 20. decembra in da je zato odgovoril Barceloni, naj počaka do 20. decembra.

Nekateri športni krogi zahtevajo od FIFA, da preprosto ne bi priznala madžarske nogometne federacije. Izvršni odbor FIFA pa je zahteval odločno odziva, ker madžarska zveza izpolnjuje vsa pravila in je popolnoma pravilno včlanjena v FIFA. Zato je na primer primerjava s španskimi igralci, ki so leta 1936, emigrirali iz Španije in lahko takoj igrali, netočna. Španija takrat ni imela nogometne federacije, ki bi bila vključena v mednarodno nogometno zvezo.

Francoski so sedaj našli drugo rešitev za srečanje Honvedu in MTK. Ustanovili bi namreč pokalno tekmovalje, kjer bi lahko nastopali klubi, ki ne bi bili člani nobene federacije. Tako bi igralci Honvedu in MTK živeli leto dni, ko ne bi smeli igrati.

Seveda pa so vse to za sedaj računali brez krčmarja. V Parizu pa je to dni prispel nekdanji minister za šport Gustav Sebes z nalogo, da se pogovori z madžarskimi nogometaši in jih pripelje nazaj v domovino.

Delavski svet Gostinskega podjetja hotela Helios v Portorožu razpisuje mesto

računovodje

Pogoji: srednja strokovna izobrazba z najmanj 5-letno prakso ali nižja strokovna izobrazba z najmanj 10-letno prakso kot finančni knjigovodja in računovodja

Prošnje vložite do 25. decembra 1956 pri tem podjetju. Priložite ji obširen življenjepis. Prednost imajo tisti, ki so delali v gostinskem podjetju na istem mestu

Samsko stanovanje je na razpolago takoj, družinsko spomladi

4645

Splošno gradbeno podjetje »STAVBENIK« Celje, Lavašt 4

razpisuje delovna mesta

TEHNIČNEGA VODJE PODJETJA

POGOJI: gradbeni inženir s petletno prakso v operativni in pooblastitvi. Nastop službe po dogovoru, plača po tarifnem pravilniku podjetja oziroma dogovoru ali gradbeni tehnik z desetletno prakso v operativni s pooblastitvijo

ZA VODJE GRADBIŠČ

več gradbenih inženirjev ali tehnikov

POGOJI: gradbeni inženir ali gradbeni tehnik z večletno prakso s pooblastitvijo. Plača po tarifnem pravilniku oziroma dogovoru

Prošnje pošljite do 30. decembra 1956 na sekretariat podjetja z navedbo dosedanjih služb, življenjepisa in drugih pogojev

C 306

PATRICK QUINTIN

IŠČEM SAMEGA SEBE

— A je bil znan človek?

— Da, v nekem smislu. Naselil se je tam v Saint Paulu pred nekaj leti in v tem kratkem času mu je uspelo, da so ga ljudje zapazili.

— Na kakšen način?

— S svojo osebnostjo in, tudi... Toda bolje bo, da vam to obrazložijo vaši ljudje.

— Ali je mrtev zdaj?

— Da, mesec dni bo že tega.

— Zato je mati v črnem.

Razmišljal sem o teh preprostih stvareh in poskušal sem se spomniti Gordona Rantona Frienda Drugega, toda zaman.

— Torej bi dejal, da sem bogat.

— O, da, bi rekel, zelo bogat, zares.

Tedaj je vstopila moja mati. Stopila je mimo doktorja Krafta, ga potrepkala po rami in sedla na svoj stol ob mizi s posodo, polno rumenih rož.

— Je li dobro, doktor?

Kraft je skomignil z rameni.

— Ni ravno slabo, draga prijateljica.

— Če nič drugega, zdaj vsaj vem, kdo je bil moj oče — sem jo opozoril.

— Da, omenil sem mu ga, — je segel v razgovor zdravnik.

— Brez pretiranja: nađejam se. Preslab je še, da bi razmišljal o teh stvareh. — In potem se je okrenila k meni: — Zdaj bodi miren in ubogaj, kar ti bo doktor predpisal.

— Nimam kdo ve kaj reči, gospa Friend, — se je spet oglašil Kraft, z očesom na svoji zapestni uri. — Zdravite ga dalje in ker je začasno izgubil spomin, naj bo nenehno v družinskem okolju. To je edini način, da se povrne v normalno stanje.

Mati je pogledala zdravnika in se nasmehnila.

— Ko že govorimo o družinskem okolju, ne bi mar kazalo, da pripeljem Seleno?

— Priporočil bi to, — se je strinjal zdravnik in s pogledom otipal mojo nogo v mavcu pod odejo.

— Seleno? — sem vprašal. — Omenili ste mi jo že. Kdo je to, Seleno?

Mati, ki je držala mojo roko v svoji, jo je prisrčno stresla.

— Kako te imam rada! Bi rekla, da te imam najrajši, ko si tako pozabljen. Pokazala je na sosednjo posteljo: — Seleno je ženska, ki spi tam v tisti postelji. Tvoja žena.

Pred očmi se mi je zableščala domača halja, potem ženskost, sobna oprema, moja žena.

Kraft je vprašal:

— Je doma?

— Mislim, da je na vrtu, v uti, v Yunom.

— Tedaj jo bom poklical. A zdaj moram naprej. Vrnili se bom jutri in poskusil vam bom preskrbeti stol na kolesih. Pa pogumno, Gordy moj stari! Vrnili se boste v stvarnost, še preden se nadejate. Nasvidenje, gospa Friend.

Odšel je. Mati je bila vstala.

— Dragi, mislim, da prihaja Seleno. Dobro bo, če se umaknem. Gotova sem, da ti bo pomagala bolje ko kdorkoli drugi, da se ti znova povrne spomin.

Stopila je k vratom, a se je ustavila.

— Mnogo cvetja je tu notri. Pa sem rekla Seleni, da je to neumnost. V sobi je zadisalo po pokopališču.

Vzela je dve vazi s stojal. V eni je bilo polno rdečih vrtnic, v drugi modrih in belih perunik.

Tako natovljena s cvetjem je bila videti kakor boginja v polju. Navdušen sem se oziral za njo, ko je spet odhajala k vratom. Potem pa me je spet prevzela neka izgubljenost, kakor neka žalost za izgubljeno stvarjo.

— Iriša pa ne odlašajte! — sem še zaklical za njo.

Obrnila se je in se ozrla vame izmed pestrobarvnega cvetja. — Zakaj, Gordy? Ti irisi! In sploh so perunike melanholično cvetje. Ti ga nikoli nisi maral.

— Hočem irise! — sem ponovil z razdraženo ostrino. — Prosim vas, tu jih pustite!

— Pa prav.

Postavila je vazo spet na stojalo in odšla. Le rdeče rože je vzela s seboj.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

so interesentom na razpolago
ošni pogoji

Metalka

TRGOVSKO PODJETJE Z ŽELEZNINO

(prej »ŽELEZNINA«)

LJUBLJANA

sporoča cenjenim odjemalcem, da bo podjetje imelo

LETNI POPIS BLAGA

(inventuro)

OD 20. DO 31. DECEMBRA 1956

Ker v času popisa ne bomo mogli izdajati blaga, prosimo cenjene odjemalce, da se s potrebnim blagom pravočasno oskrbe.

»METALKA«, Ljubljana

TOVARNA »TITAN«, KAMNIK SPREJME V ZAPOSLOVITEV:

STROJNEGA INŽENIRJA

KONSTRUKTORJA S PRAKSO

STROJNEGA INŽENIRJA

ALI STROJNEGA TEHNIKA

z večletno prakso za vodstvo tehnične kontrole

Stanovanje zagotovljeno
Plača po tarifnem pravilniku

4644

RAZPIS

Na podlagi člena 90 Uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov (Ur. list FLRJ, št. 51/53) in člena 10 Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Ur. list FLRJ, št. 34/55) razpisuje komisija za razpis mest direktorjev Občinskega ljudskega odbora PIRAN

MESTO DIREKTORJA

OBRTEGA PODJETJA »MESO«, PIRAN

Pogoji: a) mesarski mojster z 10-letno prakso ali — b) komercialist s 15-letno prakso v mesni trgovini in strokovni izpit.
Kolkovane prošnje za življenjepisom in opisom strokovne usposobljenosti dostavite Občinskemu ljudskemu odboru PIRAN najkasneje do 31. decembra 1956

KOMISIJA ZA RAZPIS MEST DIREKTORJEV
OBLO PIRAN

4649

Direkcija jugoslovanskih železnic Ljubljana kot nadzorni organ železniških zdravstvenih domov

RAZPISUJE

MESTO UPRAVNIKA

Klimatskega zdravilišča železničarjev v Podbrdu

POGOJI: najmanj nepopolna srednja šola ali večletna praksa v ekonomski stroki

Plača po uredbi o nazivih in plačah osebja v zdravstvenih zavodih. Prošnje pošljite Direkciji JŽ Ljubljana, obči oddelek do 1. januarja 1957

4648 b

RAZPIS

Na podlagi člena 83 uredbe o organizaciji, poslovanju in vodstvu jugoslovanskih železnic in člena 64 tč. j) Začnih pravil Direkcije jugoslovanskih železnic Ljubljana

razpisuje

Upravni odbor Direkcije jugoslovanskih železnic Ljubljana

MESTO ŠEFA

SANITETNEGA ODSEKA v Direkciji jugoslovanskih železnic Ljubljana

POGOJI: zdravnik splošne prakse; prvenstveno s prakso v preventivni zdravniški službi

Plača po uredbi

Prošnje z opisom dosedanjega službovanja pošljite Direkciji jugoslovanskih železnic Ljubljana, obči oddelek do 1. januarja 1957

4648 a

ZAPOSLOVITEV

POSRAVLJANJE manjših pisarn prevzame v jutranjih urah med 8. in 8. uro kot honorarno zaposlitev. Naslov je v oglašnem oddelku LJUDSKA PRAVICA.

PLETILJA z večletno prakso išče zaposlitev v svoji stroki v Ljubljani. Ponudbe pošljite na oglašni oddelk LP pod »Pletilja«.

FRIZERKA, spretna in dobro strokovno izvečbana, išče zaposlitev v svoji stroki v Ljubljani. Ponudbe pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Frizerka«.

KURIR išče službo v Ljubljani ali njeni okolici. Ponudbe pošljite na oglašni oddelk LP pod »Kurir«.

DELAVKA, srednjih let, išče kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe z navedbo dela pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Delavka«.

SOBERJA za avto »Unimog« s 4 tonsko priklopo išče »Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora«. Pogoji: sofer drugega razreda — avtomobilist, z najmanj enoletno prakso kot sofer »Unimoga«. Plača je stalna in doatek za tonski kilometer. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: SKZ Ravna gora — Gorski Kotar.

VODJO AVTOMEHANIČNE DELAVNICE išče »Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora«. Pogoji: sofer drugega razreda — avtomobilist, z najmanj enoletno prakso kot sofer »Unimoga«. Plača je stalna in doatek za tonski kilometer. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: SKZ Ravna gora — Gorski Kotar.

MEHANIČAR, srednjih let, išče kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe z navedbo dela pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Delavka«.

SOBERJA za avto »Unimog« s 4 tonsko priklopo išče »Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora«. Pogoji: sofer drugega razreda — avtomobilist, z najmanj enoletno prakso kot sofer »Unimoga«. Plača je stalna in doatek za tonski kilometer. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: SKZ Ravna gora — Gorski Kotar.

MEHANIČAR, srednjih let, išče kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe z navedbo dela pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Delavka«.

SOBERJA za avto »Unimog« s 4 tonsko priklopo išče »Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora«. Pogoji: sofer drugega razreda — avtomobilist, z najmanj enoletno prakso kot sofer »Unimoga«. Plača je stalna in doatek za tonski kilometer. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: SKZ Ravna gora — Gorski Kotar.

MEHANIČAR, srednjih let, išče kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe z navedbo dela pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Delavka«.

SOBERJA za avto »Unimog« s 4 tonsko priklopo išče »Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora«. Pogoji: sofer drugega razreda — avtomobilist, z najmanj enoletno prakso kot sofer »Unimoga«. Plača je stalna in doatek za tonski kilometer. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: SKZ Ravna gora — Gorski Kotar.

MEHANIČAR, srednjih let, išče kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe z navedbo dela pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Delavka«.

SOBERJA za avto »Unimog« s 4 tonsko priklopo išče »Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora«. Pogoji: sofer drugega razreda — avtomobilist, z najmanj enoletno prakso kot sofer »Unimoga«. Plača je stalna in doatek za tonski kilometer. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: SKZ Ravna gora — Gorski Kotar.

MEHANIČAR, srednjih let, išče kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe z navedbo dela pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Delavka«.

SOBERJA za avto »Unimog« s 4 tonsko priklopo išče »Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora«. Pogoji: sofer drugega razreda — avtomobilist, z najmanj enoletno prakso kot sofer »Unimoga«. Plača je stalna in doatek za tonski kilometer. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: SKZ Ravna gora — Gorski Kotar.

MEHANIČAR, srednjih let, išče kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe z navedbo dela pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Delavka«.

SOBERJA za avto »Unimog« s 4 tonsko priklopo išče »Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora«. Pogoji: sofer drugega razreda — avtomobilist, z najmanj enoletno prakso kot sofer »Unimoga«. Plača je stalna in doatek za tonski kilometer. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: SKZ Ravna gora — Gorski Kotar.

MEHANIČAR, srednjih let, išče kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe z navedbo dela pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Delavka«.

SOBERJA za avto »Unimog« s 4 tonsko priklopo išče »Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora«. Pogoji: sofer drugega razreda — avtomobilist, z najmanj enoletno prakso kot sofer »Unimoga«. Plača je stalna in doatek za tonski kilometer. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: SKZ Ravna gora — Gorski Kotar.

MEHANIČAR, srednjih let, išče kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe z navedbo dela pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Delavka«.

SOBERJA za avto »Unimog« s 4 tonsko priklopo išče »Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora«. Pogoji: sofer drugega razreda — avtomobilist, z najmanj enoletno prakso kot sofer »Unimoga«. Plača je stalna in doatek za tonski kilometer. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: SKZ Ravna gora — Gorski Kotar.

MEHANIČAR, srednjih let, išče kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe z navedbo dela pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Delavka«.

SOBERJA za avto »Unimog« s 4 tonsko priklopo išče »Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora«. Pogoji: sofer drugega razreda — avtomobilist, z najmanj enoletno prakso kot sofer »Unimoga«. Plača je stalna in doatek za tonski kilometer. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: SKZ Ravna gora — Gorski Kotar.

MEHANIČAR, srednjih let, išče kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe z navedbo dela pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Delavka«.

SOBERJA za avto »Unimog« s 4 tonsko priklopo išče »Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora«. Pogoji: sofer drugega razreda — avtomobilist, z najmanj enoletno prakso kot sofer »Unimoga«. Plača je stalna in doatek za tonski kilometer. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: SKZ Ravna gora — Gorski Kotar.

MEHANIČAR, srednjih let, išče kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe z navedbo dela pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Delavka«.

SOBERJA za avto »Unimog« s 4 tonsko priklopo išče »Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora«. Pogoji: sofer drugega razreda — avtomobilist, z najmanj enoletno prakso kot sofer »Unimoga«. Plača je stalna in doatek za tonski kilometer. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: SKZ Ravna gora — Gorski Kotar.

MEHANIČAR, srednjih let, išče kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe z navedbo dela pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Delavka«.

SOBERJA za avto »Unimog« s 4 tonsko priklopo išče »Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora«. Pogoji: sofer drugega razreda — avtomobilist, z najmanj enoletno prakso kot sofer »Unimoga«. Plača je stalna in doatek za tonski kilometer. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: SKZ Ravna gora — Gorski Kotar.

MEHANIČAR, srednjih let, išče kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe z navedbo dela pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Delavka«.

SOBERJA za avto »Unimog« s 4 tonsko priklopo išče »Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora«. Pogoji: sofer drugega razreda — avtomobilist, z najmanj enoletno prakso kot sofer »Unimoga«. Plača je stalna in doatek za tonski kilometer. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: SKZ Ravna gora — Gorski Kotar.

MEHANIČAR, srednjih let, išče kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe z navedbo dela pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Delavka«.

SOBERJA za avto »Unimog« s 4 tonsko priklopo išče »Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora«. Pogoji: sofer drugega razreda — avtomobilist, z najmanj enoletno prakso kot sofer »Unimoga«. Plača je stalna in doatek za tonski kilometer. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: SKZ Ravna gora — Gorski Kotar.

MEHANIČAR, srednjih let, išče kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe z navedbo dela pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Delavka«.

SOBERJA za avto »Unimog« s 4 tonsko priklopo išče »Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora«. Pogoji: sofer drugega razreda — avtomobilist, z najmanj enoletno prakso kot sofer »Unimoga«. Plača je stalna in doatek za tonski kilometer. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: SKZ Ravna gora — Gorski Kotar.

MEHANIČAR, srednjih let, išče kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe z navedbo dela pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Delavka«.

SOBERJA za avto »Unimog« s 4 tonsko priklopo išče »Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora«. Pogoji: sofer drugega razreda — avtomobilist, z najmanj enoletno prakso kot sofer »Unimoga«. Plača je stalna in doatek za tonski kilometer. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: SKZ Ravna gora — Gorski Kotar.

MEHANIČAR, srednjih let, išče kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe z navedbo dela pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Delavka«.

SOBERJA za avto »Unimog« s 4 tonsko priklopo išče »Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora«. Pogoji: sofer drugega razreda — avtomobilist, z najmanj enoletno prakso kot sofer »Unimoga«. Plača je stalna in doatek za tonski kilometer. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: SKZ Ravna gora — Gorski Kotar.

MEHANIČAR, srednjih let, išče kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe z navedbo dela pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Delavka«.

SOBERJA za avto »Unimog« s 4 tonsko priklopo išče »Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora«. Pogoji: sofer drugega razreda — avtomobilist, z najmanj enoletno prakso kot sofer »Unimoga«. Plača je stalna in doatek za tonski kilometer. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: SKZ Ravna gora — Gorski Kotar.

MEHANIČAR, srednjih let, išče kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe z navedbo dela pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Delavka«.

SOBERJA za avto »Unimog« s 4 tonsko priklopo išče »Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora«. Pogoji: sofer drugega razreda — avtomobilist, z najmanj enoletno prakso kot sofer »Unimoga«. Plača je stalna in doatek za tonski kilometer. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: SKZ Ravna gora — Gorski Kotar.

MEHANIČAR, srednjih let, išče kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe z navedbo dela pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Delavka«.

SOBERJA za avto »Unimog« s 4 tonsko priklopo išče »Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora«. Pogoji: sofer drugega razreda — avtomobilist, z najmanj enoletno prakso kot sofer »Unimoga«. Plača je stalna in doatek za tonski kilometer. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: SKZ Ravna gora — Gorski Kotar.

MEHANIČAR, srednjih let, išče kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe z navedbo dela pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Delavka«.

SOBERJA za avto »Unimog« s 4 tonsko priklopo išče »Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora«. Pogoji: sofer drugega razreda — avtomobilist, z najmanj enoletno prakso kot sofer »Unimoga«. Plača je stalna in doatek za tonski kilometer. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: SKZ Ravna gora — Gorski Kotar.

MEHANIČAR, srednjih let, išče kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe z navedbo dela pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Delavka«.

SOBERJA za avto »Unimog« s 4 tonsko priklopo išče »Splošna kmetijska zadruga Ravna Gora«. Pogoji: sofer drugega razreda — avtomobilist, z najmanj enoletno prakso kot sofer »Unimoga«. Plača je stalna in doatek za tonski kilometer. Interesenti naj se javijo pisмено na naslov: SKZ Ravna gora — Gorski Kotar.

MEHANIČAR, srednjih let, išče kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe z navedbo dela pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Delavka«.

JEDILNI SERVIS za dvanajst oseb,

iz starega nemškega porcelana in lepe oblike, ugodno prodam. Interesenti naj pošljejo svoj naslov na oglašni oddelk LP pod geslom »Servis«.

POSESTVO ugodno prodam v Smarjeti ob Pesnici. Informacije pri Cigelskem Jože, Maribor, Meljska cesta 57.

MOTORNO KOLO s priklopo, BMV 750 cm³, prodam v odličnem stanju. Takoj uporabno. Cena ugodna. Jože Cernik, Ravne na Koroškem.

KROJAŠKI SIVALNI STROJ »Singer«, prvovrsten, prodam. Naslov v upravi LP ali podružnici LP Kranj.

VINOGRAD in TRAVNIK prodam v bližini Brestanice. Naslov v podružnici LP.

KUPIM

BARAKO, dobro ohranjeno in z dvojno steno, velikosti od 4x6 dalje, kupim. Ponudbe pošljite na oglašni oddelk LP pod »Baraka«.

SLOVENSKI PRAVOPIS, zadnja izdaja — kupim. Ponudnik naj pošlje svoj naslov na oglašni oddelk LP pod geslom »Pravopis«.

POVEČEVNIK s kondenzatorjem, velikosti 6x8 cm, kupim. V poštev pride tudi povečevnik brez objekta. Ponudbe pošljite na oglašni oddelk LP pod »Povečevnik«.

PREDPEČICO, dobro ohranjeno, kupim. Ponudbe pošljite na oglašni oddelk LP pod »Predpečica«.

PEC NA ZAGANJE kupim. V poštev pridejo le dobro ohranjene peči srednje velikosti. Ponudbe pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Peč na zaganje«.

»RICHTER« risalno orodje, samo dobro ohranjeno, kupim. Posebno dobro mora biti malo šestilo (mulerkei). Ponudbe pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Richter«.

KOMPRESOR z motorom od četrt do pol KS in manometrom kupim. Ponudbe pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Kompresor«.

MIZARSKI SKOBELENI STROJ, širine

30 do 50 cm, predvsem kombiniran, z valjem na kroglične ležaje in po možnosti z utornim vpenjanjem nožev kupimo. Ponudbe z opisom in ceno na naslov lista pod šifro »Skobelnik«.

RAZNO

SIVILJA išče sobo v Mariboru. Pomagam v gospodinjstvu. Naslov v podružnici LP v Mariboru.

POZOR! Brivnica Polane, Kopitarjeva ulica 1. Izvršuje tudi moškimi trajno ondulacije, barva las, odstrani prhljaj in prepreči izpadanje las!

OBDELOVALNO ZEMLJO zamenjam za stavbno parcelo v Ljubljani, kjer so dovoljene visokopritlične gradnje. Zemlja je v severno-vzhodnem delu Ljubljane. Interesenti naj pustijo svoj naslov v oglašni oddelk LP pod geslom »Zamenjave«.

ENOSOBNO STANOVANJE v bližini okolici Ljubljane zamenjam za enako stanovanje v Ljubljani. Ponudbe pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Za upokojenca«.

SOBO v centru Ljubljane, velikosti 25 m², brez posebnega vhoda, zamenjam za manjšo sobo s posebnim vhodom. Ponudbe pošljite na oglašni oddelk LP pod »Svetla soba«.

STROKOVNA KNJIGA »Recepti, tabele in navodila za postopke v re-produkcijskih tehnikah in kinematografiji« avtorja Karla Maria Eddera, izdana na Dunaju 1. 1934, mi je bila ukradena. Strokovnjak, ki bi opazil, da ima uporabnik knjige v njej tuje ime, prosim, da to sporoči proti nagradi na oglašni oddelk LP pod geslom »Knjiga«. Diskrecija je zamenjana.

SOBO v centru Sarajeva zamenjam za sobo v Ljubljani. Ponudbe pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Zamenjava«.

DVOSOBNO STANOVANJE v centru Ljubljane zamenjam za enakega v bližini — periferiji. Ponudbe pošljite na oglašni oddelk LP pod geslom »Vrta«.

DEKLE, inteligentna in simpatična,

prijetne zunanosti, stara 28 let, povratnica iz Francije, želi poznanstva z resnim in solidnim moškim, ki bi ji nudil družbo in prijateljstvo. Ponudbe pošljite na oglašni oddelk »Kultura in družabnost«.

DVOSOBNO STANOVANJE v centru Ljubljane zamenjam za enako v bližnji periferiji. Ponudbe pošljite v upravo LP pod »Vrta«.

POSRAVLJANJE manjših pisarn med 8. in 8. uro jutraj prevzame kot honorarno zaposlitev. — Naslov v oglašni oddelk LP.

GOSPODA bi rada spoznala do 40 let starosti zaradi prijateljstva. Ponudbe pošljite na podružnico LP Hranstnik pod šifro »Tajnost zamenjava«.

DR.2. URADNIK, Slovenec, srednjih let, z dobro službo v večjem mestu Vojvodine, dobro situiran, se želi seznaniti z mladjo Slovenko, ki zna voditi domače gospodinjstvo, zaradi ženitve. Lahko je tudi z dežele. Ponudbe s kratkim osebnim opisom in socialnim stanjem, po možnosti s sliko, ki bo vrnila, pošljite na oglašni oddelk LP pod šifro »Udobna bodočnost«.

TAJNICA z večletno inozemsko prakso (import-eksport) išče službo s 1. januarjem zaradi preselitve. Perfektno znanje nemščine, slovenščine, srbohrvaščine, strojepljenja, knjigovodstva, nemške stenografije, pasivno angleščine in francoščine. Takojšnje ponudbe pod »Inozemka« na oglašni oddelk.

KROJAŠKI OBRTEK išče dobro gospodinjko, ki bi pripomogla, da odpre krojaško delavnico. V poštev prihajajo osebe brez otrok. Zenitev ni izključena. Ponudbe na oglašni oddelk LP pod »Bodočnost«.

PREKLIC. Srečko Šavlj iz Tolmina. Bazoviška ulica, oblažujem vse žilive besede, ki sem jih izrekel po mojem odpustu iz službe proti Oskarju Jarcu — Dijaški dom — Tolmin.

4643 r

4644 r

4645 r

4646 r

4647 r

4648 r

4649 r

Izid nagradnega žrebanja

za nabiralce zdravičnih zelišč izvoznega podjetja »GOSAD«, Ljubljana

Izžrebanih je bilo 617 dobitkov.

Dobitek št. 1 — radioaparati — je zadel srečka št. 12670 KZ Most na Soči
Dobitek št. 2 — moško kolo — je zadel srečka št. 6686 KZ Selca
Dobitek št. 3 — žensko kolo — je zadel srečka št. 198.971 KZ Kranj
Dobitek št. 4 — blago za moško obleko je zadel srečka št. 31.388 KZ Soštanj
Dobitek št. 5 — blago za žensko obleko — je zadel srečka št. 65.266 KZ Zalec
Dobitek št. 6 — moška zapestna ura — je zadel srečka št. 37.183 KZ Beltinci
Dobitek št. 7 — ženska zapestna ura — je zadel srečka št. 2811 Gosad, Ljubljana, drobni odkup

Nadaljnji dobitki:

123,	181,	537,	628,	710,	760,	1026,	1293,	1300,	1349,	1528,
1722,	1789,	1950,	2306,	2431,	2621,	3250,	3211,	3237,	3823,	3970,
4094,	4234,	4465,	4585,	4860,	5140,	5252,	5499,	5498,	5612,	5857,
6297,	6465,	6445,	6448,	6665,	6836,	7067,	7163,	7216,	7290,	7413,
7644,	8032,	8314,	8386,	8539,	8518,	8649,	8758,	8820,	9145,	9245,
9503,	10007,	10249,	10266,	11384,	11639,	11816,	11917,	11989,	11976,	11952,
12171,	12190,	12224,	12203,	12204,	12449,	12570,	12567,	12653,	12759,	13057,
13063,	13093,	13067,	13187,	13526,	13637,	13822,	14214,	14667,	14751,	15261,
15467,	15542,	15569,	15613,	15681,	15979,	16106,	16220,	16446,	16569,	16591,
16674,	16715,	16772,	16793,	17011,	17069,	17274,	17303,	17487,	17728,	18591,
18614,	18914,	19358,	19718,	19744,	19764,	20567,	20713,	21196,	21362,	21363,
21963,	22058,	22135,	22381,	22483,	22472,	22526,	22618,	22731,	23019,	23129,
23310,	23317,	24332,	24435,	24763,	25332,	25358,	25776,	25772,	25795,	25809,
26275,	26286,	26388,	26469,	26547,	27013,	27051,	27153,	27353,	27736,	27797,
27808,	28524,	28768,	28837,	28811,	28979,	29019,	29038,	29091,	29092,	29121,
29223,	29287,	29440,	29401,	29421,	29564,	29553,	29673,	29670,	29863,	29948,
29980,	30587,	30783,	31307,	31527,	31506,	31578,	32069,	32200,	32360,	32717,
32722,	32805,	32889,	32926,	33266,	33540,	33713,	33811,	34021,	34451,	34866,
35223,	35471,	35732,	35749,	35787,	35898,	35932,	36087,	36172,	36229,	36221,
36303,	36614,	36851,	36919,	36917,	37140,	37327,	37487,	37526,	37513,	37873,
37902,	37995,	38023,	38023,	38035,	38133,	38609,	38920,	39195,	39557,	39690,
39609,	39654,	39694,	40177,	40333,	40368,	40767,	41821,	41229,	41332,	41333,
41392,	41933,	41961,	42044,	42104,	42477,	42500,	43191,	43320,	43312,	43352,
43409,	43486,	43533,	44009,	44675,	44949,	45016,	45401,	45489,	45460,	45343,
45623,	45740,	46035,	46006,	46085,	46149,	46409,	46627,	46760,	46860,	46949,
47114,	47119,	47363,	47403,	47424,	47402,	47809,	48044,	48064,	48159,	48352,
48548,	48674,	48860,	48868,	48936,	48987,	49065,	49597,	49580,	49587,	50030,
50352,	50500,	50563,	50726,	50935,	50763,	50819,	51185,	51233,	51297,	51413,
51771,	51758,	51772,	51854,	51878,	51942,	52007,	52235,	52227,	52281,	52518,
52878,	52884,	53210,	53330,	53569,	53573,	53663,	53717,	53745,	53779,	53834,
53817,	53871,	54691,	54426,	54542,	54708,	54709,	54748,	54786,	54771,	54875,
54985,	54961,	54959,	55145,	55202,	55444,	55474,	55730,	56092,	56210,	56314,
56340,	56724,	56519,	56516,	56622,	56661,	56718,	56997,	57041,	57016,	57074,
57336,	57383,	57306,	58033,	58278,	58568,	58379,	58415,	58602,	58857,	58958,
58971,	59071,	59235,	59351,	59501,	60060,	60372,	60375,	60976,	61013,	61480,
61716,	61923,	61208,	62571,	62597,	62618,	62760,	62955,	63293,	63282,	63481,
63482,	63552,	63792,	63791,	63794,	63797,	63811,	63995,	64076,	64116,	64307,
64431,	64429,	64492,	64642,	64662,	64663,	64700,	65372,	65947,	65910,	66171,
66413,	66807,	66861,	67084,	67639,	67728,	67743,	67765,	67756,	67824,	67935,
68502,	68526,	68501,	68707,	68785,	68991,	69418,	69734,	69806,	69902,	70076,
70367,	70459,	70497,	70513,	70833,	70916,	71220,	71410,	71468,	71518,	71585,
71560,	71604,	71613,	71851,	71854,	72009,	72023,	72244,	72595,	72818,	73229,
73250,	74327,	74301,	74586,	74991,	75464,	75499,	75545,	75546,	75698,	75715,
75803,	75893,	75934,	76418,	76465,	76762,	76793,	76844,	76814,	76996,	77178,
77185,	77284,	77345,	77407,	77491,	77754,	77819,	78228,	78323,	78653,	78780,
78889,	78898,	78902,	79160,	79334,	79424,	79415,	79539,	79634,	80249,	80618,
80659,	81373,	81351,	81912,	82298,	82638,	82689,	82803,	83140,	83189,	83204,
83585,	84350,	84741,	84742,	84765,	84910,	84970,	85074,	85498,	85477,	85456,
85653,	85799,	85913,	85957,	86154,	86202,	86297,	86252,	86504,	86581,	86874,
86927,	87000,	87241,	88003,	88099,	88140,	88530,	88624,	88891,	88898,	88986,
89140,	89180,	89240,	89356,	89507,	89531,	89839,	89938,	89938,	89743,	88739,
187521,	187603,	188550,	188607,	188663,	188807,	188882,	188976,	189165,	189419,	189474,
189493,	189997,	190115,	191836,	192267,	192348,	192568,	192678,	192701,	192828,	193216,
193298,	193970,	193386,	194251,	194322,	194555,	194537,	194972,	195073,	195172,	195213,
195407,	195301,	195717,	195955,	196062,	196171,	196373,	196453,	196756,	197390,	197741,
197924,	198150,	198325,	198809,	199000,	199154,					

Izžrebani reševalci nagradne križanke »29. november«

Za slikovno nagradno križanko, ki smo jo objavili v naši slavnostni številki 29. novembra, smo prejeli 2545 rešitev. Ker je bila križanka tokrat lahka, je bilo število napačnih rešitev zelo majhno.

Nagrajenci:

1. nagrada — 5000 dinarjev: Jana Sinkovec, Ljubljana, Velebitska 5.

2. nagrada — 2-krat po 2500 dinarjev: Janez Zagar, Ljutomer, Kerenčičeva 1; Marija Onič, Ljubljana, Mestni blok ob Celovški cesti, Blok IV, 2. stopnišče.

3. nagrada: 20 nagrad po 1000 dinarjev: Franc Horvat, Gančani 43, pošta Beltinci; Mira Čermak, Kranj, Koroška 7/1; Marinka Tršek, Hrasnik 310; Marija Korbun, Maribor, Korbunova 5; Anica Kološa, Murska Sobota, Cvetkova 5; Anton Čok, Koper, Cevljarska 15/1; Ivanka Guntar, Ljubljana, Zaloška 103; Edvard Vidic, Kranj, Strzevska 6; Ante Kornič, Ljubljana, Rožna dolina XV/17; Janko Kampjut, Lokovica 16; Emil Veber, Zdravilišče Topolšica, pošta Šostanj, vila »Vesna«; Marica Klavara, Kol št. 38, pošta Bovec; Edo Brstovšek, Trbovlje, Trg Svobode 27; Avguštin Gorjanc, Skofja Loka, Klabovsava 2; Iva Panjtar, Tržič, Partizanska 12; Evgen Ivanc, Sodražica; Marija Bižal, Kočevje, Trg svobode 28; Franta Šventner, blok v Šiški štev. 10/1; Vida Rajh, Ormož, Mestni trg 10; Vika Cvetko, Kočevje, vrstna hiška 2.

4. nagrada — 20 nagrad po 500 dinarjev: Marta Družinšek, Bohinjska Bela 90; Rudolf Hlebs, Kranj, Titov trg; Majda Kalčič, Stritarjeva 7/II, Ljubljana; Danica Vrh, Mirna peč; Mojca Pečnik, Celje, Ulica 29. novembra; Milan Skok, Ljubljana, Privoz 11; Ivanka Možina, Ljubljana, Igriška 10; Ivan Maroh, Maribor, Puncerjeva 3; Miroslav Vrečko, Šostanj, Korotanska 13; Aco Kranjc, Kranj, Stara ulica 25; Anton Prudič, Ljubljana, Tavčarjeva 6/III; Anica Sinkovec, Nova Gorica, Blok XIII/C; Vladislav Rozman, Krka pri Stični; Lucija Koršič, Maribor, Gospejna 7/IV; Anton Napast, Kostričnica, pošta Podplat; Hilda Pristovšek, Sevnica ob Savi; Ljubo Remec, Ptuj, Miklošičeva 8; Drago Majer, Trbovlje III/15; Srečko Vitor, Središče ob Dravi; Andrej Perne, Kranj, Titov trg 11.

Pravilna rešitev (vodoravno): dlesk, ž, Atila, e, N, sir, I, r, bos, S, os, e, e, I, Uralsk, z, p, Dinamit, a, ua, oklan, f, r, bdeji, o, ciza, n, lan, Nimes, ar, a, primaš, Jamajka, o, kikka, ralo, skeč, osama, en, eo, uhajati, klop, Stane, ae, strelici, v, glikoza, to, a, ZN, vo, I, Maribor, v, anoda, ilo, S, nifi, obel, u, T, ivak, torika, o, e, antikolera, Ural, z, modritev, nos, ra.

Nagrajence iz Ljubljane prosimo, da dvignje nagrade v našem uredništvu, ostalim pa jih bomo poslali po pošti v prihodnjih dneh.

Prihodnjo nagradno križanko bomo objavili v novoletni številki »Ljudske pravice«.

Nove turistične ladje

Eden največjih ameriških hotelskih podjetnikov Cantor namerava zgraditi dve novi ladji, ki bi imeli vsaka po 90.000 BRT, namenjeni pa bi bili izključno prevozu turistov na redni progi med Southamptonom in New Yorkom. Podjetni Cantor baje želi s tem omogočiti cenena potovanja prebivalcem Evrope, da bi za male denarje lahko obiskali Ameriko, oziroma Američanom, ki si v čedalje večjem številu želijo ogledati Evropo. Prevozna cena za potovanje v eni smeri bi bila le petdeset dolarjev za osebo. Seveda pa je v to ceno vračunan le prevoz brez prehrane, ki jo bo mogel vsakdo po svoji volji in želji vzeti s seboj na ladjo. Obe ladji bi bili tudi urejeni temu primerno.

Po dosedanjih načrtih bi bila vsaka ladja dolga 351 metrov, medtem ko bi bila njena hitrost 34 morskih milj na uro, tako da bi celotno potovanje iz Amerike v Evropo trajalo le nekaj dni kot tri dni. Na ladjah ne bi bilo nikakršnega razkošja, ki se ga pot-

niki radi odrečejo zavoljo cene, čeprav ne bi primanjkovalo udobnosti, ki nudi potniku prijetno potovanje in zabavo. Tako bi imela vsaka ladja po dva plavalna bazena, dve gledališči, koncertne dvorane in druge moderne naprave.

Potniki se bodo lahko hranili v gostilni, ki bo imela prostora za tisoč gostov, in v kavarni s 1500 prostori. Razen tega bodo po vsej ladji razpostavljeni najrazličnejši avtomati z različnimi živili in si bodo tako potniki lahko kar sami

postregli. Tako bo vsakdo potrošil za hrano po svojih možnostih. Vsaka ladja bo lahko prepeljala 6000 potnikov, s tem pa bo po velikosti in zmogljivosti zasenčila vse dosedanje ladijske orjake, ki plovejo čez Atlantik. Ti načrti, ki se bodo po vsej verjetnosti že kmalu uresničili, bodo močno vplivali na prevoz potnikov med Evropo in Ameriko. V tej zvezi so posamezna letalska podjetja baje že začela razpravljati o znižanju prevoznih cen na tej relaciji.

Po 800 letih v kopeli

Zadnjih 35 let je leseni kip kitajske boginje usmiljenosti Kuen Jin iz XII. stoletja mirno ležal v velikem bostonskem umetnostnem muzeju. Pred kratkim pa bi morali ta kip prikazati v okviru nekega televizijskega sporeda in barvah. Tehniki pa so opazili med pripravami, da so barve na kipu zbledle in so zahtevali, naj

bi jih osvežili. Muzejski strokovnjaki so sprejeli njihov predlog in začeli proučevati možnost osvežitve več sto let starih barv na tem kipu.

Sledilo je dolgotrajno, zapleteno proučevanje, ki pa se je končalo z nemajhnim presenečenjem, saj je za očiščenje kipa zadostovala v vodo namočena vata. Če so podrgnili z mokro vato površino kipa na katerem koli kraju, so pod stoletno patino znova zabletele čudovite barve. Zatem so vso boginjo preprosto »okopali« pri tem pa so odkrili nekaj, kar je bilo doslej neznano: umetniki iz XII. stoletja, ki so izdelali in obarvali boginjo usmiljenosti, so bili kip namenoma premazali z nekakšno zaščitno snovjo, da bi ji tako kar najdalj ohranili čudovite prvotne barve.

V okolici italijanske Messine imajo že stoletja star običaj, da gostje obdarujejo nevesto z bankovci, ki jih ji pripno na poročno obleko, kot kaže naš posnetek. Za ženino pleše na gostiji prvi list, ki poseže najgloblje v mošnjček.

NOVO SREDSTVO proti strupenim plinom

Skupina raziskovalcev na kolumbijski univerzi pod vodstvom dr. Irwinga Willsona je med dolgotrajnimi poskusi našla novo kemično spojino, ki se je pokazala kot posebno učinkovita v boju proti vsem strupenim plinom, ki povzročajo paralizo živčnih centrov. Novo sredstvo so imenovali PAM. To je kristalna snov rumene barve in topiljiva v vodi. Njegova proizvodnja je preprosta in cenena ter v zdravilnih doзах ni škodljiva.

V zvezi z laboratorijskimi poskusi so ugotovili, da je PAM učinkovit celo v boju proti najhujšim strupom, ki delujejo na živčni sistem. Injekcije PAM, ki so jih dali minuto ali dve po delovanju nevarnega strupenega plina, so obvarovale smrti vse poskusne živali. Po izjavi znanstvenikov so se tega dela lotili že med drugo svetovno vojno, ko je ameriška obveščevalna služba izvahala, da Nemci pripravljajo nove strupene pline, ki delujejo na živčni sistem. Tedaj so začeli proučevati lastnosti nekega fermenta, ki obstoji v vseh živčnih celicah ter je velikega pomena

za nastanek in prenašanje vseh živčnih impulzov.

Znano je, da strupeni plini, ki delujejo na živčni sistem, zavro živčno dejavnost na ta način, da poškodujejo, oziroma uničijo ta ferment. Med poskusi je prišla znanstvenikom posebno prav električna jegulja, katere organi za proizvodnjo električne energije so najmočnejši bioelektrični generator v naravi. Ti organi pa vsebujejo velike količine omenjenega fermenta.

Prepovedano je biti razoglav

V avstralskem mestu Sydney je neki tovarnar poslal dva delavca domov, ker sta prišla na delo — brez klobukov. Morala sta se vrniti s klobukoma, za kazeno pa so jima za ta dan odtrgali pol mezde. Najbolj zanimivo pri vsej zadevi je, da sta oba delavca brez pritožbe pristala na kazni, čeprav obstajajo v Avstraliji zelo močna delavska združenja. Kako to? Omenjena delavca sta bila zaposlena v tovarni klobukov in sta bila člana združenja klobučarskih delavcev. Po pravilih tega združenja člani ne smejo prihajati na delo brez klobukov in še več, kdor vsaj enkrat na leto ne kupi klobuka, ne sme sodelovati v sprevedu na Dan dela, kar ima jo tam za precej hudo kazno. Ni posebno težavno doumeti, da so pobudniki te zahteve tovarnarji klobukov, ki se na vse kriplje borijo proti čedalje bolj razširjenemu običaju, da ljudje hodijo gologlavi! Kdo pa bo potem sploh še kupoval njihove izdelke?

PATENTI svetovnega pomena

V minulih dveh letih so trije namošenci konservatorske delavnice pri univerzitetni knjižnici v Pragi iznašli več sredstev za konserviranje, ki je z njihovo pomočjo mogoče mnogo bolje ohraniti stare tiske, rokopise, pergamente in druge listine bodočim rodovom. Največ zaslug za tako pomemben napredek češkoslovaške konser-

vatorske tehnike ima nedvomno Ladislav Sedlecki, ki je iznašel novi način cepitve papirja na dve plasti in konserviranje z raztaljenim pleksisteklom. Če pogledamo v zgodovino cepitve papirja na dve plasti, tedaj vidimo, da ta način uporabljajo že več kakor sto let. Prvi ga je uporabil Anglež Baldwin leta 1848, pozneje

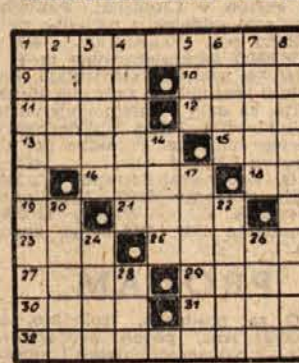
pa so to metodo izpopolnili Francoza Bonardot in Lenorme ter Morgan.

Nova metoda Ladislava Sedleckega je enostavnejša in hitrejša kakor vsi dosedanje konservatorski načini. Pri tem uporabljajo prozorni poliamid, ki ga razredčijo v lak, ta pa se usede na papirju v bleščečo in enotno plast, ki ne prepušča vode in tako obvaruje papir. Z vsakim nadaljnjim mazanjem površine s polamidom postane papir petdesetkrat trdnjši. Lak je mogoče pozneje s površine papirja zbrisati po posebnem postopku in potem spraviti zavarovani papir v prejšnje stanje.

Prva žetev »atomizirane« pšenice

V Angliji so minulo pomlad posejali zemljišče 1200 ha s pšenico, ki so jo poprej bombardirali na poskusni postaji Harvell. Donos je bil 72 stotov na hektar, medtem ko znaša povprečni donos sedanje pšenice v Angliji 30,7 stota. Nova pšenica ima na enem steblu sedem klasov.

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. resničnost, 9. postaja na progi Ljubljana—Trst, 10. vrsta cigarete, 11. lahko hlapljiva tekočina, 12. prislov, 13. zemeljski, 15. oboje zahodno od Nove Gvineje, 16. osje gnezdo, 18. začetnici slovenskega pesništva, 19. dva norčianka, 21. plin, 23. nepravilna oblika nedoločnega zaimka, 25. vrsta pesmi (dvojina), 27. ribji zameetek, 29. pripadnik mongolskega plemena, 30. zmešnjava, 31. vrsta zdravila, 32. prepojina, zatrdina.

Navpično: 1. signalni stolpi na morju, 2. sorodnica, 3. vrča, 4. naslov, 5. silvalna potrebščina, 6. glasbeni instrument, 7. gips, 8. trivaljke, 14. nikanlica, 17. veselje, 20. živalski zob, 22. reka v Afriki, 26. svetilec, prazenec, 28. reka v SZ, 28. igralna karta.

REŠITVE KRIŽANKE Z DNE

9. DECEMBRA

Vodoravno: 1. Hertzberg, r. 6. poj. a 9. TT, 11. roj, 12. or, 13. Reed, 15. loj, 16. metropola, 18. obnovev, 19. Rio, 20. Iris, 21. aš, 22. Una, 23. tu, a, 25. hlače, t, 27. tram, 28. izza, 30. Navpično: 26. Etimile) Z(ola).

Ko se začne zim-ska sezona, imajo še posebno mnogo dela cirkuški klovn, dreserji in seveda tudi sloni. — Lepo se je postavil slonček nekega londonskega cirka pred dreserko in seveda tudi pred številno publiko, ki ga je burno pohvalila, hkrati pa je dobil zaslužen košček sladkorja.

DRAMA V ZRAKU

Nekaj zares nenavadnega se je primerilo dvema italijanskima elektromonterjema iz Bergama. V skupini strokovnjakov, ki so dobili nalogo, naj pregledajo vrsto daljnovidnih strebrov in popravijo morebitne okvare, sta se Terzi in Marzetti povzpela na dobrih 100 m visok daljnovidni stebel. Marzetti je bil na vrhu visokopnapetostnega daljnovidnega stolpa. Terzi pa kakih 20 m pod njim. Iz previdnosti sta se oba privezala s pasovi na ograjde, kar je bilo potrebno zlasti še zato, ker je rahlo pršelo.

Elektromonterja sta se trudila, da bi čimprej opravila delo. Iznenada pa je Marzetti postal slabo. Začel se je potiti in z dihanjem je imel težave. Pomislil je: moram na tla, ker se bom sicer onesvestil. Odpel si je pas in se začel spuščati poasi, prečko za prečko.

Terzi je opazil, da s tovarišem

na vrhu nekaj ni v redu. Videl je, da namerava priti dol, iznenada pa se je zamajal in padel. Terzi ni utegnil mnogo razmišljati. Bil je privezan s pasom, zato ni bil v stanju, da bi se odločil, kaj bi naredil. V desetinki sekunde je videl tovariša tik ob sebi, iztegnil je roke, kolikor je mogel, in popadel s prsti, takrat pa je začutil v križu zaradi pritiska hudo bolečino. V trdo stisnjenih pesteh je držal Marzettijev pas, ki je na njem visel nezavestni elektromonter. Od groze je Terzi zavpil, kar so mu dale moči.

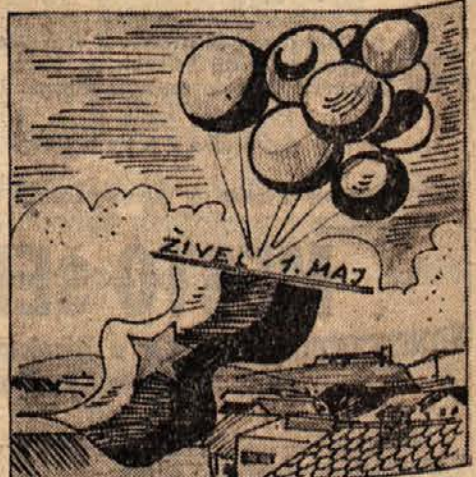
Njegov krik je zbudil pozornost tovarišev na drugih stebrih. Na sredo jih je bilo nekaj na tleh, zato so brž splezali na pomoč. Čez tri minute sta bila nezavestni Marzetti in njegov rešitelj Terzi na zemlji pod sto metrov visokim daljnovidnim stolpom vrh skalnatega hriba.

127 »Psst, tiho!« je šepnil Jože. »Le pomirite se, mati, saj vam ne bova ničesar storila. Samo do jutra bova počakala tu.« Zenica ju je pozorno pogledala, potem pa je prikimala, odšla in se že čez hip vrnila z dvema skodelicama v roki. »Topla črna kava je,« je rekla, »drugega nimam. Pa grenka je tudi, ko ni sladkorja, ja, ta vojska! No, le popijta!« Jožetu in Binetu se je topla kava zares prilagila.

128 Ob petih zjutraj, ko je minila policijska ura in se je mesto prebujalo, sta Bine in Jože stopila na ulico. Na pošti sta v jutranjem vetru ponosno vihrali dve dolgi zastavi: slovenska z rdečo zvezdo in rdečo prvomajsko. Ulice, po katerih sta hodila, so bile potresene z listki, s pozivi na boj proti okupatorju, po zidovih in plotovih pa so se belila velika znamenja neukrotljive moči: OF.

129 Tako je neukročno mesto proslavilo Prvi maj: v znamenju borbe. Italijani so se pošeno namučili, preden so odstranili zastave s pošte, z električnih vodov in s poslopij v drugih delih mesta. — dolgo so vihrale v sončni Prvi maj. Opoldne pa se je iznad bežigraskih hiš dvignil šop balončkov, ki je nosil zastavo s peterokrako zvezdo in velik napis: ŽIVEL PRVI MAJ, PRAZNIK DELOVNIH LJUDI!